Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 154 ◆ Субота, 10 серпня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У ПРИМІЩЕННІ прес-центру Міністерства закордонних справ України відбулася спільна прес-конференція міністра закордонних справ України А. Зленка та міністра закордонних справ Угорської Республіки Г. Єсенські. Керівники зовнішньополітичних відомств зробили короткі заяви, відзначивши швидкі темпи розвитку україно-угорських відносин. А. Зленко і Г. Єсенські відповіли на запитання українських та зарубіжних кореспондентів.

Цього ж дня був підписаний Протокол про консультації між міністерствами закордонних справ України та Угорщини.

Після короткочасної поїздки по Києву Г. Єсенські вилетів до Львова.

НАЧАЛЬНИК генерального штабу Народно-визвольної армії Китаю генерал-полковник Чі Хаотянь, який перебуває в Радянському Союзі з офіційним візитом, та особи, які його супроводять, відвідали головну базу Чорноморського флоту. Генерал-полковник Чі Хаотянь зробив візит командуючому ЧЧФ адміралу М. Хронопуло.

Знайомлячись з містом-героєм і флотом, члени делегації побували на великому протичовновому кораблі «Азов», оглянули панораму «Оборона Севастополя 1854—55 рр.» і діораму «Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 р.», поклали квіти до обеліска Слави на Сапун-горі, відвідали пам'ятні місця Севастополя.

На честь начальника генерального штабу НВАК було дано обід.

ф. СП-1

Міністерство зв'язку СРСР
«Союздрук»

АБОНЕМЕНТ на газету / журнал 60955 (індекс видання)

«ГОЛОС УКРАЇНИ»
(назва видання) Кількість комплектів

на 1992 рік за місяцями:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куди (поштовий індекс)

Кому (код передплатника)

ДОСТАВОЧНА КАРТКА 60955 (індекс видання)

ПВ місце літер

На газету / журнал «ГОЛОС УКРАЇНИ» (назва видання)

Вартість: передплати ___крб. ___коп.; переадресування ___крб. ___коп. Кількість комплектів

на 1992 рік за місяцями:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс; місто, село; обл.; р-н; вул.

(код вулиці)

будинок корп. кв. прізвище

(код передплатника)

Передплата-92: бліц-інтерв'ю

ПІДТРИМКУ ГАРАНТУЄМО!

Вступила у другий передплатний сезон газета «Голос України». Якими будуть ці своєрідні жнива для журналістського колективу газети? Спрогнозувати ситуацію взявся наш власний кореспондент на Хмельниччині Михайло ВАСИЛАШКО.

— Який ужинок збере «Голос України» в Новоушицькому районі?

Голова районної Ради народних депутатів Олександр Лавров:

— Сподіваюся, наш район передплатить не менш ніж дві тисячі примірників. Тільки правління колгоспу імені Димитрова взялося передплатити близько 300 примірників. У районі є багато таких керівників, які з пошаною ставляться до газети і сприятимуть її розповсюдженню. Хай тільки завершимо жнива.

— Ще на початку року Хмельницька міська Рада виявила увагу до нашої газети. Чи не зміниться ставлення зі зміною керівництва Радою?

Заступник голови міськради Леонід Лисий:

— Як на мене, то хотілося б, щоб той фундамент, який заклав Іван Бухал, не руйнувався. І з свого боку я робитиму все можливе не тільки для співпраці з колективом «Голосу України», а й для пропаганди самої газети. І вона того заслуговує своєю інтелектуальністю, поінформованістю й толерантністю. Саме на цих підвалинах, гадаю, ми збільшимо тираж у місті — вдвічі-втричі. І це цілком можливо, бо є люди, скажімо, сім'я Івана Шевчука, які на знак шанобливого ставлення до газети, передплачують по два примірники «Голосу України».

— Комсомол має свою газету. Цікаво, яке його ставлення до «Голосу України»?

Перший секретар обкому ЛКСМУ (МДС) Віталій Олуйко:

— Ваша газета зважено й солідно веде питання. Справді на парламентському рівні. І її передплатить обком комсомолу, і всі підприємства при ньому, міськкоми й райкоми комсомолу, комітети комсомолу з правами райкомів. Я особисто дуже шаную газету за зваженість, стриманість і розмаїття думок. Тож передплачу й для своєї сім'ї.

(Закінчення на 5-й стор.).

НАГАДУЄМО: передплатна ціна «ГУ» на рік у межах України — 19 крб. 80 коп. (республіканський каталог), поза межами України — 28 крб. 80 коп. (союзний каталог).

ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ

Під час зустрічі І. Плюща з Г. Єсенські.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Останнім часом Угорщина та Україна зробили важливі кроки на шляху налагодження та розвитку двостороннього співробітництва. Візит міністра закордонних справ Угорщини — перший за всю історію угорсько-українських відносин. Угорщина посідає одне з чільних місць у сфері зовнішньополітичних інтересів нашої республіки, тому після прийняття Декларації про державний суверенітет України україно-угорські відносини повинні розбудовуватися на якісно новій основі. Цьому питанню була присвячена зустріч між першим заступником Голови Верховної Ради УРСР І. Плющем та міністром закордонних справ Угорської Республіки Г. Єсенські.

І. Плющ розповів шановному гостю про роботу Верховної Ради протягом року. Торкаючись питання про сучасний політичний стан у республіці, він зазначив, що прагнення народу України до економічної і політичної незалежності — це об'єктивний процес і ніякі міжнародні чи союзні структури та організації не вправі втручатися в нього. Але ми розуміємо, що живемо в реально існуючому Союзі. І в зв'язку з цим не хотіли б створювати незалежну Українську державу будь-якими шляхами, за всяку ціну. Ми розуміємо, що для цього потрібен перехідний період.

Відповідаючи на запитання високого гостя про ставлення України до Союзного договору, І. Плющ сказав: 80 відсотків населення України, яке брало участь в опитуванні 17 березня, сказали, що вони за перебування України в Союзі суверенних держав на принципах Декларації про державний суверенітет. Це закріплено в документах, прийнятих конституційною більшістю Верховної Ради України. Ми вважаємо, що нікому не дано право звинувачувати керівництво республіки в тому, що воно займає ту чи іншу позицію. Керівництво України повинно виконувати волю свого народу. І. Плющ наголосив, що доки не буде проведено експертної оцінки відповідності проекту Союзного договору, принципам Декларації про державний суверенітет, вести розмову про підписання якогось договору, на його думку, передчасно. Присутній під час розмови народний депутат України, заступник Голови Комісії Верховної Ради УРСР у закордонних справах Б. Горинь виклав свою точку зору на дану проблему і поінформував Г. Єсенські про майбутнє проведення заходів протесту проти підписання Союзного договору.

Сторони обговорили питання надання імпульсу угодам, які були підписані під час зустрічей на найвищому рівні, та можливості розширення економічного співробітництва.

У бесіді брали участь народний депутат член Комісії Верховної Ради УРСР у закордонних справах О. Нечипоренко, народний депутат, керівник Секретаріату Верховної Ради УРСР М. Хоменко, міністр закордонних справ України А. Зленко, з угорської сторони — Генеральний Консул Угорської Республіки в Києві. А. Палді, інші офіційні особи.

* * *

Цього ж дня відбулася розмова між міністром закордонних справ України А. Зленком та міністром закордонних справ Угорської Республіки Г. Єсенські. Сторони обговорили питання пожвавлення політичних відносин, шляхи реального втілення в життя документів, підписаних протягом останнього часу, проблеми національних меншостей на територіях Угорщини та України.

Вчора відбулася бесіда Прем'єр-міністра УРСР В. Фокіна з міністром закордонних справ Угорської Республіки Г. Єсенські. Під час зустрічі сторони обговорили питання реального співробітництва у сфері економіки, поліпшення умов спрощеного переходу кордону, можливість участі України у всесвітній економічній виставці «Експо», яка проходитиме в Будапешті.

Тарас ПЕТРІВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ЩОБ НЕ ВТРАТИТИ ЗЕРНО

З метою запобігання втратам зерна урожаю 1991 року, що залишається в колгоспах, радгоспах і міжгосподарських підприємствах, Кабінет міністрів УРСР зобов'язав Держхлібопродукт УРСР забезпечити приймання підвідомчими підприємствами зерна від господарств, яким не встановлено державне замовлення, і від колгоспів, радгоспів, міжгосподарських підприємств, які виконали плани його продажу, на тимчасове зберігання.

Взято до відома, що Держхлібопродукт УРСР встановить мінімальні тарифи на оплату цієї послуги і на першу вимогу видасть зерно його власникам для господарських потреб.

МВС УРСР і Мінсільгоспу УРСР доручено здійснювати постійний контроль за дотриманням необхідних умов по збереженню зерна урожаю поточного року. При виявленні фактів втрати зерна або зниження його якості притягати до відповідальності винних у цьому осіб.

Прес-служба Прем'єр-міністра УРСР.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-69.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

ЧОРНОБИЛЬ — НАША СПІЛЬНА СПРАВА

Як уже повідомлялося в нашій газеті, в Києві перебував державний міністр Баварії доктор Гебхардт Глюкк. Головною метою його візиту є підписання Протоколу намірів про співробітництво в галузі охорони здоров'я між Українською РСР та Міністерством праці і соціального забезпечення Баварії.

Цей протокол було підписано міністром охорони здоров'я УРСР Ю. Спіженком та доктором Г. Глюкком на основі документу про основні напрями партнерського співробітництва між вільною державою Баварія і УРСР від 29 січня 1990 року, а також на базі програми Постійної баварсько-української робочої комісії від 5 лютого 1990 року.

Обидві сторони відповідно до цього протоколу мають намір сформувати групу, завдання якої полягатиме в обміні досвідом та інформацією, направленні професійних і керівних кадрів, а також наукових співробітників на стажування, в розробці концепцій, стратегій і інструментів їх утілення в охороні здоров'я, а також у встановленні контактів між відповідними організаціями двох держав.

Передбачається також налагодження професійного співробітництва, особливо в організації лікарень, профілактики професійних захворювань, створення виробничо-економічних структур у лікарняній системі, постійний обмін інформацією з нових медичних знань, сприяння в ліквідації медичних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, яке, можливо, передбачатиме організацію відпочинку або лікування опромінених дітей у Німеччині.

Створювана група повинна передусім розробити на основі цього протоколу спільну програму, визначити пріоритетні проекти. Ця програма після її затвердження міністрами стає складовою частиною Протоколу намірів.

Отже, підписання протоколу, як зауважив у промові міністр охорони здоров'я УРСР Ю. Спіженко, було одним із кроків на шляху до налагодження дійсних взаємозв'язків, внеском у спільну справу зближення наших держав.

З цієї нагоди державний міністр Баварії доктор Г. Глюкк зазначив, що ефективне й живе співробітництво в Європі не може залишатись у рамках зв'язків Німеччини з Радянським Союзом, воно має розповсюджуватись як на всі федеральні землі, так і на кожну республіку, серед них і на Україну. Декларація про державний суверенітет республіки є важливим фактором дійсного співробітництва, в даному випадку в галузі охорони здоров'я.

Після підписання цього важливого документа у приміщенні Кабінету міністрів республіки відбулася зустріч доктора Глюкка з Першим віце-прем'єр-міністром УРСР К. Масиком, який зазначив, що тепер відчувається конкретна реалізація наших планів співробітництва з Баварією, яке триває вже 17 років. Особливо цього року, коли було створено Постійну баварсько-українську робочу комісію. Було зауважено також, що ліквідація наслідків чорнобильської катастрофи — справа не тільки України, не тільки Союзу, а й усієї світової громадськості, яка має усвідомити всю серйозність нашого лиха і його можливі наслідки в світовому масштабі. Україні сьогодні не обійтись без нагально необхідної допомоги інших країн, особливо Німеччини в рамках взаємного співробітництва, яке й надалі поглиблюватиметься. На що доктор Глюкк відповів повною згодою.

Одним із дійсних проявів цього можна вважати той факт, що державне міністерство праці, сім'ї та соціального забезпечення Баварії подарувало Україні шість апаратів УЗД (ультразвукового дослідження) фірми «Сіменс», які відповідають найвищим світовим стандартам. Один з таких апаратів було передано під час відвідання доктором Глюкком і співробітниками його міністерства представниками фірми «Сіменс» лікарні № 22, що на бульварі Шевченка. Цей лікувальний заклад, якому виповнилося вже 106 років, нині обслуговує головним чином чорнобильських ліквідаторів. Було зазначено, що цей подарунок є ознакою налагодження не тільки майбутніх плідних відносин, а й практичною допомогою багатостраждальному українському народові в справі ліквідації медичних наслідків чорнобильської катастрофи. Пан Глюкк висловив бажання іще не один раз приїхати до нас з метою встановлення плідних взаємних контактів як вагомого внеску в спільну справу зближення наших держав.

Артем ПРОХОРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

На знімку: під час зустрічі Г. Глюкка з Ю. Спіженком. Фото Олександра Клименка.

ПРЕЦЕДЕНТ

Засідання Центральної виборчої комісії по виборах Президента України голова цієї комісії В. Бойко завершив пропозицією, щоб члени комісії подумали: може, комусь з них важко виконувати свої обов'язки, то краще подати у відставку. Хоча й трохи запізніла пропозиція, бо комісія вже має працювати на повну силу, але доречна. Справа в тому, що перше засідання Центрвиборкому мало не зірвалося: не було кворуму. З 33 членів на засідання прибуло лише 19. А потрібно було б, принаймні, 23.

— Четверо, яких не вистачало для повноцінної роботи, — каже В. Бойко,— обіцяли прибути. Зараз такий період — багато людей у відпустках чи у відрядженнях...

І через це прийняття частини рішень комісія відклала, а решту питань з яких необхідно було терміново приймати постанови, обговорила. Я не дорікаю, але не хочеться, щоб з самого початку на принциповість Центрвиборкому падала якась тінь.

До того ж вибори Президента України наскільки серйозна, настільки й дорога справа. І тому кампанію доцільно провести так, щоб не було жодного сумніву у правомочності її результатів. 80 мільйонів 76 тисяч 550 карбованців виділяється з держбюджету на проведення виборчої кампанії. Це утричі менше, ніж в Росії. Причому з цих коштів 25 мільйонів — резервні, на випадок повторного голосування.

Утім на засіданні розгорілися дебати з приводу того, яким може бути максимальний розмір окремого пожертвування на проведення виборів Президента. І ось тут комісія зажадала від Верховної Ради тлумачення. У статті 5 Закону «Про вибори Президента УРСР» записано, що максимальний розмір добровільних пожертвувань на одного кандидата в Президенти, а також максимальний розмір окремого пожертвування визначається Верховною Радою Української РСР за пропозицією Центрвиборкому. І одразу постало питання про те, чи пожертвування ці використовуватимуться кандидатом, на чиє ім'я буде направлено кошти, чи всіма кандидатами порівну? Оскільки усі кандидати мають бути у рівних умовах, то й кошти мають використовувати порівну. Тому, здається, і максимальний розмір окремого пожертвування не слід занижувати, як це було приміром запропоновано (всього 500 карбованців). Адже завдяки окремим пожертвуванням можна заощадити державні кошти з бюджету, який уже латаний-перелатаний. Однак тут же виникає інший контраргумент: якщо Президента оберуть на кошти «кооперативників», а не держави, то він і відстоюватиме, і захищатиме їх інтереси. Таке можна припустити тільки за умови використання іменних фондів кандидатів. Але ж закон ставить усіх претендентів у рівні умови і боятися пожертвувань, мабуть, безпідставно. Інша справа, що їх взагалі може не бути...

Вікторія СВІТЛАНОВА.

Жнива-91

ТРИ ДОЩІ ПІСЛЯ ІЛЛІ

У Піщанському районі Вінницької області на сьогодні вже скошено близько 50 відсотків ранніх зернових. Однак майже на 700 гектарах — великий розрив між покладеним у валки врожаєм і обмолотом. Причини різні: і негода, і часті простої техніки через поломки, відсутність пального, мастил... Втім, нині, мабуть не час шукати причини чи винуватців; і це чудово розуміють і більшості господарств.

— Думаємо вже про наступний врожай,— розповідає бригадир тракторної бригади № 2 колгоспу імені Кірова М. Бабин.— 250 гектарів горохового поля вже підготовлено під посів озимих...

По дві з половиною тисячі центнерів хліба намолотили механізатори радгоспу-цукрокомбінату імені Бебеля І. Паляниця та В. Карауша. А сімейний екіпаж Олійників колгоспу імені Чкалова зібрав хліб на площі близько 80 гектарів, намолотив понад дві тисячі центнерів збіжжя.

Та хвилює хліборобів відносно низький рівень врожайності: ячменю — по 29 центнерів на круг, пшениці — по 36 центнерів. Ще й часті дощі не дають спокою. Правда, зі слів старого механізатора, три дощі після Іллі — добра прикмета. Бо ж у народі кажуть: «Три дощі по Іллі — бути вогкій ріллі». І доброму врожаю...

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

ГАЙДА НА ОВОЧІ, ПЕНСІОНЕРИ!

Днями на Харківщині відбувся республіканський семінар з питання інтенсифікації виробництва овочевої продукції. Учасники семінару побачили в роботі деякі зразки нової техніки, які можуть замінити робочі руки на збиранні овочів, і благополучно роз'їхалися по своїх господарствах. А вдома — ні техніки, ні робочих рук.

На овочевих плантаціях харківських господарств нині урожай не гірший, ніж у минулі роки. Однак, якщо раніше виручали хоч невеликі бригади пенсіонерів та «десанти» з міста, то тепер на полях уже не видно ні піонерів, ні пенсіонерів. Голова обласної спілки «Харківплодоовочпром» Є. Агарков перед міськвиконкомом поставив питання так: овочі на полях дозріли, і якщо вони потрібні місту — організуйте їх збирання. До речі, голова спілки запевнив кореспондента «Голосу України», що жителі республіки з інших регіонів можуть приїхати на Харківщину і заробити не тільки гроші, а й дефіцитну на нинішні часи продукцію: 10 відсотків від зібраного врожаю буде видано натуроплатою.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харків.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Відповідно до постанови Кабінету міністрів Української РСР від 22 травня 1991 року № 11 «Про відшкодування витрат по службових відрядженнях» установлено, що відрядженому працівникові витрати по найму жилого приміщення відшкодовуються в розмірі фактичних витрат з урахуванням додаткових послуг, що надаються в готелях, але не вище 15 карбованців на добу в столицях союзних і автономних республік, обласних центрах і містах республіканського підпорядкування, 10 карбованців в інших містах і районних центрах і 5 карбованців у решті населених пунктів.

За відсутності документів, що підтверджують витрати по найму жилого приміщення, вони відшкодовуються відрядженим працівникам з дозволу керівників підприємств, об'єднань, установ і організацій у розмірах: 8 карбованців на добу в столицях союзних і автономних республік, обласних центрах і містах республіканського підпорядкування, 6 карбованців в інших містах і районних центрах і 4 карбованці в решті населених пунктів.

За кожний день перебування працівника у відрядженні йому сплачуються добові в розмірі 10 карбованців.

Зазначені розміри відшкодування відрядженим працівникам витрат по найму жилого приміщення і виплат добових запроваджено з 2 квітня 1991 року.

Збережено порядок відшкодування відрядженим працівникам витрат по проїзду та інших витрат, умови відрядження працівників установлені постановою Ради Міністрів СРСР від 18 березня 1988 року № 351 (розпорядження Ради Міністрів УРСР від 25 березня 1988 року № 136).

Ці витрати, пов'язані із збільшенням розмірів відшкодування витрат по відрядженнях, здійснюються госпрозрахунковими підприємствами й організаціями за рахунок власних коштів, а органами державної влади і управління та іншими установами й організаціями — в межах виділення бюджетних асигнувань на їх утримання.

Іван ДОЛГИЙ,
юрист.

Телеграфним рядком з Полтави

ДАЙТЕ ШАНС ФЕРМЕРОВІ

На 1 червня цього року в області зареєстровано і працює лише 5 фермерських господарств. А що в перспективі? Серед опитаних трьох тисяч полтавців 80 відсотків не бажають займатися фермерством. Причина — опір керівників колгоспів і радгоспів, які не хочуть міняти існуючу систему господарювання.

ПОСТ НОМЕР ОДИН

Для рухівців Комсомольська — це вхід до лісопарку, де в День Незалежності України було піднято синьо-жовтий прапор. Міська Рада на цю акцію згоди не дала, і добровільна варта змушена чергувати тут цілодобово.

«АДА» — ПЕРШОКЛАСНИЦЯ

З 1 вересня починає працювати перша в Кременчуці приватна школа-ліцей «Ада». Матиме вона поки що один клас — восьмий. А курс навчання спрямований на підготовку школярів до вступу у вузи.

«ЗДОРОВ'Я» — ТОННАМИ

10 тисяч тонн нового лікувального напою «Здоров'я» спроможний випускати за добу Полтавський міськомолокозавод. Першу партію — 1080 пляшок — розкупили швидко. Ще б пак! За 22 копійки маєш у два рази більше білків і ферментів, ніж у звичайному кефірі.

ТАНУТЬ МАСЛО І ЦУКОР

Як з'ясували співробітники Полтавського БХСС, масло і цукор нерідко тануть під сонцем Грузії. Днями вони схопили «на гарячому» перекупника М. з цієї республіки, коли той пробував переправити на Кавказ через прикордонну поїзда Київ — Тбілісі 10 ящиків масла і 10 мішків цукру. Товари одержано за хабар в одному з полтавських магазинів. Хабарників взято під варту, ведеться слідство.

Я — НАТАЛКА, Я — ПОЛТАВКА

Жінок і дівчат з іменем Наталка в області — 61 тисяча. Але воно не найпопулярніше. Попереду йде Ганна, за нею — Марія, а вже тоді Наталка.

Григорій ГРИНЬ, власний кореспондент «Голосу України».

День Незалежності України народний депутат УРСР, начальник політуправління КВО генерал-лейтенант Б. Шариков провів зі своїми виборцями на Херсонщині. Двадцять мешканців Каховки і району звернулися до нього з безліччю запитань і були уважно вислухані. А потім у генерала відбулися хвилюючі зустрічі на жнивному полі. Важко нині жниварям. Аж тут до механізованого загону, яким керує В. Хортев, прямо в загінок нагодився сам генерал. На хвилину

Факт

ГЕНЕРАЛ У ПОЛІ

зупинився «Дон-150», за кермом якого Олексій Шибун. Генерал легко піднявся на місток, привітав комбайнера з трудовими успіхами. Той трохи знітився, бо не чекав такої зустрічі. Та вже за хвилину генерал і комбайнер бесідували, мов давні друзі. Голова колгоспу імені Крупської І. Дудкін прокоментував подію: «Жнивне поле у нас чимале. Так що не до мітингів і свят. А ось генералові — спасибі! Тепер у хлопців стільки наснаги буде!»

В. МЕНИСЕНКО.

Фото В. УНЖАКОВА.

Каховський район Херсонської області.

Ситуація

«ДЕСНА» ШТОРМИТЬ

Без місцевих газет можуть залишитися передплатники Чернігівщини. Така ситуація виникла у зв'язку з можливим страйком у видавництві обкому Компартії України. Причина: 5 серпня бюро обкому КПУ увільнило від обов'язків директора видавництва «Десна» Г. Ільницького.

Йому ставиться, зокрема, у вину політична безграмотність — видання багатотисячним тиражем «антикомуністичного» й «антирадянського» московського журналу «Столица», церковного календаря, і «Популярной сексологии». А ще — солідна на сьогодні середня заробітна плата поліграфістів, більша, ніж у республіканському видавництві «Радянська Україна».

Ця проблема розглядалась на загальних профспілкових зборах у видавництві.

— Що ж ви нам пропонуєте? — обурились присутні. — Бути безробітними? Животіти? Відмовлятись від вигідних замовлень? Хто від того програв, що нині «Столица» друкується в іншому видавництві? Ми?

— Тепер ковбаса коштує 20 карбованців, — зауважив ветеран поліграфії Б. Поштаренко.— Це ж шалені гроші. А ми, виходить, повинні працювати за «спасибі». Змінити директора легко. А як налагодити чітко всі справи, знайти папір, відповідні матеріали — ніхто не знає.

Промовці говорили про необхідність створення страйкового комітету, департизацію видавництва, поліпшення стосунків між журналістами та поліграфістами. Трудовий колектив був єдиний: без комерційного досвіду Г. Ільницького видавництво приречене на злиденне існування, а тому, незважаючи на всі його недоліки характеру, службові порушення, він повинен бути відновлений на роботі. З такою пропозицією учасники зборів звернулися до бюро обкому партії. Що вирішить останнє — побачимо.

Сергій ПАВЛЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Чернігів.

Подробиці

ПЕРЕВАЛЬЦЕМ ПО ПОРТУ...

Пам'ятаєте: «...моряк вразвалочку сошел на берег»? Добре оволодівши такою ходою, вешталися територією Іллічівського порту 13—14-річні Несміянов, Айвазов, Філіпович. Аж поки не натрапили на «безгоспні» тюки тканини. Дружно взялися й перетягнули їх за прохідну. Перевальцем. Один «вохрівець», кажуть, зачарований отією ходою, ще й тюка на плечі допоміг «морякові» прилаштувати...

Це вже пізніше транспортна міліція зробила висновок: грабіж серед білого дня! Злодіїв знайшли, правда, чимало метрів краму недоміряйся.

Утім, не поменшало в порту підлітків, що ходять перевальцем.

Збитки Іллічівського морського торгового порту через незабезпечення належної охорони вантажів рік у рік зростають. Якщо 1989 року вони становили 47 тисяч карбованців, то минулого року — 225 тисяч. Нині, за прогнозами, порт перекриє і цей показник. Але грішно все списувати на підлітків: їм у міру своїх сил допомагають дорослі.

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України».

Іллічівськ Одеської області.

Це ж треба!

ПОЗЕЛЕНІВШИ, РОЗСЕРДИЛИСЯ

На Дніпропетровщині, яку проголошено зоною екологічного лиха, з першої спроби не вдалося створити відділення-клуб партії зелених України.

Організаційні збори відкрила член ПЗУ О. Варфоломеєва. Несподівано член громадського комітету порятунку Дніпра і Придніпров'я Михайло Сухорук звинуватив Ольгу Семенівну в корисливих зловживаннях у часи її співробітництва в цьому комітеті. О. Варфоломеєва виставила свій рахунок голові комітету порятунку Дніпра і Придніпров'я, депутатові облради Ю. Корецькому, присутньому на зборах.

Заклики учасників припинити безтактне з'ясовування взаємин, нічого не дали. У результаті більше половини ентузіастів охорони природи залишили зал. Голові тутешнього товариства «Зелений світ» Вікторові Хазану лишається сподіватися, що по-справжньому стурбовані станом навколишнього середовища зможуть порозумітися, бодай через якийсь час.

Альбіна БРАТЦЕВА.

Дніпропетровськ.

Передплата-92: бліц-інт

ПІДТРИМ ГАРАНТУЄ

(Продовження. Початок на 1-й стор.).

— Працівники торгівлі найкраще знають кон'юнктуру будь-якого товару. Що скажете про «Голос України»?

Депутат Хмельницької обласної Ради народних депутатів, заступник голови облспоживспілки Зінаїда Бризицька:

— Наше правління, яке очолює народний депутат СРСР М. Васильчук, бачить за «Голосом України» велике майбутнє. Та найсуттєвіше, гадаю, що ми прагнемо, аби розширювалося читацьке коло. Саме тому для активізації передплати в порядку спонсорства встановили заохочення для розповсюджувачів газети. Умови доведені через обласне управління зв'язку до кожного відділення. Якщо ж до когось не дійшла інформація, слід звернутися по телефонах: 6-50-16 та 6-80-24.

—І ваша, і наша продукція прокладають собі дорогу і до закордонного споживача. Тож чи не можемо стати партнерами?

Директор Хмельницького підприємства надомної праці ВО «Поділля» Віктор Шуральов:

— Ми не можемо бути конкурентами, оскільки маємо різний вид продукції. А ось партнерами — так. До речі, наше підприємство чи не одне з перших виступило спонсором газети і перерахувало на витрати її корпункту 2,5 тисячі карбованців. Так що початок зроблено. Сподіваюся, що не підведемо і з передплатою.

— Який прогноз передплати в цілому по області?

Заступник голови Хмельницької обласної Ради народних депутатів Петро Мажаров:

— Коли торік починалася передплата на газету, ніхто з читачів не міг знати, якою вона буде. І це позначилося на результатах. Тепер у читачів гарні відгуки про газету. Та й мені подобається її оперативність, діловитість. Про це йшла мова також і на нараді заступників голів міських та районних Рад народних депутатів. Відтак, сподіваюся, тираж «Голосу України» в області зросте не менш як удвічі.

— І, нарешті, хотілося б почути прогноз читача.

Депутат ... ної та мі... депутатів, ... групи «Де... Іван Федо...

— Не т... ми. В умо... ра до на... зв'язку си... апаратом ... сі вважаю... структурою... «Голосу У... не важить... підставні. ... зробила ... ня. Об'їха... ласного ... ди» і ... дають ... примірник... їни» — по... гноз. Так ... тою. З ц... віть хотіл... онідові К... не змогли ... дехто нап... ких фо... усе й зал... Хоч вкрай... зробити, ... скують га... кратичних... мене, сьо... України» ... ма альтер... за формо... вже зраз... тунку.

— Як в... ти «Голос...

Голова ... «Проскур... йону Іва...

— Уж... роздумам... чу поділи... лосу Укр... моє став... найголовн... ління агр... премію н... ців для ... яке найн... на 1000 ... редплату ... раїни».

Крім ц... ціативу В... ми теж ... передпла... ни» кра... фірми.

Михай... власн... «Голос... Хмельн...

Реалії

НЕЗАБУТНІЙ І... З...

На афіші напис: «Вперше!». У залі — ... доглядачів. Це — у Музеї українського ... тецтва, на виставці творів Климента Р... Це український художник європейськог... не загубилася серед численних «ізмів» ... стер «електрооорганізмів» (об'єктом жив... енергія!), винахідник живописного «сві... — незабутній і забутий.

Нарешті, стараннями кількох музеїв ... придбано і виставлено.

У залі — нікого, окрім кількох іноземц... А ми — втомилися? Чи — гірше: вт...

Київ.

Уточнюємо

НЕСЕРЙОЗН...

По республіці продовжує гуляти сенсаційне повідомлення: анархо-революційний центр засудив заочно до страти народного депутата України С. Хмару. Вирок АРЦ обнародувано Інформагентством анархосиндикалістів.

У інформаційному агентстві «Демократичної Росії» нам повідомили, що АРЦ створено весною 1991 року. Досі АРЦ не має організованих структур і нараховує всього близько 40 членів. Відомо, що АРЦ існує автономно й не підтримує жодних зв'язків з подібними організаціями, і з тими, що на Україні також. Очолює центр 43-річний М. Коробов, колишній викладач МДУ. У Ленінградському відділенні прес-служби анархосин... ... що поді... варто пр... гу. Заяв... тажний ... які захі... гадають, ... самого С... ким чи... популяр...

хи знітився, бо не чекав такої зустрічі. Та вже за хвилину генерал і комбайнер бесідували, мов давні друзі. Голова колгоспу імені Крупської І. Дудкін прокоментував подію: «Жнивне поле у нас чималє. Так що не до мітингів і свят. А ось генералові — спасибі! Тепер у хлопців стільки наснаги буде!»

В. МЕНИСЕНКО.

Фото В. УНЖАКОВА.

Каховський район Херсонської області.

...РАЛ ...ОЛІ

...50х, за кер... Шибун. Ге... ...вся на міс... ...байнера з ... Той тро...

...ТЬ

...аса коштує ... зауважив ... Б. Пош... ...шалені ...одить, по ... за «спаси... ...ектора лег... ...дити чітко ... папір, від... ... ніхто не ... ...рили про ...ення страй... ...департиза... ...поліпшення ...урналістами ... Трудовий ...иний: без ... Г. Іль... ...прире... ...існування, ...чи на всі ... характеру, ...ений, він по... ...ений на ...пропозицією ... звернулися ...ртії. Що ... — побачи...

...ВЛЕНКО, ...еспондент ...ни».

...И, ...СЯ

...утатові обл... ...му; присут... ...нів припи... ...асовування ... дали. У ... половини ... природи ... тутеш... «Зелений ...зану лиша... ... що по... ...бані ста... ...середови... ...итися, бо... ...ас. ...АЦЕВА.

Подробиці

ПЕРЕВАЛЬЦЕМ ПО ПОРТУ...

Пам'ятаєте: «...моряк вразвалочку сошел на берег»? Добре оволодівши такою ходою, вешталися територією Іллічівського порту 13—14-річні Несміянов, Айвазов, Філіпович. Аж поки не натрапили на «безгоспні» тюки тканини. Дружно взялися й перетягнули їх за прохідну. Перевальцем. Один «вохрівець», кажуть, зачарований отією ходою, ще й тюка на плечі допоміг «морякові» прилаштувати...

Це вже пізніше транспортна міліція зробила висновок: грабіж серед білого дня! Злодіїв знайшли, правда, чимало метрів краму недомірялися.

Утім, не поменшало в порту підлітків, що ходять перевальцем.

Збитки Іллічівського морського торгового порту через незабезпечення належної охорони вантажів рік у рік зростають. Якщо 1989 року вони становили 47 тисяч карбованців, то минулого року — 225 тисяч. Нині, за прогнозом, порт перекриє і цей показник. Але грішно все списувати на підлітків: їм у міру своїх сил допомагають дорослі.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Іллічівськ Одеської області.

Передплата-92: бліц-інтерв'ю

ПІДТРИМКУ ГАРАНТУЄМО!

(Продовження. Початок на 1-й стор.).

— Працівники торгівлі найкраще знають кон'юнктуру будь-якого товару. Що скажете про «Голос України»?

Депутат Хмельницької обласної Ради народних депутатів, заступник голови облспоживспілки Зінаїда Бризицька:

— Наше правління, яке очолює народний депутат СРСР М. Васильчук, бачить за «Голосом України» велике майбутнє. Та найсуттєвіше, гадаю, що ми прагнемо, аби розширювалося читацьке коло. Саме тому для активізації передплати в порядку спонсорства встановили заохочення для розповсюджувачів газети. Умови доведені через обласне управління зв'язку до кожного відділення. Якщо ж до когось не дійшла інформація, слід звернутися по телефонах: 6-50-16 та 6-80-24.

— І ваша, і наша продукція прокладають собі дорогу і до закордонного споживача. Тож чи не можемо стати партнерами?

Директор Хмельницького підприємства надомної праці ВО «Поділля» Віктор Шуральов:

— Ми не можемо бути конкурентами, оскільки маємо різний вид продукції. А ось партнерами — так. До речі, наше підприємство чи не одне з перших виступило спонсором газети і перерахувало на витрати її корпункту 2,5 тисячі карбованців. Так що початок зроблено. Сподіваюся, що не підведемо і з передплатою.

— Який прогноз передплати в цілому по області?

Заступник голови Хмельницької обласної Ради народних депутатів Петро Мажаров:

— Коли торік починалася передплата на газету, ніхто з читачів не міг знати, якою вона буде. І це позначилося на результатах. Тепер у читачів гарні відгуки про газету. Та й мені подобається її оперативність, діловитість. Про це йшла мова також і на нараді заступників голів міських та районних Рад народних депутатів. Відтак, сподіваюся, тираж «Голосу України» в області зросте не менш як удвічі.

— І, нарешті, хотілося б почути прогноз читача.

Депутат Хмельницьких обласної та міської Рад народних депутатів, член депутатської групи «Демократичне Поділля» Іван Федоров:

— Не тіште себе прогнозами. В умовах, коли від міністра до начальника райвузла зв'язку сидять вишколені партапаратом чиновники, що й досі вважають себе складовою структурою КПРС, популярність «Голосу України» рівно нічого не важить. І ці думки не безпідставні. Група депутатів якось зробила невелике дослідження. Об'їхали ми всі кіоски обласного центру. Так от «Правди» і ...янської ...ини» дають у продаж по ...0—20 примірників, а «Голосу України» — по 3—7. Ось вам і прогноз. Так буде і з передплатою. З цього приводу ми навіть хотіли писати скаргу Леонідові Кравчуку, але оскільки не змогли узгодити текст — дехто наполягав на досить різких формулюваннях — так усе й залишилося на півдорозі. Хоч вкрай це треба було б зробити, бо опозиціонери затискують газету в лещата бюрократичних кайданів. Хоч, як на мене, сьогодні для «Голосу України» в республіці вже нема альтернативного видання ні за формою, ні за змістом. Це вже зразок ... кого гатунку.

— Як ви ставитесь до газети «Голос України»?

Голова правління агрофірми «Проскурів» Хмельницького району Іва... ...чик:

— Уж... факт, ц... ...оїми роздумами на аграрні теми хочу поділитися з читачами «Голосу України», говорить про моє ставлення до газети. Та найголовніше в іншому. Правління агрофірми встановило премію на суму 1000 карбованців для відділення зв'язку, яке найкраще (у розрахунку на 1000 жителів) проведе передплату на газету «Голос України».

Крім цього, підтримуючи ініціативу ВО КПО «Прігма-прес», ми теж нагороджуватимемо передплатою на «Голос України» кращих трудівників агрофірми.

Розмову вів **Михайло ...ШКО,**
власний кореспондент «Голосу України».

Хмельницький.

Реалії

НЕЗАБУТНІЙ І... ЗАБУТИЙ

На афіші напис: «Вперше!». У залі — нікого, крім сонних доглядачів. Це — у Музеї українського образотворчого мистецтва, на виставці творів Климента Редька (1897—1957). Це український художник європейського рівня, чия дорога не загубилася серед численних «ізмів» 20—30-х років, майстер «електроорганізмів» (об'єктом живопису була електроенергія!), винахідник живописного «свічкизму», мандрівник — незабутній і забутий.

Нарешті, старанними кількох музеїв країни твори Редька придбано і виставлено.

У залі — нікого, окрім кількох іноземців.

А ми — втомилися? Чи — гірше: втратили потребу?

Юліана ШЕВЧУК.

Київ.

Уточнюємо

НЕСЕРЙОЗНО

По республіці продовжує гуляти сенсаційне повідомлення: анархо-революційний центр засудив заочно до страти народного депутата України С. Хмару. Вирок АРЦ обнародувано Інформагентством анархосиндикалістів.

У інформаційному агентстві «Демократичної Росії» нам повідомили, що АРЦ створено весною 1991 року. Досі АРЦ не має організованих структур і нараховує всього близько 40 членів. Відомо, що АРЦ існує автономно й не підтримує жодних зв'язків з подібними організаціями, і з тими, що на Україні також. Очолює центр 43-річний М. Коробов, колишній викладач МДУ. У Ленінградському відділенні прес-служби анархосиндикалістів запевнили, що подібним заявам АРЦ не варто приділяти серйозну увагу. Заява спрямована на ажіотажний розголос і тільки. Деякі західні журналісти взагалі гадають, що це — справа рук... самого С. Хмари, який хоче таким чином підняти особисту популярність.

Олег ЛЯШКО.

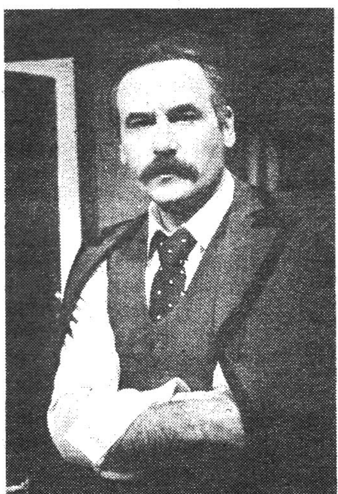
Навколомистецькі новини

НА СЦЕНІ РОСТУТЬ НЕ ПЕЛЬМЕНІ

Колись, ще студенткою, я пережила емоційне потрясіння у... дієтичній їдальні, бо побачила там, у черзі, відомого у Львові, а нині шанованого в усій республіці та за її межами актора разом з дружиною. Він весело озирав наїдки, вона підраховувала якісь мідяки-срібляки. Мистецтво, звісно, потребує жертв, але хіба ж таких!

Нині актори не ходять у дієтичні їдальні. Це надто дорого. Бути артистом українського театру, який багато років поспіль «сидить» на суворій дієті, то значить нести на собі тяжкий хрест. Художній керівник театру імені Марії Заньковецької, народний артист України, лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка Федір Стригун несе цей хрест і вірить, що попри жорстокий наступ ринкової економіки, коли доводиться продавати навіть те, що не продається, музи здолають суєту сует і змусять львів'ян поспішати до театру на задуману й омріяну ними виставу-трилогію за романом Богдана Лепкого «Мазепа». Фантастичні думи, фантастичні мрії... Середньостатистичний львів'янин значно частіше буває на базарах Польщі, аніж у місцевих театрах. На вистави не ходять навіть народні депутати, які покликані турбуватися про культуру. Вони надто заклопотані своєю роллю в театрі політичних дій.

А музи тим часом потребують не оплесків, а хліба та молока. Обивать того не знає і знати не хоче. Держава знає, але... Навіть у театрі, про який йдеться, половина акторів одержує від 150 до 250 «папірців» на місяць. А державна дотація покриває лише 60 відсотків видатків. І це добре, бо інші театри отримують ще менше. Подиву гідна духовна стійкість заньківчан та їхнього художнього керівника, які за найскрутніших обставин зберігають вірність його величності Театру, не обмінюють на талони-купони Віру, Надію, Любов. Федір Стригун не покладає особливих надій на державну опіку. Він вірить у меценатів, які допоможуть реалізувати грандіозний задум — виставу, яка йтиме три вечори поспіль, — вірить у любов львів'ян до свого театру. Зрештою, меценатство в усьому цивілізованому світі є вельми шанованою, престижною і навіть вигідною справою.

А поки що в муки й радощі творчості повсякчас вплітається гірка арифметика. Де взяти гроші на постанову, де взяти бензин, транспорт, дошки, тканини тощо, необхідні для театрального господарства? Чи не доведеться підпирати плечима стіни театру, які вже 150 років не знають капітального ремонту?

Невже ж українському театрові доведеться створити за кулісами кооперативи по вирощуванню телят, кролів чи нутрій, аби вижити в умовах ринку?

Коли горить план на виробництві, порожніють прилавки. Це сумно. Коли гасне вогонь мистецтва, зяють пусткою душі. Це страшно. Алло, меценати! Алло, спонсори!

Заньківчани нині на гастролях, а думки режисера і акторів ширяють вулицями рідного міста, залітають у наші домівки. Попереду — театральна трилогія. Три вечори випробувань, три вечори любові. Може, помолимося разом? ...Хліб наш духовний дай нам днесь... і прости нам борги наші...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

На знімку: Федір СТРИГУН.

Фото Михайла САЧКА.

Львів.

Кримінальна хроніка

НЕ СИДІЛОСЯ

Працівники харківської міліції затримали підлого злочинця, який протягом кількох місяців тероризував населення міста. Починаючи з квітня невідомий заманював на горища, в інші безлюдні місця 6—7-річних дівчаток. За цей період він учинив наругу над сімома дітьми.

Як з'ясувалося в ході слідства, затриманий Є. А. відбував у Харкові покарання за попередній злочин на так званих народних будовах. А у вихідні в такий спосіб... відпочивав.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».

Харків.

● Невел...

ЯКИ...

А який ... синій, чор... пропонує с... № 7. Гада... усе ж.

Білий. Х... та, але, на... себе та ін... · **Жовтий.** ... кілька від... мо, золоти... ків та неп... практицизм... вий — ма... такі прост... словом, ви...

Зелений. ... На роботі ... сутність че...

Червоний ... ва, характе... ті. Це колі... Стриманіст... нести вас н...

Синій. ... це страше... Трішечки н... усунуті.

Чорний. ... гадати пот... пізнаєте лі...

● Кухня...

Ю...

Вихідні, ... приємне с... Леко, смач... головне, в ...

На 4—5 ... ків, 2 огір... сметани, п... сіль за сма...

Очищені ... кубиками, ... 10 до кін... няя, посолі... щені й дрі... зварені і д... ням. Хто ... ще раз ост...

● Малі...

1) Брод... швендяти, ... (про тісто, ... вати (про ... брід, брідь... лака, пово... цюга, бурл... жити, воло... 1) шумува...

З ДЖЕРЕ...

Ніколи в... кроці, кап... бові. Себе... усіляких н... (Іоанн Хре...

На приз «Го...

ЩО ПРО Н...

Позавчора на міжнародному хокейному турнірі на приз «Голосу України» був вихідний. Хтось тренувався, а «Сокіл» з «Слованом» зіграли товариський поєдинок. Перемогли українські хокеїсти — 5:2. А ми попросили кількох авторитетних фахівців дати оцінку організації нинішніх змагань.

Ярослав ВАЛЬТЕР, наставник «Слована» і другий тренер збірної Чехо-Словаччини:

— Насамперед хочу подякувати хокейному клубу «Сокіл» і редакції газети «Голос України» за те, що вони нас запросили на цей вкрай важливий і корисний у підготовчий період турнір. Його організація хороша. Ми маємо зручне житло, смачне харчування. Поряд ковзанка, де тренуємося і граємо з сильними суперниками. Буду радий, якщо і наступного року наш клуб дістане запрошення завітати до Києва на черговий турнір «Голосу України». Знаю, що ваша газета представляє парламент України, організована лише нинішнього року. Тому бажаю її колективу, який, бачу, дуже приязно ставиться до хокею, успіхів. А українсь...

...кому народу ... цвітання.

Анатолій ... ...жений трен... тренер «клуб... ре, Фінлянд...

— Немає ... турнір потр... на мене, ви... терес і у г... тів. Хотілося ... диційним, щ... — авторите... вся за нью... чином. Добр... проходив у ... хорошою ре... ньому можн... кількa клуб...

Леонід К...

дач «Спорті...

— Про к... сказано баг... рюватимуся... тілося поба... приз «Голос... і когось із ... Таки склад... турнірові ... Втім, це не ... що за перш... ся київські ... побажання:

...о

У

О!

...ицьких облас-
...Рад народних
... депутатської
...ічне Поділля»

...ебе прогноза-
...ли від міність-
...а райвузла
...школені парт-
...ики, що й до-
... складовою
... популярність
... рівно нічого
...умки не без-
...епутатів якось
... досліджен-
...всі кіоски об-
...Так от «Прав-
...ої ...аїни»
... по... 0—20
...Голосу Укра-
...Ось вам і про-
... з передпла-
...иводу ми на-
...и скаргу Ле-
... але оскільки
...ити текст —
...на досить різ-
...аннях — так
... на півдорозі.
...реба було б
...иціонери зати-
...лещата бюро-
...ів. Хоч, як на
...для «Голосу
...бліці вже не-
...го видання ні
... змістом. Це
... кого га-

...тесь до газе-
...»?

...ня агрофірми
...ьницького ра-

...кт, ц... зоїми
...арні теми хо-
...читачами «Го-
...ворить про
... газети. Та
...ншому. Прав-
... встановило
...000 карбован-
...ня зв'язку,
... розрахунку
... проведе пе-
...у «Голос Ук-

...тримуючи іні-
...Прігма-прес»,
...джуватимемо
...«Голос Украї-
...дівників агро-

...ву від
...ШКО,
...еспондент
...їни».

...ТИЙ

..., крім сонних
...творчого мис-
...1897—1957).
..., чия дорога
...х років, май-
...ула електро-
..., мандрівник

...твори Редька

...потребу?
...ШЕВЧУК.

...тів запевнили,
...вам АРЦ не
...серйозну ува-
...вана на ажіо-
... і тільки. Де-
...алісти взагалі
...– справа рук...
... який хоче та-
...яти особисту

... ЛЯШКО.

Навколомистецькі новини

НА СЦЕНІ РОСТУТЬ НЕ ПЕЛЬМЕНІ

Колись, ще студенткою, я пережила емоційне потрясіння у... дієтичній їдальні, бо побачила там, у черзі, відомого у Львові, а нині шанованого в усій республіці та за її межами актора разом з дружиною. Він весело озирав чайки, вона підраховувала якісь мідяки-срібляки. Мистецтво, звісно, потребує жертв, але хіба ж таких!

Нині актори не ходять у дієтичні їдальні. Це надто дорого. Бути артистом українського театру, який багато років поспіль «сидить» на суворій дієті, то значить нести на собі тяжкий хрест. Художній керівник театру імені Марії Заньковецької, народний артист України, лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка Федір Стригун несе цей хрест і вірить, що попри жорсткий наступ ринкової економіки, коли доводиться продавати навіть те, що не продається, музи здолають суєту сует і змусять львів'ян поспішати до театру на задуману й омріяну ними виставу-трилогію за романом Богдана Лепкого «Мазепа». Фантастичні думи, фантастичні мрії... Середньостатистичний львів'янин значно частіше буває на базарах Польщі, аніж у місцевих театрах. На вистави не ходять навіть народні депутати, які покликані турбуватися про культуру. Вони надто заклопотані своєю роллю в театрі політичних дій.

А музи тим часом потребують не оплесків, а хліба та молока. Обиватель того не знає і знати не хоче. Держава знає, але... Навіть у театрі, про який йдеться, половина акторів одержує від 150 до 250 «папірців» на місяць. А державна дотація покриває лише 60 відсотків видатків. І це добре, бо інші театри отримують ще менше. Подиву гідна духовна стійкість заньківчан та їхнього художнього керівника, які за найскрутніших обставин зберігають вірність його величності Театру, не обмінюють на талони-купони Віру, Надію, Любов. Федір Стригун не покладає особливих надій на державну опіку. Він вірить у меценатів, які допоможуть реалізувати грандіозний задум — виставу, яка йтиме три вечори поспіль, — вірить у любов львів'ян до свого театру. Зрештою, меценатство в усьому цивілізованому світі є вельми шанованою, престижною і навіть вигідною справою.

А поки що в муки й радощі творчості повсякчас вплітається гірка арифметика. Де взяти гроші на постанову, де взяти бензин, транспорт, дошки, тканини тощо, необхідні для театрального господарства? Чи не доведеться підпирати плечима стіни театру, які вже 150 років не знають капітального ремонту?

Невже ж українському театрові доведеться створити за кулісами кооперативи по вирощуванню телят, кролів чи нутрій, аби вижити в умовах ринку?

Коли горить план на виробництві, порожніють прилавки. Це сумно. Коли гасне вогонь мистецтва, зяють пусткою душі. Це страшно. Алло, меценати! Алло, спонсори!

Заньківчани нині на гастролях, а думки режисера і акторів ширяють вулицями рідного міста, залітають у наші домівки. Попереду — театральна трилогія. Три вечори випробувань, три вечори любові. Може, помолимося разом? ...Хліб наш духовний дай нам днесь... і прости нам борги наші...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

На знімку: Федір СТРИГУН.

Фото Михайла САЧКА.
Львів.

Уїк-енд, тобто вихідний

● Невеличка розвага

ЯКИЙ КОЛІР — ВАШ?

А який подобається. Білий, жовтий, червоний зелений, синій, чорний? Вибрали? А тепер читайте, хто ви. Цю гру пропонує своїм читачкам журнал «Советская женщина» № 7. Гадаємо, й чоловікам можна пожартувати. Уїкенд усе ж.

Білий. Характер стриманий, розум ясний. Людина відкрита, але, на жаль, не завжди схильна до компромісів щодо себе та інших. Розірвіть свої пута — вони вам заважають.

Жовтий. Кажуть, що колір цей неоднозначний, має декілька відтінків. Відтак класифікуються і характери. Скажімо, золотисто-жовтий — улюблений колір ідеалістів, мрійників та непрактичних життєлюбів. Густий жовтий — колір практицизму, поміркованості й порядку в усьому. Коричневий — маскувальний. Це колір магічної сили, тож ви не такі прості, як вам здається, і ваш характер — стійкий, словом, ви з тих, кого називають «міцним горішком».

Зелений. Людина практична, лояльна, надійна в усьому. На роботі вас шанують, але кар'єра вас не цікавить. Відсутність честолюбства — ваша сила й слабкість водночас.

Червоний. Колір героїв, переможців. Ви прагнете лідерства, характер маєте рішучий, навіть занадто, до зайвої різкості. Це колір не тільки великої любові, а й великої ненависті. Стриманість, дисциплінованість — хвилі, які допоможуть винести вас на певну висоту.

Синій. Схоже, ви з тих, кому не щастить у коханні. Та це страшенна несправедливість. Ви заслуговуєте кохання. Трішечки гри, фантазії, розкутості — і ваші недоліки будуть усунуті.

Чорний. Ви переконані, що саме цей колір ваш? Тоді розгадати потаємні куточки вашої душі нелегко. Зате ви розпізнаєте людей враз, умієте їх прощати.

● Кухня

ЮШКА З БУРЯКІВ

Вихідні, а кухня — за нами. Та й коли є змога зробити приємне сім'ї, як не у вихідні... Тож — юшка з буряків. Леко, смачно, недорого (і це тепер треба враховувати), а, головне, в таку спеку, ну що можна придумати краще?

На 4—5 тарілок (10 склянок води): 500 г молодих буряків, 2 огірка, 100 г зеленої цибулі, 2—3 яйця, 0,5 склянки сметани, півтора літра хлібного квасу, оцет, зелень, цукор, сіль за смаком.

Очищений, добре вимитий буряк порізати соломкою чи кубиками, зварити у невеликій кількості води. Хвилин за 10 до кінця варіння нарізати, якщо хочете, трохи бурячиння, посолити, остудити, влити хлібний квас, покласти почищені й дрібно порізані огірки, зелену цибулю, зелень, круто зварені і дрібно посічені яйця. Сметану подавати за бажанням. Хто любить холодну юшку, перед уживанням можна ще раз остудити. Смачного!

● Малий лексичний словник

БРОДИТЬ

1) Бродити, вештатися, волочитися, тинятися, тулятися, швендяти, блукати, никати, сновигати; 2) киснути, кваснути (про тісто, буряки тощо): грати, вигравати, шумувати, мусувати (про горілку, вино тощо). **Брод** — брід. **Вброд** — у брід, брідьма. **Бродяга** — бродяга, волоцюга, заволока, бурлака, поволока, приблуда, приплентач, (про жінку) — волоцюга, бурлачка, мандрьоха, повія. **Бродяжничать** — бродяжити, волочитися, мандрувати, бурлакувати. **Брожение** — 1) шумування, мусування; 2) хвилювання, заколотнеча.

З ДЖЕРЕЛ МУДРОСТІ

Ніколи не озлоблюйся, перемагай усе з любов'ю: різні прикрощі, капризи, сімейні незгоди. Не знай нічого, окрім любові. Себе звинувачуй завжди щиро, визнаючи винуватцем усіляких неприємнощів. Кажи: я винен, я — грішний... (Іоанн Хреститель).

Що новенького!

ДЕЛЬФІНИ ЛЕТЯТЬ НА ГАСТРОЛІ

Несподіване замовлення надійшло в авіазагін Сімферополя від Севастопольського центру моря: перевезти кілька дельфінів на Близький Схід і на Адріатику. Річ у тім, що одна зарубіжна фірма уклала з центром договір на оренду морських тварин, дресированих для показу всіляких трюків.

Незвичайні рейси були виконані. Пілоти доставили двох дельфінів у Тель-Авів і трьох у Югославію, обладнавши в літаках оригінальні гумові басейни. Згодом морські «артисти» помандрували далі, на нові гастролі.

Цікаво, що «дельфіні» рейси вивели колектив Сімферопольського авіапідприємства на міжнародну арену. З другої половини нинішнього року він виконує і багато інших перевезень вантажів за рубіж.

Володимир БІЛИЧ,
журналіст.

Сімферополь.

КУРИ, ПЕТРЕ, «ПІТЕР»!

Американець українського походження Пітер Гріненко, дізнавшись про сутужність на Україні з тютюном і пригадавши прадідівську пісню, запропонував Черкаській тютюновій фабриці свої послуги (бо, не дай, Боже, сучасні козаки почнуть міняти жінок на «Ватру»).

Так народилося перше в республіці спільне українсько - американське підприємство «Ласт». Щомісяця воно випускає 8 мільйонів штук цигарок марки «Пітер». Курці кажуть, що тютюн добрий. І ціна теж — 10 карбованців за пачку.

То мо', все ж таки кинуть тютюн-люльку? І гроші будуть цілі, і здоров'я.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Черкаси.

ПОГОДА

Удень 10 серпня в західних та північних областях місцями короткочасні дощі з грозами, шквали 15—20 метрів за секунду. На решті території, а 11 серпня — по всій Україні без опадів. Температура на півдні вдень 28—33, вночі 16—22, на решті території вдень 22—28, уночі 12—18 градусів.

По Києву та області сьогодні вдень окремі короткочасні дощі, грози. Температура 22—27 градусів.

Кримінальна хроніка

НЕ СИДІЛОСЯ

Працівники харківської міліції затримали підлого злочинця, який протягом кількох місяців тероризував населення міста. Починаючи з квітня невідомий заманював на горища, в інші безлюдні місця 6—7-річних дівчаток. За цей період він учинив наругу на сімома дітьми.

Як з'ясувалося в ході слідства, затриманий Є. А. відбував у Харкові покарання за попередній злочин на так званих народних будовах. А у вихідні в такий спосіб... відпочивав.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».

Харків.

На приз «Голосу України»

ЩО ПРО НАС ГОВОРЯТЬ

Позавчора на міжнародному хокейному турнірі на приз «Голосу України» був вихідний. Хтось тренувався, а «Сокіл» з «Слованом» зіграли товариський поєдинок. Перемогли українські хокеїсти — 5:2. А ми попросили кількох авторитетних фахівців дати оцінку організації нинішніх змагань.

Ярослав ВАЛЬТЕР, наставник «Слована» і другий тренер збірної Чехо-Словаччини:

— Насамперед хочу подякувати хокейному клубу «Сокіл» і редакції газети «Голос України» за те, що вони нас запросили на цей вкрай важливий і корисний у підготовчий період турнір. Його організація хороша. Ми маємо зручне житло, смачне харчування. Поряд ковзанка, де тренуємося і граємо з сильними суперниками. Буду радий, якщо і наступного року наш клуб дістане запрошення завітати до Києва на черговий турнір «Голосу України». Знаю, що ваша газета представляє парламент України, організована лише нинішнього року. Тому бажаю її колективу, який, бачу, дуже приязно ставиться до хокею, успіхів. А українському народу зичу щастя і процвітання.

Анатолій БОГДАНОВ, заслужений тренер СРСР, головний тренер клубу «Ільвес» (Тампере, Фінляндія):

— Немає сумніву, що цей турнір потрібний. Нинішній, як на мене, викликає великий інтерес і у глядачів, і у хокеїстів. Хотілося, щоб він став традиційним, щоб «Голос України» — авторитетне видання — взявся за нього найсерйознішим чином. Добре було, щоб він проходив у Палаці спорту, з хорошою рекламою. У майбутньому можна буде залучити ще кілька клубів з ім'ям.

Леонід КАНЕВСЬКИЙ, оглядач «Спортивної газети»:

— Про користь турніру вже сказано багато. Тому не повторюватимуся. Мені особисто хотілося побачити в боротьбі за приз «Голосу України» «Сокіл» і когось із зарубіжних гостей. Такий склад фіналу додав би турнірові більшого колориту. Втім, це не вина організаторів, що за перше місце боротимуться київські команди. Є і одне побажання: на наступних турнірах не завадила б наявність прес-центру. Гарні умови для роботи журналістів працюватимуть на рекламу змагання.

Валентин УТКІН, заслужений тренер України, директор СДЮШОР «Сокіл»:

— На трибунах Льодового палацу ви, мабуть, помітили багато хлопчиків різного віку. То — наші вихованці. Турнір для них — відмінна школа майстерності. Адже кажуть, що ліпше раз побачити вживу, ніж тисячу разів почути. Ще одне. Коли в Києві народжувався хокей, місцеві болільники мріяли про те, щоб в нашому клубі виступало хоч кілька місцевих хокеїстів. Сьогодні ж в «Соколі» та ШВСМ — «Сокіл» — 90 відсотків гравців — вихованці київського хокею. І це дуже радує.

А турнірові «Голосу України» я бажаю щасливого майбутнього...

Учора був завершальний день міжнародного змагання хокеїстів. Першими на лід вийшли «Слован» та «Ільвес», які повели боротьбу за 3—4 місця. Виграли хокеїсти з Фінляндії — 6:2.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ.

СИТУАЦІЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ СКЛАДНОЮ

МІНІСТЕРСТВО СТАТИСТИКИ УРСР ПРО ПІДСУМКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕСПУБЛІКИ У ПЕРШОМУ ПІВРІЧЧІ 1991 РОКУ

Економічна ситуація в республіці в першому півріччі 1991 року залишалася складною. Зниження обсягів виробництва мало місце практично в усіх галузях народного господарства. Продовжувала порушуватися договірна дисципліна, збільшився обсяг недопоставленої продукції. Поглиблюється інфляція та нерегульоване зростання цін.

Критичне становище склалося на споживчому ринку. Скоротилося надходження продовольчих товарів. Зберігається дефіцит на вироби легкої промисловості і товари народного споживання тривалого вжитку. Різко погіршилося забезпечення населення медикаментами.

Негативні тенденції посилюються і в галузі науково-технічного прогресу. Погіршився стан справ у капітальному будівництві. Однією з гострих проблем залишається вишукування додаткових фінансових ресурсів на покриття зростаючої вартості будівництва.

Валовий національний продукт у порівнянних цінах становив 92,2 процента до рівня першого півріччя 1990 року, вироблений національний доход — 90,7 процента, продуктивність суспільної праці — 91,5 процента.

* * *

Трудові ресурси республіки визначалися цифрою 29,5 мільйона чоловік — більше половини населення. У народному ж господарстві було зайнято 25,3 мільйона чоловік. Решту становили особи, які навчаються з відривом від виробництва, та громадяни працездатного віку, не зайняті у суспільному виробництві у зв'язку із зміною місця роботи, сезонним характером праці, жінки, що виховують дітей, військовослужбовці, безробітні та інші. На початок липня кількість не зайнятих трудовою діяльністю громадян, зареєстрованих в органах служби зайнятості, досягла 117 тисяч чоловік, з них визнано безробітними понад 300 чоловік.

У доход бюджетів усіх рівнів надійшло 28,5 мільярда карбованців — на 0,3 мільярда карбованців менше плану. Тільки податку з обороту недоодержано 3,7 мільярда карбованців, що викликано значним зростанням оптових цін і зменшенням виробництва та реалізації товарів з високими ставками податку. Податок з продажу становив 2,3 мільярда карбованців: з них перераховано до союзного бюджету 689 мільйонів карбованців, республіканського — 667, місцевих бюджетів — 896 мільйонів карбованців. Податки з населення становили 3,9 мільярда карбованців, що на 2 проценти більше плану. Водночас видатки бюджетів становили 24 мільярди карбованців — це на 27 процентів менше плану, в тому числі на народне господарство — 11,6 мільярда, на соціально-культурні заходи — 9,4, з них на освіту — 5 мільярдів, охорону здоров'я та фізичну культуру — 3,2 мільярда, соціальне забезпечення — 0,6 мільярда, на державну допомогу багатодітним та одиноким матерям — 0,1 мільярда карбованців.

У першому півріччі поточного року в касах банків України видача грошей перевищила надходження їх на 1,7 мільярда карбованців: на цю суму додатково випущено грошей в обіг.

Грошові доходи населення становили 71,3 мільярда карбованців і збільшилися в порівнянні з відповідним періодом минулого року на 19,7 мільярда карбованців. У розрахунку на одного працівника в січні — червні припадало в середньому за місяць 320 карбованців коштів, спрямованих на споживання.

Зросли проти першого півріччя 1990 року грошові доходи робітників і службовців на 30 процентів і становили 227 карбованців на члена сім'ї в місяць, колгоспників — відповідно на 37 процентів (202 карбованці).

Залишки вкладів населення в установах Ощадного банку СРСР на 1 липня досягли 99,1 мільярда карбованців і збільшилися за півріччя на 14,2 мільярда карбованців. Крім того, залишки сертифікатів Ощадного банку СРСР на руках у населення становили 563,6 мільйона карбованців.

Розширення практики застосування договірних цін призвело до значного збільшення рівня оптових цін в промисловості. За січень — червень порівняно з відповідним періодом минулого року індекс оптових цін виробників промислової продукції (з урахуванням переходу на нові фіксовані ціни і динаміки договірних цін) становив більш як 206 процентів. Значно збільшилися ціни в галузях, які виробляють товари народного споживання, де нові оптові ціни були введені паралельно з реформою роздрібних цін. Послуги пасажирського транспорту подорожчали на 52 проценти, закладів культури — майже на 50.

Внаслідок проведеної у квітні реформи роздрібних цін рівень останніх на товари народного споживання порівняно з відповідним періодом минулого року був вище в середньому у другому кварталі в 1,9 раза, в цілому за перше півріччя — в 1,5 раза.

Одержана в червні органами статистики інформація свідчить про зростання спекулятивних цін: проти квітня — червня 1990 року ціни «чорного» ринку зросли в 2 рази. Причому на окремі види продовольчих товарів, одягу та взуття для дорослих і дітей вони вищі від цін державної торгівлі в 2—4 рази, на будівельні матеріали — в 2—3, легкові автомобілі — в 4, 3, лікарські препарати — в 16 разів.

Товарів народного споживання вироблено в першому півріччі на 72 мільярди карбованців. У порівнянні з відповідним періодом минулого року обсяг виробництва знизився на 5,5 процента. Зберігається тенденція зниження рівня виробництва продуктів харчування (загальний їх обсяг зменшився на 5 мільярдів карбованців, або на 12,8 процента).

У другому кварталі в порівнянні з відповідним періодом минулого року роздрібний товарооборот в діючих цінах збільшився на 8,5 мільярда карбованців, або на 46 процентів. Однак майже половину його обсягу одержано за рахунок зростання цін. В порівнянних же цінах він зменшився на 24 проценти.

Піврічний план поставки м'ясопродуктів союзним республікам згідно з міжурядовими угодами і споживачам загальносоюзного фонду на території республіки виконано на 88 процентів, молокопродуктів — на 75, яйцепродуктів — на 91 процент. Порівняно з першим півріччям минулого року зменшилися міжреспубліканські поставки цукру в 1,8 раза і маргаринової продукції в 2,6 раза.

Спад виробництва продукції легкої промисловості і зменшення надходження по імпорту та з інших республік не дають можливості заповнити прилавки магазинів продукцією цієї галузі. Не вистачає швейних, трикотажних і панчішно-шкарпеткових виробів.

На 16 процентів в порівнянних цінах скоротився обсяг платних послуг.

Вжиті заходи по скороченню викидів забруднюючих речовин в атмосферу і водоймища істотно не вплинули на зменшення напруженості екологічної обстановки в багатьох промислових центрах та областях республіки.

У цілому по республіці викиди шкідливих речовин в атмосферу за перше півріччя 1991 року зменшилися в порівнянні з відповідним періодом минулого року на 443 тисячі тонн, або на 9,1 процента. Проте третина підприємств, як і торік, збільшила викиди (на 254 тисячі тонн).

На 63 водних об'єктах було зареєстровано 289 випадків забруднення води шкідливими речовинами.

Враховані збитки від забруднення навколишнього середовища в першому півріччі цього року становили 12,2 мільйона карбованців. Органами Мінприроди УРСР стягнено з підприємств за порушення природоохоронного законодавства 6,5 мільйона карбованців, накладено штрафів на відповідальних осіб і окремих громадян — на 252,5 тисячі карбованців.

У республіці продовжує зростати злочинність. В першому півріччі зареєстровано 198,7 тисячі злочинів, що на 18 процентів більше відповідного періоду минулого року, з них кожний сьомий — тяжкий.

На шосейних дорогах і вулицях у січні — червні загинуло 3,5 тисячі чоловік, поранено — 20,3 тисячі. Порівняно з таким же періодом 1990 року кількість потерпілих знизилася відповідно на 7,7 і 8,5 процента.

Обсяг промислового виробництва в порівнянних цінах у першому півріччі 1991 року проти першого півріччя 1990 року знизився на 5,2 процента, а продуктивність праці — на 2,1 процента. Не виконало свої договірні зобов'язання кожне шосте підприємство, з них кожне третє — союзного підпорядкування; кожне восьме — республіканського. Найбільша кількість таких підприємств у Донецькій, Запорізькій, Луганській, Львівській і Харківській областях.

Продовжує знижуватися видобуток основних паливно-енергетичних ресурсів: нафти, газу, вугілля. Майже на 4 мільярди кіловат-годин менше, ніж у першому півріччі 1990 року, вироблено електроенергії.

На роботі металургійного комплексу позначається напружене становище в забезпеченні підприємств коксівним вугіллям і металобрухтом. Майже всі підприємства з виплавки чавуну, сталі, виробництва готового прокату, сталевих труб знизили випуск на 6—25 процентів. У кольоровій металургії зменшилися обсяги виробництва олова, нікелю, свинцю, цинку. За шість місяців металургійними підприємствами недопоставлено споживачам продукції на 1,3 мільярда карбованців.

При незначному збільшенні загального обсягу виробництва проти минулого року (на 1,5 процента) в машинобудівному комплексі зберігається тенденція зниження випуску таких важливих видів продукції, як великі електромашини, засоби обчислювальної техніки, магістральні тепловози, вантажні вагони і автомобілі. Незадовільне становище склалося з виробництвом машин і устаткування для тваринництва і кормовиробництва (випуск скоротився на 33 мільйони карбованців, або на 5,3 процента), а також окремих важливих видів сільськогосподарської техніки.

Випуск медичної техніки і запасних частин до неї зріс на 23 проценти. Однак незначні обсяги виробництва цієї техніки та її обмежений асортимент не задовольняють у повній мірі потреби установ охорони здоров'я.

У хімічній промисловості більше половини підприємств не виконало зобов'язань по поставці продукції. Обсяг недопоставленої продукції становив 448 мільйонів карбованців.

Знижено випуск основної продукції будівельної індустрії. Виробництво цементу зменшилося більш як на 400 тисяч тонн, будівельної цегли — на 100 мільйонів штук, збірних залізобетонних конструкцій і виробів — на 500 тисяч кубічних метрів, панелей та інших конструкцій для великопанельного домобудівництва — на 75 тисяч квадратних метрів загальної площі, віконного скла — на 1,6 мільйона квадратних метрів. Скоротилося виробництво санітарно-технічних виробів: радіаторів і конверторів газових плит, ванн, раковин і мийок.

Сільськогосподарські підприємства в першому півріччі порівняно з відповідним періодом минулого року значно менше виробили та продали в державні ресурси продукції тваринництва, що негативно позначилося на роботі переробних підприємств та забезпеченні населення продуктами харчування.

Виробники сільськогосподарської продукції продали заготівельним організаціям живої маси худоби та птиці 2,2 мільйона тонн, або 90 процентів минулорічного показника, молока та молочних продуктів — 8,4 мільйона тонн (89 процентів), яєць — 4,1 мільярда штук (84 проценти).

У цілому по республіці в першому півріччі державними підприємствами та організаціями використано 12 мільярдів карбованців капітальних вкладень. Збереглася тенденція зниження питомої ваги централізованих капітальних вкладень в їх загальному обсязі по державних підприємствах (31 процент проти 36 процентів в першому півріччі 1990 року).

Підсумки звітного періоду свідчать: накреслена будівельна програма 1991 року буде значно недовиконана.

Серйозне занепокоєння викликає зростаючий розрив між обсягами вкладених коштів та введених в дію основних фондів. Якщо в першому кварталі він становив по державних підприємствах і організаціях 2,6 мільярда карбованців, то за 6 місяців — 6,1 мільярда карбованців, що свідчить про приріст практично в тому ж обсязі незавершеного будівництва.

Незважаючи на надання будівельним організаціям, які здійснюють будівництво об'єктів невиробничого призначення, ряду пільг (по оподаткуванню прибутку, визначенню розміру коштів на споживання), обсяг робіт, виконаних на будівництві житлових будинків, зменшився на 10 процентів, об'єктів охорони здоров'я — на 14, загальноосвітніх шкіл — на 18, дошкільних закладів — на 20, професійно-технічних навчальних закладів — на 21 процент.

Інвестиційні наміри забудовників за рахунок державних централізованих капітальних вкладень та власних коштів підприємств на 1991 рік виконані за перше півріччя по введенню в експлуатацію житлових будинків на 24 проценти, загальноосвітніх шкіл — на 8, дошкільних закладів — на 15, лікарень — на 10, амбулаторно-поліклінічних закладів — на 22, клубів та будинків культури — на 9 процентів. Збудовано майже 55 тисяч квартир, здано в експлуатацію 3,1 мільйона квадратних метрів загальної площі житлових будинків. У порівнянні з відповідним періодом минулого року введення житла зменшилося на 465 тисяч квадратних метрів, або на 13 процентів. Зменшення зафіксовано в Кримській АРСР, 17 областях та м. Києві.

На квартирному обліку на початок 1991 року перебувало 2,6 мільйона міських сімей і одинаків, з яких поліпшили житлові умови за перше півріччя лише 70 тисяч, або 2,5 процента до кількості тих, що перебували на черзі.

Переважна кількість введеного в експлуатацію житла збудована за рахунок власних коштів підприємств — 66 процентів загального введення (2038 тисяч квадратних метрів), 26 процентів (803 тисячі квадратних метрів) — за рахунок республіканського та місцевого бюджетів і лише 8 процентів (251 тисяча квадратних метрів) — за рахунок коштів союзного бюджету. В сільській місцевості із загального обсягу державного житла введено лише 96,1 тисячі квадратних метрів, або 3 проценти.

Транспортом загального користування в першому півріччі відправлено 1,1 мільярда тонн вантажів, або на 10 процентів менше, ніж у відповідному періоді минулого року.

Підприємствами зв'язку надано населенню послуг зв'язку на 475 мільйонів карбованців, що на 17 процентів більше, ніж у першому півріччі 1990 року.

У першому півріччі 1991 року 822 підприємства і організації республіки брали участь у зовнішньоекономічній діяльності, ними поставлено на експорт продукції на 2,8 мільярда карбованців, що менше відповідного періоду минулого року на 179,6 мільйона карбованців. Збільшилися поставки продукції на експорт для реалізації на вільно конвертовану валюту. Вони становили 1754 мільйони карбованців. Основною статтею експортних поставок залишаються сировина, матеріали і товари народного споживання, на які припадає 86 процентів загального обсягу експорту.

Разом з тим недопоставлено продукції зарубіжним партнерам на 207 мільйонів карбованців. Серед причин, які призводять до зривів експортних поставок, невиконання плану виробництва, нестача сировини, матеріалів, тари, упаковки і транспортних засобів.

(Укрінформ).

Сьогодні ми закінчуємо публікувати результати опитування «Суверенітет, але який?». Анкету під такою назвою було надруковано у газетах «За вільну Україну», «Молода Галичина», «Поклик сумління» та «Ратуша».

У результаті опитування було одержано 5250 анкет з Львівщини і 1450 — з інших областей.

Пропонуємо вашій увазі відповіді на так звані «відкриті запитання», які дають простір для висловлення особистих думок, що стосувалися проблеми утвердження національної символіки, оформлення українських грошей, системи військових звань, форми тощо. Учасники опитування свої пропозиції супроводжували детальним тлумаченням, ескізами, малюнками, навіть віршами.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

СУВЕРЕНІТЕТ, АЛЕ ЯКИЙ?

Інформація, що випливає з аналізу відповідного матеріалу, хоча й має здебільшого частковий характер, заслуговує на увагу, бо в ній віддзеркалилися, з одного боку, вельми переконливі конкретні докази на користь того чи іншого розв'язання порушеної проблеми, з другого — незвичайно сильна емоційність авторів, яка свідчить про глибинне осмислення висловлюваних поглядів.

Спершу наведемо пропозиції респондентів щодо **символіки**, зокрема, що стосується **державного гімну.** 87 відсотків висловилися за те, щоб гімном майбутньої суверенної України була пісня «Ще не вмерла Україна» (слова Чубинського, музика Вербицького). Більшість авторів наголошувала на тому, щоб текст пісні не редагувався. Правда, 15 відсотків становлять ті, що вважають: музику слід залишити, а слова дещо модернізувати, бо, на їх думку, деякі вислови застаріли і звучать як архаїзми.

Майже 10 відсотків дописувачів пропонують оголосити серед поетів і композиторів конкурс на новий гімн України. На думку Сергієнка (Дергачі, Харківщина), пісня «Ще не вмерла Україна» не може бути гімном нашої держави лише тому, що «ця пісня — надія, а коли Україна стане справді вільною і самостійною державою, то ці слова будуть звучати дещо недоречно». Тому, пише інший респондент, «може, знайдеться поет, який переробить текст гімну «Ще не вмерла Україна», не руйнуючи загального патріотичного духу».

В окремих листах однозначно пропонується на конкурсній основі створити новий гімн, який би «зображав Україну вже не з похиленою головою, бо доля нарешті усміхнулась українському народові», або ж для цієї мети рекомендується прийняти в якості майбутнього гімну вже відомі пісні.

Особливо люди полюбляють «Запорозький марш». В одному із листів читаємо: «Коли вночі і вранці звучать по радіо мелодії сучасного союзного і республіканського гімнів, то я не відрізняю, де чий. А ось коли зрідка вдається почути «Запорозький марш», то його впізнаю відразу».

Щодо майбутнього **гербу** України. Всі, хто відповів на анкету, однозначно назвали основним елементом державного герба України — тризуб. Різні пропозиції є тільки щодо оформлення його в поєднанні з іншими елементами. Багато респондентів хотіли б бачити тризуб як державний герб України у променях сонця. Аргументація цього подвійна: по-перше, сонячні промені обов'язково повинні, на думку дописувачів, бути як символ життя. До того ж, зазначено в одному з листів, «так склалася історична доля України, що її сини і доньки живуть по всій планеті. Хай завжди їх зігріває теплом любові сонце — Батьківщина Україна, що стала вільною».

Серед обрамляючих тризуб елементів називаються пшеничне колосся, китиці червоної калини, листя каштана, гілка плакучої верби; серед птахів — чайка як символ важкої долі України, соловейко, журавель. Пропонується прикрасити тризуб гербами всіх великих районів України — Галичини, Буковини, Закарпаття, Волині, Слобожанщини, Таврії, Одещини тощо (це варіанти герба УНР). Окремі автори прагнуть, щоб в якості герба був нарбутівський козак з мушкетом.

Нарешті, узагальнені думки щодо **державного прапора** України. Переважна більшість (близько 92 відсотків) однозначно виступає за те, щоб державними кольорами майбутнього **прапора** стали синьо-жовті барви національного прапора, який дедалі поширюється на землях України. Однак частина респондентів (близько 7 відсотків) висловилася за триколірний прапор. Це було чи не найбільшою несподіванкою даного дослідження. Принаймні передбачити такий відсоток людей, які поряд з синьо-жовтими кольорами хочуть бачити ще й малиновий, було важко. Правда, малиновий колір пропонується здебільшого для військового прапора. Якщо з двома першими кольорами більшість людей пов'язує голубе, чисте, мирне небо і стиглий пшеничний лан, то з малиновим — героїчну історію козаччини. Надіслано чимало ескізів такого прапора, де малиновий колір від древка рівнобедреним трикутником вклинюється у звичні горизонтальні синьо-жовті частини прапора.

За збереження сучасного прапора висловилось усього троє.

Цікавими є міркування щодо назви основної **грошової одиниці** суверенної України. Як вже зазначалося, на перше місце виходить «гривна» (близько 54 відсотків). Однак, одержано багато листів з різних кінців України, в яких запропоновано нетрадиційну назву — укрен. Як аргументація такої назви наводяться приклади, що, мовляв, «у Франції є франки, у Литві — литви». Поруч з цим на підтвердження назви «укрен» наводяться історичні і етимологічні моменти: Україна — це земля предка журавля — небесного дитяти Сонця. У мовах індоєвропейських народів — «кран», «крун», «крен» означає журавель. Отже, «укрен» не тільки співзвучний з Україною, але й має етимологічне підгрунтя.

Відповідно до традиційної миролюбності українського народу та співзвучно до «неядерних принципів», проголошених Декларацією про державний суверенітет України, відповіді на «військовий блок» запитань анкети вийшли більш ніж мирними. Зокрема, чи не найближчою до істини є думка, яку знаходимо в листі М. Москалюка з Володимира-Волинського: «Не так важливо, хто буде міністром оборони — цивільний чи військовий, а потрібно, щоб він був демократом і розумівся на справі. Найстотніше в тому, щоб наші збройні чини ніколи не воювали проти власного народу, а добре захищали його та неподільність України». Зустрічаються і дещо пацифічні мотиви. На думку Язеницького (Харцизьк), «Україна повинна стати нейтральною державою і взагалі відмовитися від власних збройних сил (окрім внутрішніх та прикордонних), попросивши захисту ООН». Як приклад такого підходу наводиться Швейцарія. Однак більшість опитуваних не тільких виступають за власну національну армію, а й виявляють велику активність щодо пропозицій до її назви, системи військових звань і форми. За підсумками читачів газети на першому місці назва — українське військо (35,3 відсотка). Далі за рангом йдуть — українська народна армія (28,3 відсотка), національна армія (22,1 відсотка), народна армія (14,6 відсотка).

На думку більшості (61,4 відсотка), форма майбутнього українського війська має грунтуватися на притаманних йому національних традиціях. Цю думку підтверджують і міркування щодо системи військових звань. За те, щоб виходила вона із національних традицій (сотник, хорунжий, стрілець), висловилося 67,7 відсотка. З Харкова, як додаток до анкети, прийшли ескізи майбутньої польової і парадної форми. При цьому респонденти критично ставляться до своїх пропозицій і рекомендують, щоб нова форма українського війська була вироблена на конкурсній основі, з урахуванням національної специфіки і мотивів, була зручною і гарною. Судячи з листів, можна стверджувати, що народ України буде любити свою армію. Для почесної варти, офіційних зустрічей державних осіб, їх проводів автори рекомендують прийняти форму запорозького козацтва (з шаблями, мушкетами тощо, як це робиться у більшості європейських країн).

Звичайно, у наведених конкретних пропозиціях наших дописувачів є багато наївного, а емоційність їхніх інтонацій видає певну пристрастність позицій. Однак у цьому разі чинником пристрасності є безумовний непересічний патріотизм кожного, хто до формальних відповідей на анкету додав ще й свої сокровенні «думки про наболіле» (а таких — переважна більшість). Саме ці вияви патріотизму додають особливої ваги і вартості наведеному оглядові «відкритих» відповідей: сьогодні мусить бути почутим голос усіх в Україні, хто зберіг любов до своєї Вітчизни, бо лише разом з патріотами, тільки їх розумом та руками може бути побудована справді суверенна держава.

Степан ВОВКАНИЧ,
завідуючий відділом соціологічних досліджень Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР;

Борис МАР'ЄНКО,
завідуючий відділом соціально - психологічних проблем управління Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР.

ГОРДЕ ІМ'Я — УКРАЇНА

У цей найвідповідальніший для багатостраждальної України час, скажу і я, якою хочу її бачити.

Суверенною, цілком незалежною, з коротким ім'ям: Україна.

З Президентом, обраним усім народом.

З двопалатним парламентом.

З національною символікою, яку було прийнято кращими синами народу України після повалення самодержавства Росії і проголошення Центральною Радою Української Народної Республіки. Ми — її спадкоємці, бо з історії цього аж ніяк не викинеш.

У Союзі з суверенними державами. І взагалі, все, як у Декларації від 16 липня 1990 року, після прийняття якої в мене потекли сльози радості.

З повагою ваш шанувальник та передплатник

І. СИНГАЇВСЬКИЙ,
ветеран війни та праці.
Коростень.

Експрес-новини

На черговому засіданні представників країн — учасниць Конференції з питань безпеки та співробітництва в Європі прийнято рішення збільшити кількість спостерігачів за додержанням умов припинення вогню в Югославії до 500 чоловік. Представник ЧСФР заявив, що його країна, а також Польща, Швеція та Канада згодні направити туди своїх спеціалістів. Югославія не висловила заперечень щодо цієї пропозиції.

• • •

Після завершення двадцятої Конференції міністр ісламських держав, що проходила в Стамбулі, було прийнято спільне комюніке, в якому Ірак засуджується за переслідування, тортури та вбивства кувейтських громадян, пограбування громадської та приватної власності, підпалення нафтових свердловин. Міністри поклали на Ірак усю відповідальність за людські і матеріальні втрати Кувейту та інших країн, а також вимагали компенсації та виконання Іраком резолюцій ООН щодо ліквідації озброєнь масового знищення.

• • •

Іракський представник в ООН заявив, що його країна не погодиться з планом ООН дозволити їй продаж обмеженої кількості нафти якщо Багдад не матиме більших можливостей контролю за коштами від продажу та розподілом медикаментів і продовольства. В разі невиконання своїх вимог Ірак взагалі не продаватиме нафту.

• • •

Шейх Мухамед Хусейн Фадлалах, який має найбільший авторитет серед ліванських мусульман-шиїтів заявив, що навіть найвойовничіші лідери Ірану хочуть припинити практику захоплення заложників через те, що вона більше не впливає на розвиток подій.

З миру — по факту

● Після недавньої зустрічі у Лондоні, за схемою «Велика сімка плюс Горбачов» на західних біржах різко підскочив курс акцій. Тамтешні спостерігачі оцінюють цей сплеск ділової активності не стільки конкретними економічними результатами зустрічі (як відомо, їх — небагато), скільки появою перспектив дедалі ширшого співробітництва між Заходом і Сходом.

● Оскільки у громадян колишньої НДР конвертованої валюти — обмаль, а їздити хочеться на машинах «престижних» марок, то в об'єднаній Німеччині спостерігається бум продажу автомобілів, які були вже у використанні. Це, у свою чергу, спричинилося до значного скорочення ринку нових машин. Найсерйозніше вплав продаж «ягуарів» (на 35,4 відсотка), «вольво» (18.4 відсотка) та «пежо» (10 відсотків).

● У Великобританії — дедалі більше іммігрантів. Проте потенційних «англійців» зі Сходу, як то кажуть, просять не турбуватися: Альбіон обирає аж ніяк не громадян колишнього «соціалістичного табору». Зокрема, понад третина прибулих на його землю — американці.

● Вдарити по руках — у розумінні закластися на парі — улюблене хобі англійців. Існує й цілий прошарок бізнесменів — так званих букмекерів, які задовольняють це бажання. У цих людей — залізні нерви (професія вимагає!). Проте минулого червня багато хто з них опинився у стресі. Справа у тім, що кожному лондонцеві, який заклався, що протягом цього місяця у місті щодня йтиме дощ, букмекери мали виплатити по п'ятдесят тисяч фунтів стерлінгів. Збитки немалі, проте справа — звична (ризик!). Аж ось 29 червня день видався напрочуд ясним. І хоч 30 числа знову заперіщив дощ, один (лише один!) безхмарний день збагатив букмекерів і, відповідно, витрусив кишені тих, хто з ними закладався.

● Таїланд внесено до всіх туристичних довідників світу як «райську місцинку» для бажаючих зазнати насолод, далеких від критеріїв не те що високої моралі, а й взагалі елементарної пристойності. Відповідно, виріс цілий комплекс «секс-розваг». Але СНІД відлякує туристів. Тому в деяких тамтешніх готелях введено правило: якщо приїжджий залишається у країні на порівняно тривалий термін, перші п'ять діб він проживає у готелі безкоштовно (при ціні номера 160 доларів на добу!).

● Серед птахівників Заходу — сенсація. Один фермер з Оксфорда начебто довів, що котлети з м'яса страуса смачніші за курячі, та ще до того поживніші, оскільки містять менше жирів і, відповідно, холестерину.

● Наукове товариство по вивченню сну і хропіння (є й таке), заявило, що його фахівці відшукали причину поразки Наполеона у битві при Ватерлоо. Виявляється, великий полководець вночі напередодні битви сильно хропів. А це ослабило його організм, отже, завадило приймати вірні рішення.

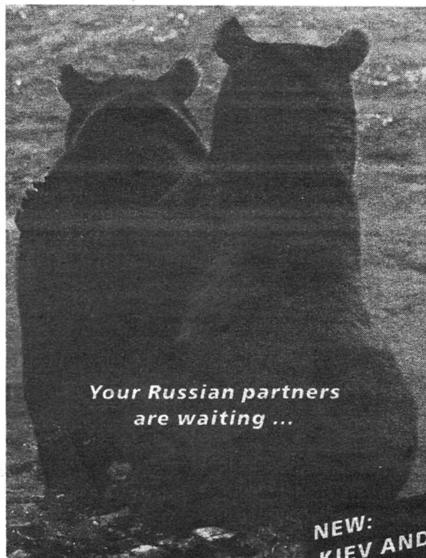
● Ринок — це дивіденди для одних і фінансовий крах для інших. За минуле півріччя у Великобританії збанкрутіло 23 тисячі фірм (рекорд десятиліття).

● Пристрасті вирують у західноєвропейському небі. Одні впливові кола вимагають подальшого його «відкриття» з метою посилення конкуренції (рушійна сила бізнесу!), інші ж категорично виступають проти деяких нововведень, приміром, дозволу поштарям літати із своїм вантажем з однієї країни — члена Європейського співтовариства до іншої (яка теж належить до ЄС). Це, твердять останні, вже занадто велика розкіш!

СУБОТНІЙ ВИПУСК

МОЖЕ, ГОДІ СМОКТАТИ ЛАПУ?

Фотофейлетон

У моїх творчих планах ніколи не передбачалося створення реклами ані швейцарським, ані австрійським авіакомпаніям. А от вони мені — щиро вдячний! — її роблять. Бо один із ведмедів, зображених на рекламному плакаті згаданих повітряних гігантів — напевне, це я. Оскільки, як свідчить його текст, майбутніх пасажирів «звідти» чекають дві нові авіалінії — на Київ і Ленінград. Про пітерців не скажу (хоча вряд чи їм теж сподобається постати перед усім світом не в обрисах святого Ісаакія і Мідного вершника, а у вигляді похмурого клишоногого, який вмерзає у кригу), а от мені особисто хотілося б, щоб Україна в очах світу мала вигляд привабливіший і — що найголовніше — правдивіший й наочніший.

Дехто може махнути рукою: мовляв, навіщо чіплятися до тієї реклами? Адже мається на увазі усталений образ «російського ведмедя», який взимку смокче лапу, а влітку (до речі, і нині так само) тиняється по близьких та далеких усюдах, аби щось поцупити у багатих сусідів. До речі, на рекламі, звернутій до західного пасажира, так і написано: «Ваші російські партнери чекають...».

Дизайнерам і художникам з тамтешніх рекламних агентств, може, й невтямки, що Київ — це столиця держави — члена ООН (хоча далі у тексті хвалькувато зауважено: «Ми знаємо Східну Європу, як власну долоню»). І, власне, не до них мої зауваження.

А звернутися хотілося б до тих республіканських організацій, які мали б дбати про образ-«імідж» (як кажуть за колишнім бугром) України, зокрема і у засобах масової інформації. Виходить, що численні буклети, афіші, календарі із «затертим» від постійного тиражування масовим гопаком мають там нульовий коефіцієнт корисної дії. Хоча коштують нам шалених грошей...

Тим більше — нині, коли, з одного боку, ми дедалі ширше виходимо на світову арену, а з іншого — занурюємося у систему ринкових відносин. То чи не час українським фірмачам від реклами кинути цю приємну, але марну справу — смоктання лапи? А навпаки, дати тій лапі обсохнути та й створити нею щось конкурентоспроможне, щоб за тим же бугром ахнули у захваті? Та ще й валюту «відстьобнули»...

Але для цього треба-таки остаточно прокинутися: час сплячки минув. Тим більше, що навіть той же ведмідь знає: чим більше праці — тим більше меду. (До відома наших «рекламників»: за те, що у найкритичніший для Джеймса Бонда момент у стрічці «Ліцензія на вбивство» цей супершпигун знайшов розраду саме у сигаретах «Ларк», їх виробник — тютюнова корпорація «Філіп Моріс» заплатила Голлівудові 350 тисяч доларів).

...А поки що Мишко, вмерзлий, пробачте, задом у кригу, символізує для мільйонів іноземців гордий і чарівний Київ — столицю суверенної України.

...Хоча у даному контексті це й прозвучить начебто занадто патетично, але як не сказати: «За державу прикро!»

Інформ-шоу

ГОЛА ПРАВДА

Це — та правда, що її, як то кажуть, бачиш на власні очі. Зокрема у засобах масової інформації. Приміром у польській газеті «Ні». Її видавець, до речі, колишній шеф прес-відомства, знову-таки колишнього комуністичного уряду, вмістив на шпальтах «Ні» фото, яке відображає статевий акт. Суд вирішив: порнографія! У відповідь видавець заявив: «Я був готовий до вироку, хай навіть суворого, зате виграю у політичному плані» (реклама!). Коротко і ясно: прагнеш ідеологічних дивідендів — ризикуй!

А от чим керувалися двоє провідних японських тележурналістів, на перший погляд, наче й не зрозуміло. Проте — лише на перший... Ну, постає питання, навіщо було брехати глядачам, що запуск телезійного супутника (репортаж про який вів згаданий журналіст) відбувався в одному місці, тоді як ця подія сталася зовсім в іншому? Та згодом правда виплила на поверхню: для того, щоб мати алібі перед власною дружиною (адже побачення телезірки з коханкою відбувалося саме там, звідки йому «зручніше» було запустити супутник). І вже зовсім на дрібничці спіймався інший японський телекоментатор: з мудрим виглядом вів передачі на медичні теми, аж поки не з'ясувалося, що цей «спеціаліст» просто читає довірливій телеаудиторії статті, написані (не ним) для якоїсь газети і опубліковані ще 17 років тому. Так, рано чи пізно, але правда з'являється-таки на шпальтах преси та екрані телевізора...

МИ ТЕРПИМО, ВІН ТЕРПИТЬ...

Ви прийшли до стоматолога і... не буду, слово честі, не буду переповідати ваші почуття. Але поглянемо на проблему з іншого боку. Так, як змальовує її англійський журнал «Економіст»: «Уявіть себе невдало одруженим стоматологом, який живе в Огайо (США). Ваші пацієнти дратують вас, власні діти — бісять, район, у якому живете, викликає лише депресію — вам треба вирватися звідти».

У який спосіб це робиться? Техніку — опрацьовано. Стоматолог може «відключитися» — у компанії колег — практично будь-коли. У Сієтлі 10 тисяч стоматологів збираються на конгрес своєї асоціації; наступного місяця у Нью-Йорку — щорічна конференція цієї ж асоціації (12 тисяч учасників); через два місяці — у Чикаго (10 тисяч) — перелік можна продовжити. До того ж, регулярно «тусуються» секції стоматологів — хірургів, ортопедів, терапевтів та ін.

Отже, коли американський хворий сідає у стоматологічне крісло, то не тільки він, а й лікар збирається терпіти: аби швидше! Один мріє про одужання, в іншого кишеню гріє квиток на літак: попереду чергова конференція!

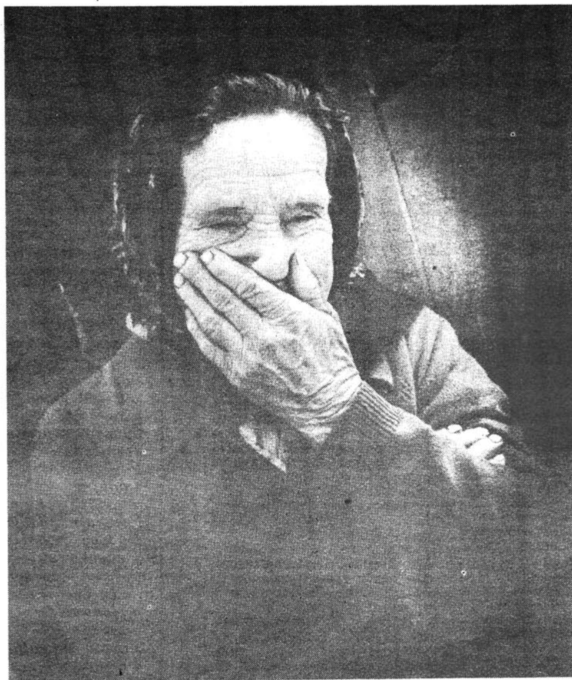
Малюнок з журналу «Економіст».

ЩО ПРИСТОЙНО, А ЩО — НІ!

Цікаве опитування було проведено недавно в Австрії. Соціологи буквально «лізли у душу» до жителів альпійської республіки, в результаті чого постала промовиста шкала життєвих цінностей. Перші місця, як і слід було чекати, — сім'я, робота, компанія хороших друзів, на останньому — політика. На ній рейтинг понять із знаком плюс закінчується. Що ж до знака мінус, то там перше місце посідає викрадення автомобіля: 93 відсотки австрійців вважають угон машини аморальним вчинком. На другому місці... невміння припаркувати автомобіль у такий спосіб, щоб не зачепити бампера або дзеркала сусідньої машини (до такої людини негативно — з «моральної точки зору!» — ставляться 77 процентів жителів альпійської республіки).

Як бачимо, результат опитування дещо несподіваний: до споконвічних категорій і критеріїв агресивно вривається сучасність...

Сторінку підготував Володимир САВЦОВ.

Чорнобиль

ПОЛИН ДОЛІ НАШОЇ

Лелече розкішне гніздо все одно не порожніє. З далеких теплих країв і цієї весни повернулися до нього господарі — білі птахи з чорними позначками. Не вірять люди в те, що не відчувають лелеки, як усе навкруги змінилось. Райський колись куточок став пеклом, де все забруднене і отруєне: і ліси дивні, і озера прозорі, і поля, і сади, і невгамовна річечка Пакулька, що несе свої води до Дніпра... Важко дихається, тяжко працюється, неспокійно спиться.

Нелегке минуле тепер усім здається щастям. І тим, хто справді пізнав його сповна. І тим, хто навіть, якщо чесно, так його і не дочекався. Але дивний куточок цей на 52 хати, 153 душі і одне лелече царство, що за якихось 35 кілометрів від Чернігова, приречений. І хоча живуть тут десятки дітей, і хоча відсвяткували нещодавно локотьківці весілля — конюх Микола Малофей брав собі в дружини доярку Таню, і хоча на одному з парканів великими літерами написано чиєсь освідчення в коханні «Сергій + Лєна = любов», і хоча порають люди землю, а вона як-не-як годує їх, у села все одно нема завтра.

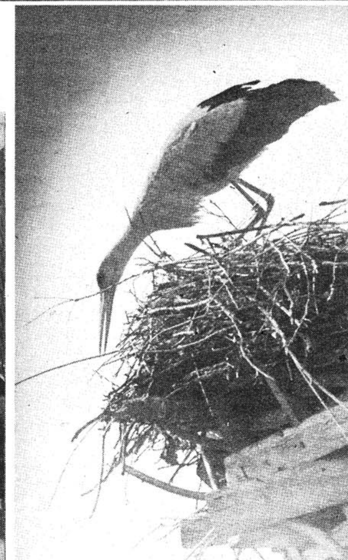
Лелека пророкує його помилково — село Локотьків мають переселяти, бо рівень радіаційного забруднення дуже великий, бо у цій «контрольованій зоні» люди Чорнобилем ситі по саму зав'язку, і, образно кажучи, споживають його щодня, щогодини, щохвилини, які вже спресовані в роки, і назбиралося таких уже п'ять...

Фото Валерія ІНЮТІНА.

(Закінчення на 10-й сторінці).

ПОЛИН ДОЛІ НАШОЇ

(Закінчення. Початок на 9-й стор.).

РАДЯТЬ локотьківцям молока домашнього не пити (але його чомусь забирають — кажуть, на переробку), не збирати в тамтешніх лісах гриби та ягоди, не купатися в озерах. Але поки живе село, а в ньому люди, ітиме вулицями його дійна череда, співатимуть півні, варитиметься чорничне варення, сушитиметься під дахами риба, робитимуть дівчата-підлітки горобинове намисто і плестимуть з кульбабок віночки, розпалюватимуть хлопці вогнища...

Життя не зупинити. Місять локотьківці грязюку восени та навесні —асфальт почали класти та й кинули, босоніж бігають улітку дітлахи, здіймаючи куряву, всі старі під напівпротертими підошвами старих черевиків та чобіт (про нові годі й мріяти) відчувають чи не кожний камінчик на дорозі біля крамнички — тут був найвищий рівень радіації, і землю ховали під щебінкою.

А знаєте, на якій вулиці стоїть крамничка? На вулиці Ентузіастів. Як мені хотілось би дізнатися, хто і коли назвав отак одну з двох локотьківських вулиць! Одну з двох вуличок неперспективного (слово ж бо яке!) села, в якому ні школи, ні дитсадка, ні медпункту, ні відділення зв'язку, ні якихось побутових закладів і один на всіх телефон, який, за словами людей, працює два рази на рік. Усе це є в Пакулі — за 7 кілометрів. Там і обеліск односельцям, які не повернулися з Великої Вітчизняної. Обеліск там, у Пакулі, бо це центральна садиба колгоспу «Зоря комунізму», а вдови живуть і тут.

Усе життя чекають на диво у своєму домі Єфросинія Іванівна Ломонос, Лукерія Панасівна Малофей, Галина Василівна Ломонос, Дарина Антонівна Ломонос... Боялися і на день звідти виїхати, а раптом трапиться таке, що повернуться додому їхні чоловіки. Не дочекалися. А скоро і з домом прощатися. І хоча «чужина» зовсім недалеко — на другий бік від Чернігова, відразу, вважай, за міською околицею, все одне не солодка, а гірка — на те й чужина.

Знаєте, я б не хотіла опинитися в Локотькові у ту мить, коли прощатимуться селяни із своїм селом, коли закриватиме хвіртку власного подвір'я Єлизавета Прохорівна Шакун.

— Усе знала я тут, ой, усе, — розповідала. — І холод, і голод, і лихо. Сама синочка виростила. Тепер ось онуків тішу. А як будували хату — важко навіть і згадати. На собі з лісу деревини носила, своїми руками кожну дощечку помазала. Тут — у війну, тут — і після. Доживати б мені і вік свій тут, а не де-небудь. Несила йти в чужий куточок. Може, і гарніший за цей, але чужий. Душа болить, ой, як болить. Краще б тут мені й умерти. Щоб неподалік дому свого в землиці рідній лежати... Як же вбивалась я, поки дім цей звела, садочок виростила. Можна б жити іще, та..., — сказала і хустинку до очей приклала. А очі у Прохорівни добрі-добрі. Тільки дуже сумні.

З ким із локотьківців розмовляла, майже в усіх такі ж очі — сумні й добрі. Жалілися, що сил нема, що голова болить, що земля погано родить — минулоріч тільки гарбузи виросли, а цибуля, помідори, буряки, картопля — все згнило. Розповідали люди, що медики приїздили, і старих, і малих дивилися. Що дітей на оздоровлення вивозили на два місяці в Харківську область, а це нещодавно — на море. Не раз були в селі, розповідали люди, якісь спеціалісти з різними приладами — міряли радіацію і в лісі, і в полі, і на кожному подвір'ї. Все щось занотовували, а казати локотьківцям — нічого не казали...

Та хіба про все і вони розказують? Хіба від страшного лиха можуть вберегти так звані «гробові» і 70-процентна надбавка до заробітної плати? Хіба, аби вчасно біду відчули і чесно про неї відразу сказали, будував би для своєї чималенької сім'ї із чотирьох дітей красень-терем Микола Зосимович Семеняга? А хіба про таку старість думав фронтовик Микола Павлович Орел? Уже восьмий десяток розміняв. У війну партизанив, пізніше був у діючій армії, пройшов шлях від Варшави до Ельби. Повернувся додому з бойовими нагородами. Плекав землю, ростив дітей. Потім син потрапив в аварію, раптово вмерла невістка. І, вважай, на руках у старого троє онуків. Пенсія мала. Ні надбавки, ні дотація не врятують. Дорожнеча страшна, дефіцитними стали навіть більш-менш пристойні черевики для хлопців.

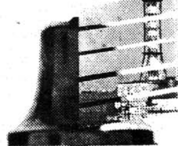
— На новому місці поки обживемося, — зітхає Микола Павлович, — то й роса очі виїсть. Не виростити нам, мабуть, з дружиною саду нового. Але їхати треба. Нам, старим, уже все одно, а молодим ще жити й жити...

Замислимося ж бо над цифрами такими — на території області із забрудненням вище 1 кюрі на квадратний кілометр проживає майже 500 тисяч чоловік, у тому числі близько 70 тисяч дітей. Крім того, під спеціальним медичним наглядом перебувають понад 60 тисяч чоловік, майже 8 тисяч «ліквідаторів», більше півтори тисячі евакуйованих із 30-кілометрової зони. Спеціальна зйомка і наземні дослідження показали, що радіаційно забрудненою є територія Козелецького, Ріпкинського, Чернігівського районів, місцями — Сосницького, плямами — Новгород-Сіверського, Носівського, Бобровицького, Щорського, Городнянського. Масштаби трагедії величезні. Про це треба не говорити, а кричати на повен голос.

А поки що гірчить полин, ой, як гірчить. І поки що дуже повільно будується мінісело на околиці Улянівки, куди мають переїхати локотьківці.

Полин долі нашої гіркне на губах. Тільки б не зашкодив серцю, бо воно так сильно болить.

Елла МУХА,
зав. відділом газети «Комсомольський гарт».
Чернігів — Локотьків.

З ким із локотьківців розмовляла, майже в усіх такі ж очі — сумні й добрі. Жалілися, що голова болить, що земля погано родить — минулоріч тільки гарбузи виросли, а цибуля, помідори, буряки, картопля — все згнило. Розповідали люди, що медики приїздили, і старих, і малих дивилися. Не раз були в селі, розповідали люди, якісь спеціалісти з різними приладами — міряли радіацію і в лісі, і в полі, і на кожному подвір'ї. Все щось занотовували, а казати локотьківцям — нічого не казали...

ПІСЛЯ БУРІ В МАЛИНІ

Прочитали у газеті «Голос України» виступ депутата Верховної Ради УРСР В. Рудика про складну ситуацію в Олевському районі на Житомирщині, який зазнав сильного радіаційного удару після аварії на ЧАЕС. Я також родом з Житомирщини, але з Малинського району, який теж накрила радіоактивна хмара. Хочеться знати, як живуть тепер мої земляки! Напишіть про це.

За дорученням земляків Іван Маляренко.
Норильськ.

У Малині — затишшя... А були і гострі публікації в пресі. Були й мітинги. Було все. А тепер, коли стоїш у центрі міста, то таке відчуття, що час зупинився. Ті ж самі лозунги про ударну працю, гранітний Ленін з простягнутою рукою, згорблені бабусі з ціпочками... Тільки дітей не видно. І раптом — плач. Жіночий. Може, похорони? Аж ось з кривої вулички повільно виїжджає вантажна автомашина. На її дерев'яному кузові лежить не труна з покійником, а хатні меблі. Це означає, що ще одна сім'я покидає назавжди рідну землю...

— Після аварії на ЧАЕС, — каже заступник голови Малинського райвиконкому М. Руденко (він же й голова Комісії у надзвичайних подіях),— вже подано 516 сімейних заяв про виїзд за межі Малинського району. Багато людей залишили рідні домівки, а інші теж готуються в дорогу.

— А з яких населених пунктів району треба виселяти жителів повністю?

— На щастя, наш Малинський район потерпів не так сильно, як сусідній Народицький. Середній рівень забрудненості земель радіонуклідами у нас становить до 5 кюрі на квадратний кілометр за винятком села Рудні Калинівської — там рівень радіації становить 29,4 кюрі. Згідно з Постановою Ради Міністрів УРСР № 228, виданою у серпні 1990 року, всі мешканці цього села мають бути відселені до кінця 1991 року. Якщо говорити конкретно, то люди з Рудні Калинівської переїздять у нові будинки, які споруджені для них у селі Краснобірці Радомишльського району. Принагідно хочу подякувати будівельникам з Львівської, Чернігівської, Вінницької областей та Кримської АРСР за якісну роботу.

З розмови дізнаємось, що з усіх інших сіл району, а також і з Малина, на пільгових умовах мають право на виїзд тільки ті сім'ї, де є діти до 14 років, вагітні жінки та особи, які мають медичні довідки про те, що їм протипоказано проживати на забрудненій радіонуклідами території. Додам, що в усіх населених пунктах району всі працюючі отримують по 20 процентів доплати, а в 78 селах — ще й по 30 карбованців на покупку чистих продуктів харчування. А коли буде введено в дію недавно прийнятий Верховною Радою УРСР Закон «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи», то жителі нашого району матимуть ще й інші пільги. Це, зокрема, збільшення тривалості відпусток, вихід раніше на пенсію, передача у власність державного житла та інші пільги... Доречно сказати, що в зв'язку з погіршенням радіаційної ситуації у нашому районі діти в школах і дитсадках харчуються безплатно. А для малюків, які ще не ходять в дитсадок, видається 75 карбованців на чисті продукти. Їх купують у спеціальних магазинах. Вживаються й інші заходи для поліпшення умов проживання людей на забрудненій території. Це — асфальтування доріг, спорудження лазень у кожному селі.

— А чому, Миколо Андрійовичу, лише на шостому році після аварії відселяються жителі села Рудні Калинівської? Чому так довго тяглася історія з Малинським районом?

— Якби не було гласності, то на нас ніхто не звернув би увагу взагалі. Звертань у найвищі інстанції було тисячі. Я особисто їздив у Раду Міністрів УРСР з офіційними документами про радіаційне забруднення Малинського району десятки разів. (Обстеження території виконали спеціалісти Коростишівської експедиції об'єднання «Кіровгеологія» Укргідромету). І завжди чув одну відповідь: «Ваше питання в стадії вирішення». Ось так «стадія вирішення» і розтяглася на багато років.

Розмовляючи з Миколою Андрійовичем Руденком про нинішню ситуацію в Малинському районі, мене особливо цікавила доля дітей. І приємно сказати, що до них тут — особлива увага. Протягом і минулого, і нинішнього літа всі 6800 хлопчиків та дівчаток оздоровлюються в різних областях України та в союзних республіках. Для них у спеціалізовані магазини, а також дитсадки і в школи постачається чиста продукція з тих регіонів, які не постраждали від чорнобильської аварії.

Разом з завідуючою дитячим відділенням центральної районної лікарні Валентиною Никифорівною Швидун ми детально проаналізували захворюваність дітей за останні роки на різні хвороби — анемію, злоякісні пухлини, лейкози, вроджені вади розвитку... Цифри засвідчують, що загальна захворюваність і смертність дітей у Малинському районі за останні п'ять років залишається незмінною. І тенденції до зростання поки що не проглядається.

Їздили з Миколою Андрійовичем Руденком і в село Рудню Калинівську, звідки до кінця нинішнього року буде відселено всі 28 сімей. У цьому бригадному селі живуть переважно люди похилого віку. І їм, ясна річ, особливо тяжко кидати рідні місця. Але, як сказали у розмові зі мною Марія Адольфівна Синицька, Марія Петрівна Гльоза, Ганна Федорівна Романенко та інші, будинки, споруджені для них у селі Краснобірці Радомишльського району, їм сподобалися. А сусідами в них на вулиці будуть переселенці з Народицького району.

Коли прощалися, до нас підійшла старенька жінка і сказала: «А я з свого села не піду нікуди. Я тут народилася, тут і помру...».

То тільки зовні люди в Малинському районі стали спокійнішими. А насправді душі болять, як і раніше. Ось так і живуть з цим чорнобильським болем ваші земляки...

Микола ХРІЄНКО,
оглядач з питань екології та чорнобильської катастрофи газети «Голос України».
Житомирська область.

І раптом — плач. Жіночий. Може, похорони? Аж ось з кривої вулички повільно виїжджає вантажна автомашина. На її дерев'яному кузові лежить не труна з покійником, а хатні меблі. Це означає, що ще одна сім'я покидає назавжди рідну землю...
— Після аварії на ЧАЕС, — каже заступник голови Малинського райвиконкому М. Руденко (він же й голова Комісії у надзвичайних подіях), — вже подано 516 сімейних заяв про виїзд за межі Малинського району. Багато людей залишили рідні домівки, а інші теж готуються в дорогу...

Про що говорять

ФЕНОМЕН АЛЛИ МУЖАЙЛО

Про оздоровчі сеанси Алли Мужайло відомо загалом мало — тільки те, що переказують їх свідки й учасники. А це найвищі оцінки, захоплені відгуки людей, для яких Алла Дмитрівна вочевидь стала новоявленим богом, кумиром, фігурою для безоглядного поклоніння. У когось може закрастися логічний сумнів: постать і все, що пов'язане з методом лікування нової цілительки, — це міф, черговий каліф на певний час. Адже ж було їх за ці останні роки, що годі й полічити.

Та злива обожнення настільки широка й могутня, і продовжує наростати, що ця віра тисяч у безумовну панацею від усіх бід не може лишити байдужим реалістичного спостерігача. Насмілилась і я назватися такою. Мене занесло на її сеанси тією ж зваблюючою течією стадності, і я стійко намагалася бути відстороненим чи принаймні об'єктивним спостерігачем, щоб потім спокійно все розкласти по поличках.

Утім, вже найперша обставина розплавила мій прагматизм. Річ у тім, що, якби не Алла Дмитрівна, я б ніколи, мабуть, не дочекалася у гості своїх дорогих земляків з далекого степового райцентру. Цілий десант їх несподівано висадився в моїй квартирі одного прекрасного дня — з дітьми, чоловіками, численними клумаками, корзинами, банками (...«Їжа дорога тепер, то ми все припташили з собою»). Красуні-жінки, спрацьовані мадонни з набряклими ногами, зігнутими спинами, як завжди, чомусь винуваті, бо того й збентежені, а ще більше нажахані нахабством рвачів-таксистів і всім незвичним безладдям міської метушні, вони, проте, прибули з радістю й надією — здобути здоров'я. А Раїса, 62-річна колишня швея-мотористка, яка ще не забула дивовижного свята душі від перебування в будинку відпочинку (вдалось якось вирватися, профком дав путівку як передовиці), безнадійно попросилася, щоб потім, після всього, у Лавру і Софійський собор сходити — щоб діти відвідали святі місця. Нагода ж така рідкісна, коли, мовляв, ще виберемося.

Потім я зрозуміла, що легкість, з якою вони відірвалися від свиней, городів, роботи, сім'ї, підкріплювалася твердим переконанням, що здоров'я, одержане від Алли Дмитрівни, передається легко й просто.

Спробувала, було, відмовити своїх дорогих гостей. Мовляв, зрозумійте, отак, гамузом, у тисячному натовпі здоров'я не дається, до того ж власне біополе може зруйнуватися чужим, негативним (пригадала щось з ектрасенсорних повчань), тож нічого путнього не вийде, зупиніться! Були ще якісь мляві аргументи — та марно. «Ходи краще з нами, а потім напишеш, нехай побільше людей знає про Аллу Дмитрівну». І я здалася. Пішла.

З першого кроку стало ясно, що сотні київських квартир на час сеансів А. Мужайло перетворюються на своєрідні циганські табори. Зівуачні стоянки були розбиті й на території політехнічного інституту, де в ті дні проходили сеанси. Благо, його парк зміг умістити тисячі нужденних і спраглих. До алей, обрамлених віковічними липами, припарковувалися сотні автомобілів з усіх регіонів України.

Чим уважніше я вдивлялася в людські постаті, їхні обличчя, тим страшніше мені робилося. О, Боже! Скільки ж їх — хворих, калік, змучених життям, нездійсненними мріями, невлаштованістю долі... Вони обідали в перервах між сеансами тут же, на траві газонів, на лавах — з газет, банок...

Пригадались парламентські баталії, де найчастіше лунало слово «народ», лавиною сипалися цифри про дефіцит, про копійчані бюджетні подачки на розвиток культури, вже прослизали невтішні прогнози на сьогорічний врожай... А тут ішов, шкандибав, конвульсійно човгав, плив на носилках, прибував на автомобілях нескінченний потік людей. Від буденного ритму життя великого міста гіркотний парад був надійно й невимушено затулений розкішною зеленню елегійно-задумливого парку, загадковий шепіт якого раз у раз переривався відчайдушними благаннями: «Зайвого квитка нема?».

Признаюся, мені лячно було переступити поріг залу. По-перше, незручно переходити дорогу тим, кому спілкування з Аллою Дмитрівною вкрай необхідне. А, подруге, я боялася розчарування від чергового шарлатанства. Страшно було за цих довірливих людей. Вкотре думалося, що їхній наївний порив — це ще один солодкий самообман, чарівний сон, майстерно змістифікований новим месією.

Коли щільно зачинилися двері за останнім пацієнтом, у вестибюлі з динаміків полинули слова. Заворожуючий тембр жіночого голосу наплинав легкими хвилями і став заповнювати незатишний холодний простір вестибюлю. Ще не вслухавшись у зміст сказаного, я мимоволі прочинила двері — мене ніби щось підштовхнуло — і опинилась у залі.

Ті ж страждені й спраглі сиділи в амфітеатрі величезного залу. Але... О, дивогляддя! Їхніх облич тепер було не впізнати. Освітлені чимось потаємно своїм, спокійні, подоброму зосереджені, вони були десь дуже високо, у піднебессі безтурботливого польоту. Я тихенько примостилася побіля сходинок сцени (вони теж були густо обліплені людьми) і стала уважно вслухатися в запаморочливу, зваблиую зав'язь слів. Їх промовляла симпатична, пухкенька жінка, повільно, як у ірреальному сні, здіймаючи красиві руки. Згодом я зрозуміла, що й цей привабливий ідеал народної краси, яким щедро наділена Алла Дмитрівна, теж заворожуюче діє на людей.

У своїх монологах Алла Мужайло була наче з цими людьми і водночас — над ними. Вона їх вела, тримаючи у своїх красивих руках щось ефірно-легке, ніби розсипала якісь чари... Говорила дивні речі. Точніше дивні тим, що вони звичні, десь раніше чуті й перечуті. Але за штахетником ідеологічного сміття (ловлю себе напохваті) їх смисл до кінця не доходив.

Отак, як зараз. Ну, для прикладу, от деякі сентенції. Істина добра —суворий закон вищої математики життя; добре діло має робитися добрими руками; дух зла з кров'ю входить у землю, а потім і виштовхується цією ж землею, як покара; людина має керуватися законами Істини, Добра, Космосу, Природи; відкрийте ваші душі Добру — і сплави тонких енергій примножаться; усі вчинки людини мають бути гармонійними, побудованими за законами Істини й Добра; добре й погано діяти одночасно — безрезультатно; астрологія, астрофізика, астрохімія — це нехай, це добре, та ми живемо на землі, тож звіряймо свої вчинки добром у кожній душі; не суди нікого й сам не будеш судимий...

У цих чарівних словах уловлюю поєднання ідеалізму з реалізмом, метафізики з діалектикою, Біблійських заповідей з атеїстичною ортодоксією. Але якоїсь миті (не зчулася і коли) й моя грішна душа наче відірвалася від своєї фізичної оболонки й полинула увись. У тілі відчулася дивовижна полегкість. Тим часом залунала прекрасна музика, посилюючи моє, вже окреме від мене почуття. У залі — тихо, наче нікого нема. На якийсь момент Алла Дмитрівна замовкла. Потім почала говорити якоюсь незнайомою мовою. Вдалося розшифрувати англійські, латинські й санскритські слова. Та це вже не було важливо для мене. Вже все, що відбувалося довкола, здалося такою радістю, таким одкровенням — аж забулося, що десь там таки є зло, несправедливість. Цей момент якогось внутрішнього прозріння запам'ятався уперше пережитим, уперше знайденим у власній душі. Просто кажучи, наче я тільки що народилася — і все довкола красиве, святкове, радісне. Якийсь декор величезної художньо-емоційної сили змів усі незгоди життя, й тільки істина Добра ніби заповнила кожну мою клітину й надійно захистила весь світ від поганого, недоброго.

Як? Чому?

Між тим не було ніякого гіпнозу, навіювання, були тільки дивовижної сили слова: Істина, Добро, Людяність...

І тут Алла Дмитрівна попросила всіх присутніх здійняти руки догори. Поступово змовкала чарівна музика. Під її заключні акорди затріпотіли тисячі рук. Що це за руки були! Наче обгорілий покарьожений ліс враз ожив — руки весело замахали, люди помолоділи. І в залі, як пишуть у офіційних звітах, наступила атмосфера повного довір'я, душевного комфорту. Всі почали посміхатися одне одному, як давні знайомі, приязні усмішки буквально розквітли на кожному обличчі. Щось зійшло з людей, якийсь наліт недовір'я, заклопотаності, метушливості відступив, може, й назавжди.

Пізніше, зважуючи всі «за» і «проти», я остаточно зрозуміла, що Алла Дмитрівна не придумала нічого нового. Вона тільки турботливо відчистила ті істини, які наша ідеологія у сумнозвісні часи так знецінила, а релігія тепер ще не встигла їх реанімувати. Але, на щастя, віра в ці істини живе в народі. То цілий пласт, і, як виявляється, по-справжньому цілющий. Можна назвати, очевидно, це силою духовною, можна наректи резервами внутрішнього здоров'я чи взагалі людського організму, можна охарактеризувати якими завгодно епітетами. Але не це вже головне. Суть у тому, що з людьми Алла Дмитрівна знайшла свою мову, відкрила страдженним душам не те, що за горизонтом, не оту загадкову маячню, яка колись, можливо, буде, а показала своїм пацієнтам, що вони — що кожен з них — Людина сильна, унікальна і буде такою завжди, якщо творитиме Добро. А це завжди відізветься.

Знову ж таки повторю — я не знаю, як це назвати: гіпнозом, навіюванням чи ще якось. Після того, що я побачила на сеансах, це вже мене аж ніяк не обходило.

Усі разом з моїми земляками-степовиками поверталися додому, нам було добре й весело. Раїса сміялася, як юна дівчина — ніколи ще я не бачила її такою. Люба стверджувала, що ноги, забиті тромбофлебітними вузлами, як металевими пробками, вже не вгинаються. Василь, хронічний сердечник, який ще вранці зверхньо глузував з жіноцтва, а про Лавру сказав — «не під силу це мені зараз», мовив діловито: «Не забудь, у печери сходити треба, святим мощам уклонитися...».

Озираюся. Увесь різноликий натовп не впізнати, люди змінилися на краще. Якесь друге дихання ритмічно й надійно вело їх до життя.

Що це? Чому?

Алло Дмитрівно, не відкривайте ваш секрет, бо таки візьмуть та й не приїдуть знову мої дорогі земляки своїм чудовим циганським табором. А як же я тоді? Без них? І всі ми — без своїх земляків, які там, на землі орють, збирають урожай, ростять дітей?

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

Зверніть увагу

ЗАЛИШТЕ КАМІННЯ В СПОКОЇ

Звертаємося до державного міністра у справах економіки УРСР Анатолія Мінченка. Не вдаючись до детального аналізу, бо вже не раз це робили, викладемо суть справи.

Згідно з постановою Кабінету міністрів УРСР від 21 травня 1991 року про об'єднання Держплану, Держпостачу і Держкомцін і створення на їх базі Міністерства економіки Держпостач видав наказ від 29 травня 1991 року, в якому наказував вирішити питання про використання площ та майна підвідомчих організацій. Тоді ж до нашого спеціалізованого автотранспортного підприємства Держпостачу УРСР приїхали керуючий справами Держпостачу УРСР Володимир Бочкарьов та керуючий справами Держплану УРСР Анатолій Хорозов. Вони запропонували нам подумати над майбутньою долею нашого підприємства і самостійно вирішити, як ми хочемо працювати далі: чи то перейти на оренду, чи створити акціонерне товариство.

На загальних зборах 19 червня 1991 року трудовий колектив одноголосно постановив взяти АТП в оренду. Про що ми й повідомили Держпостач, а також передали туди протокол зборів і проект договору.

Майже місяць ми витратили на те, щоб погодити всі пункти договору та статуту, здійснити відповідні розрахунки. За цей час з напрацьованими документами ознайомилися начальник управління бухобліку і звіту Держпостачу С. Малич, його заступник по ревізійній роботі О. Ворона, начальник відділу орендних підприємств Держпостачу УРСР В. Пашковський. Вони внесли кілька суттєвих зауважень, які були враховані. Словом, усе йшло до того, що Держпостач не заперечуватиме проти переходу АТП на оренду.

Та 17 липня 1991 року він видає постанову про ліквідацію нашого підприємства з наступного дня, тобто з 18 липня. А ще через тиждень, не скасувавши старої постанови, видає ще одну, яка відрізняється від першої тільки тим, що згідно з нею наше підприємство має бути ліквідоване не з 18 липня, а з 19 серпня 1991 року.

На наші багаторазові особисті звернення до Держпостачу відповіді про долю нашої «оренди» ми так і не дочекалися. А тому наш колектив з огляду на незаконні дії Держпостачу подав позов у Вищий арбітражний суд України, в якому домагається визнання постанов Держпостачу про ліквідацію АТП такою, що не має законної сили.

Впадає у вічі й таке. Якщо раніше керуючий справами Держпостачу УРСР В. Бочкарьов істотно нам допомагав, зокрема дав для ознайомлення документи про перехід на оренду АТП «Рівнеголовпостачу», то сьогодні він же постійно нагадує, що якщо АТП не вдасться довести свою правоту і скасувати постанову Держпостачу, то він особисто не залишить від нашого підприємства каменя на камені!

Але така різка зміна поглядів викликала у колективі недобрі чутки. Злі язики подейкують, що наш заступник директора по експлуатації К. Тумаєв разом із В. Бочкарьовим мають на цей рахунок свій далеко не безкорисливий план. Ліквідувавши наше підприємство, вони планують передати все його майно автобазі легкового обслуговування Держплану і згодом створити на базі наших автомобілів госпрозрахункову колону, керувати якою має К. Тумаєв. Тож, сподіваємося, що Вищий арбітражний суд УРСР допоможе нам довести свою правоту і каміння залишиться в спокої.

Ми сподівалися, що організаційні зміни, які відбулися в уряді республіки, покликані розвивати, підтримувати і вдосконалювати нові форми організації праці, підприємливість тощо. Але дії керівників штабу галузі викликають, м'яко кажучи, подив. Під боком тих, хто покликаний впроваджувати «нове, добре і вічне» все робиться навпаки.

Тож, шановний Анатолію Калениковичу, просимо піти назустріч рішенню трудового колективу і допомогти нам.

Віктор БАКАЛ, начальник АТП Держпостачу УРСР, Олександр БІЛОУС, голова профкому АТП, Анатолій ОЛЕКСІІВ, головний інженер АТП, Тетяна ГОРБОКОНЬ, головний бухгалтер АТП.
Київ.

ЗАГНАНИЙ

або ЗЛЕТИ ТА ПАДІННЯ ОТАМАНА Н

Ростислав САМБУК

Поїзд Троцького стояв на під'їзних коліях станції Харків, а сам Лев Давидович приймав у своєму салон-вагоні місцевих журналістів. Розташувався у глибокому шкіряному кріслі, буквально тонув у ньому, йому було зручно й приємно, як завжди, коли спілкувався з обізнаними й освіченими людьми, які розуміли його з півслова і яким не доводилося розтлумачувати, що саме він має на увазі. Крім того було приємно, що журналісти, яким досвіду не позичати, бачать і розкішно вмебльований вагон, і великий письмовий стіл, завалений паперами, що свідчить про безупинну роботу інтелекту голови Реввійськради Республіки, і бездоганно вимуштруваного ввічливого ад'ютанта, котрий подає папери у чорній шкіряній із срібною монограмою течці. А коли врахувати, що у вагоні горить яскраве світло, яке у Харкові доступне лише урядовцям, важкі, до підлоги штори на вікнах, товстий килим, котрий приглушує гуркіт коліс, то журналісти не можуть не усвідомити усю значимість персони, яка люб'язно погодилася, незважаючи на розписаний по хвилинах час, відповісти на їхні запитання.

Журналісти розсілися на стільцях, що стояли попід стінами вагона. Щоправда, двоє виявилися невихованими: переставили стільці, розташувавшись навпроти господаря, дістали блокноти, писали швидко, намагаючись занотувати кожне слово Троцького. Лев Давидович перед цим потиснув кожному руку, дізнавшись, хто з якої газети, і тепер із-під напівзаплющених повік уважно стежив за газетярами.

Зрештою, люди як люди. Не дуже гарно одягнені, хоча, збираючись на цю зустріч, мабуть, вибрали з гардероба найкраще вбрання. Обличчя втомлені, очі виголоджені, та й кому сито живеться у цьому задимленому робітничому Харкові?

Лев Давидович подумав, чи не варто пригостити журналістів чаєм, справжнім чаєм з цукром і навіть бутербродами, однак по роздумі відмовився від цього наміру: якісь паршиві бутерброди можуть розвіяти міф про спартанський спосіб його життя, про те, що він нічим не відрізняється від мас і стійко переносить спільні для всіх злигодні.

Троцький поправив пенсне, яке почало тиснути перенісся, сковзнув поглядом по журналістові у парусиновій «толстовці», сказав:

— На Донецькій ділянці Південного фронту останнім часом траплялись елементи явної і очевидної нестійкості військ. Це пояснюється, з одного боку, тим, що тут були зосереджені щойно сформовані частини (а навіть найкращі полки знають у минулому один-два випадки паніки та безглуздих відступів), з другого боку, надто шкідливим сусідством та впливом ще не викоріненого українського партизанства. На правому фланзі Донецького фронту тупцюється бригада або дивізія, або армія — не можу точно визначити — якогось Махна. Ця «бойова» одиниця притягує нині до себе всі елементи розкладу, розпаду, гнилизни. Це цілком зрозуміло. Район багатий, прогодуватися можна, дисципліни й порядку нема, наступають по лінії найменшого опору, відступають коли хочуть і куди хочуть. Сусідство такої «армії», звичайно, послаблює правий фланг сусідніх армій, і ця невпевненість позначається на всій лінії Донецького фронту. Ось чому оздоровлення повинно почалися саме з правого флангу.

— У чому ж полягатиме це оздоровлення? — висунувся вперед один з журналістів, і Лев Давидович подумав: молодець, бо він сам збирався відповісти на це запитання.

— Мені здається, це зовсім зрозуміло, — сказав. — У ліквідації Гуляйпільської незалежної анархо-республіки, встановленні єдності Радянської влади, єдності армії, її методів управління. Якраз тепер махновці намагаються скликати з'їзд представників п'яти повітів. Звичайно, командування цього не допустить. Ми покажемо гуляйпільським заколотникам, що в боротьбі з денікінцями ми не потерпимо у ближньому тилу, тим паче — на самій лінії фронту, жодних елементів дезорганізації та розпаду.

Журналіст зненацька шморгнув носом, дістав пожмакану хусточку, висякався і запитав:

— Які методи впливу можна застосувати проти махновців?

— Оголосимо їхній з'їзд незаконним.

— Гадаєте, цього досить? — втрутився ще хтось.

Троцький владно підняв руку.

— Спокійно, — мовив, — Радянська влада має досить війська, щоб упоратися з будь-якою партизанщиною.

— Ви впевнені в цьому?

— Абсолютно.

— Чому ж тоді доблесні червоні частини, — не без єхидства запитав хтось, — відступають перед денікінцями?

Троцький гнівно зиркнув на журналіста: зінов'євський демагог, і звідки вони беруться?

— Ви недооцінюєте силу Червоної Армії, — сказав твердо. — Як тільки ми покінчимо з партизанщиною, наш Південний фронт завдасть денікінським військам удару в напрямку, вказаному командуванням. Нищівного удару, — наголосив і підвівся, подаючи знак, що прес-конференцію закінчено.

Журналісти, ховаючи блокноти, посунули до виходу, а Лев Давидович вимкнув горішнє світло, залишивши настільну лампу, і попросив в ад'ютанта чаю. Той приніс на таці склянку в срібному підскляннику, два бутерброди — з шинкою і сиром. Троцький поставив тацю на коліна, відсьорбнув пахучого крутого чаю й задумався. Пригадав свій недавній виступ на засіданні Всеукраїнського ЦВК. І там він домагався одного: дисципліни, жорстокої армійської дисципліни та порядку, без чого Радянська республіка, на його глибоке переконання, не існуватиме. Така величезна країна — тисячі верст увсібіч, — розкладена, розбурхана, голодна, безладна. І єдиний вихід — залізна рука, яка наведе порядок.

Лев Давидович втомлено посміхнувся. Ленін для цього не годиться, надто м'який, хоч останні події і свідчать на його користь. Створені ним надзвичайні комісії хоч подекуди приборкують контрреволюцію, але слід жорстокіше затиснути усе без винятку. Терор проти білогвардійщини, проти всієї контрреволюції, справжній червоний терор, і тут нема нічого ганебного. Революція вимагає репресій, терору, якобінці он скільки голів зрубали й правильно вчинили. Народ має бути слухняним, а вже керівники знають, куди його вести. І скоро, дуже скоро — от тільки треба Україна, Латвія мають бути у воєнному відношенні єдині, мусять збудувати спільну фортецю світової революції.

У світову революцію Лев Давидович досі вірив, хоч останнім часом віра ця дещо й похитнулася. А похитнулася, коли побачив: кожен тягне ковдру на себе. Скажімо, що потрібно цим клятим хохлам? Відомо: лише Радянська влада дасть вам землю, адже більшість хохлів хлібороби й це питання їх цікавить найперше. Гаразд, нині їх тривожать прогнози, та що вдієш? Альтернативи нема — у куркулів треба забирати хліб. Цікаво тільки, подумав раптом Лев Давидович, чому проти продзагонів виступило й незаможне селянство? Либонь, тому, що продзагони вимітають хліб у всіх без винятку, і, певно, слід внести в це питання ясність, спустити в низи нову директиву. Однак, зітхнув, директиви директивами, а дійсність-дійсністю, все й так усюди порушується і йде самопливом.

Так, залізна рука — єдиний вихід.

Лев Давидович потер чоло долонею, зосереджуючись. Підвівся з крісла, сів за стіл. Ручка з улюбленим тонким пером швидко забігала по паперу. «Махновщина» — вивів угорі аркуша, писав, майже не зупиняючись, думки снувалися швидко. Нарешті, закінчуючи, уїдливо всміхнувся і написав: «Пошкреби махновця, знайдеш григор'ївця. А частіше за все й шкребти не треба: оскаженілий куркуль або дрібний спекулянт, який гарчить на комуністів, відверто визирає з них».

Натиснув на кнопку дзвінка, і ад'ютант з'явився одразу: Лев Давидович полюбляв, щоб його накази та розпорядження виконувалися негайно й точно.

розгромити денікінщину — знадобиться залізна рука.

Лев Давидович уявив, що можна и треба вчинити в країні. Геть безпутство й партизанщину! Робітники й селяни мають бути зведені в частини, схожі на армійські, величезні трудзагони, загальна трудармія — лише вона зможе відбудувати зруйновані заводи й фабрики, вирощувати хліб. Так, залізна дисципліна без жодного натяку на демократію: народ має виконувати накази, а такі накази підуть тільки від сильної особи, найсильнішого. Від нього. Визнаного, а не дутого лідера революції.

Лев Давидович машинально допив чай і з'їв бутерброди. Ще раз згадав свій виступ на засіданні Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Що він сказав? Незаперечні істини: вороги мусять знати, що російська та українська армії — частки однієї спільної армії із спільними ресурсами й спільним командуванням. Треба, щоб на випадок загрози Петроградові можна було кинути туди дивізії з півдня, а на випадок загрози на півдні скористатися з допомоги півночі. Звичайно, радянський режим надає кожному народові право на самовизначення, проте це не означає відмови від централізації. Для того, щоб українці мали можливість розвивати свою мову, культуру, мати свої школи та свої видання, зовсім не потрібно розмежовувати дій російських та українських дивізій і полків. Коли небезпека загрожує радянському режимові, коли в деяких гарнізонах України піднято жовтий і п'яний бунт, радянські Росія,

Троцький подав ад'ютантові списані аркуші.

— До наступного номера газети, — наказав.

В одному з вагонів поїзда було обладнано друкарню, тут же містилася редакція газети «В пути», і голова РВР часто користувався цією трибуною для проголошення своїх ідей.

Ад'ютант затримався на порозі.

— Що у вас? — не підводячи голови запитав Троцький.

— Телеграма з фронту.

Троцький лише простягнув руку, і ад'ютант подав йому папірець. «Противник, зібравши великі сили проти правого флангу 9-ї дивізії, прорвався у стик між 9-ю дивізією й частинами Махна і своєю кіннотою зайняв села Максиміліанівка, Мар'ївка, Олександрівка. Проти центру та лівого флангу за підтримки танків перейшов у наступ по всьому фронту й примусив наші частини відійти від західної лінії...»

Троцький невдоволено гмикнув: а він щойно обіцяв журналістам розгромити денікінців... Підвів очі на ад'ютанта.

— Що ще?

— Є записка товариша Леніна, передана по прямому дроту. Голові Раднаркому України, Зараз приймається по телефону. Принести?

— Не треба, я сам...

Лев Давидович статечно підвівся, проминув тамбур і пройшов до наступного вагона, де сиділи шифрувальники, працювали телеграфісти й телефоністи. Побачивши його, люди замовкли, почали підводитися. Троцький махнув рукою, дозволяючи працювати, схилився над списаним нерівним почерком папірцем.

«За повідомленням Південфронту з усього того, що повинен був дати Антонов за наказом Главкома, надійшло фактично два полки й ті небоєздатні. Обіцяні Подвойським мобілізовані робітники не прибувають. Тим часом Махно відкочується на захід і оголює фланг і тил XIII-ї армії, відкриваючи вільний шлях денікінцям; у напрямку на Міллєрове противник збирає сили, аби піти на з'єднання з повсталими козаками. Нам доводиться вдаватися до героїчних заходів аж до відправлення на південь масами командних курсів, що найближчим часом може позбавити Червону Армію червоних командирів, між тим Антонов і Подвойський відбуваються порожніми й хвалькуватими телеграмами, котрі лишаються без наслідків. Ленін».

Лев Давидович присів на табуретку тут же, поруч телефоніста. Стиснув скроні долонями.

Знову Махно. Клята народна стихія, анархо-куркульська розпуста, некерована партизанщина. Доки можна миритися з нею? Так, доки? Невже не зрозуміло: тільки виконуючи накази з центру, можна досягти певних успіхів. Махно— це гнійник, пошесть, болячка, якими б гаслами не прикривався. Більшовики не для того брали владу, щоб існували анархія, загальна розбещеність. Свободи, якої хочеться Махну та іншим отаманам, нема й не буде. Ніколи не буде. Це вам не хибно зрозуміла демократія, а Радянська влада, й ця влада має тверду й важку руку. Усе має бути регламентовано й виконуватися точно й негайно — ото вам і соціалізм. На відміну від буржуазної демократії.

Лев Давидович простягнув руку й нетерпляче клацнув пальцями.

— Олівець...

Ад'ютант поклав йому на долоню пер... воний. Троц... но зсунув б... заспокоївся, ... «Можливо, ... тант вчасно ... му. Такі на... шуться коль... Сперся лікт... писав неспі... чи кожне р...

«Наказ № ... Військової Р... червня 1919 ...

Усім вій... та виконком... кого, Маріуп... ського, Бахм... градського і ... вітів.

На 15 чер... ляйполя ра... бригади Ма... скликати рад... ський з'їзд ... сандрівського... Мелітопольсь... і Павлоградс... цілком спрям... дянської вла... проти орга... фронту, до ... дить брига... том з'їзду ... новий бридн... григ р'ївсько...

фронту біл... якими бриг... но відступа... ті, злочинн... своїх коман...

1. Означе... ється і ні ... же бути д...

2. Усе ... населення ... не усно й ... участь у з... ся як дер... радянської ... ського фро...

3. Усі де... мають бут... вані і дост... революційн... колишньої ...

4. Пошир... та гуля... му заарешт...

5. Цей н... по телегра... ко розпов... вивішений ... місцях і в... кам повіт... конкомів, у... никам по... виконкомів ... ставникам ... також ком... частин. Го... Троцький».

— Ну ... но, — вт... Давидови... гайно пер...

Соня ... принесла ... жого мол... дрімав пі... чив уноч... нілий і вт... навіть вп... їх розпря... ною Про... насипали ... стягнувш... на лавку ...

Соня, ... кухоль з... кахикнул... нувся гор... обличчям ... пив моло...

— Ну, ... дружино...

Соня с... й що мо... сіла пору... запитала...

У дещо скороченому обсязі роман Р. Самбука «Загнаний звір, або Злети та падіння отамана Нестора Махна» читайте у 8—9 номерах журналу «Вітчизна».

Самбук Ростислав Федосійович народився 1923 року в селищі Копаткевичі Гомельської області. Учасник Великої Вітчизняної війни. Закінчив філологічний факультет Тартуського університету. Працював у редакціях республіканських та обласних газет у Таллінні, Петрозаводську, Києві, Ужгороді, Львові, у видавництві «Радянський письменник».

Автор романів «Ювелір з вулиці Капуцинів», «Крах чорних гномів», «Валіза пана Воробкевича», «Гіркий дим», «Бронзовий чорт», «Марафон завдовжки в тиждень», «Вибух», «Ненависть», «Останній заколот», «Шукайте жінку», «Дияволи з «Веселого пекла», «Мафія-89», «Тайна вечеря» та багатьох повістей. Твори Ростислава Самбука перекладені російською, англійською, іспанською, німецькою, польською, угорською, болгарською, словацькою та молдавською мовами.

Роман про Нестора Махна, уривок з якого пропонуємо читачам «Голосу України», побудований в основному на документах. Махно, без сумніву,— найвидатніший селянський ватажок XX століття, його ім'я стоїть в одному ряду з такими всесвітньовідомими іменами, як Томас Мюнцер, Гільйом Каль, Омелян Пугачов. Однак аж до останнього часу радянські публіцисти й історики не знаходили для його характеристики кращих слів, ніж «бандит» або «куркульський ватажок». Звичайно, постать Махна дуже суперечлива, але треба віддати йому належне: він до останку бився за селянську свободу, виступав проти всіх узурпаторів влади, вважаючи такими й більшовиків. Це, в результаті, й визначило його долю — Махно був розбитий, припинив боротьбу і у 1921 році перейшов радянсько-румунський кордон. Останні роки доживав у Парижі, де й похований.

...сьорбнув па... ...ю й заду... ...свій недавній ...ні Всеукраїн... ...він домагав... ...ліни, жорсто... ...ципліни та ... Радянська ... глибоке пе... ...уватиме. Та... ...на — тисячі ... розкладена, ...на, безладна. ...залізна рука, ...

...томлено пос... ...для цього не ...м'який, хоч ...чать на його ... ним надзви... ...одекуди при... ...волюцію, але ...тиснути усе ... проти біло... ...всієї контр... ...ній червоний ...нічого ганеб... ...магає репре... ...ції он скіль... й правильно ...ає бути слух... ...рівники зна... ...сти. І скоро, ... тільки треба

Україна, Латвія мають бути у воєнному відношенні єдині, мусять збудувати спільну фортецю світової революції.

У світову революцію Лев Давидович досі вірив, хоч останнім часом віра ця дещо й похитнулася. А похитнулася, коли побачив: кожен тягне ковдру на себе. Скажімо, що потрібно цим клятим хохлам? Відомо: лише Радянська влада дасть вам землю, адже більшість хохлів хлібороби й це питання їх цікавить найперше. Гаразд, нині їх тривожать прогнози, та що вдієш? Альтернативи нема — у куркулів треба забирати хліб. Цікаво тільки, подумав раптом Лев Давидович, чому проти продзагонів виступило й незаможне селянство? Либонь, тому, що продзагони вимітають хліб у всіх без винятку, і, певно, слід внести в це питання ясність, спустити в низи нову директиву. Однак, зітхнув, директиви директивами, а дійсність-дійсністю, все й так усюди порушується і йде самопливом.

Так, залізна рука — єдиний вихід.

Лев Давидович потер чоло долонею перший-ліпший, червоний. Троцький незадоволено зсунув брови, але одразу заспокоївся, вирішивши: «Можливо, цей недбаха-ад'ютант вчасно прислужився йому. Такі накази справді пишуться кольором революції». Сперся ліктем на кут столу, писав неспішно, обмірковуючи кожне речення:

проривався у стик між 9-ю дивізією й частинами Махна і своєю кіннотою зайняв села Максиміліанівка, Мар'ївка, Олександрівка. Проти центру та лівого флангу за підтримки танків перейшов у наступ по всьому фронту й примусив наші частини відійти від західної лінії...»

Троцький невдоволено гмикнув: а він щойно обіцяв журналістам розгромити денікінців... Підвів очі на ад'ютанта.

— Що ще?

— Є записка товариша Леніна, передана по прямому дроту. Голові Раднаркому України. Зараз приймається по телефону. Принести?

— Не треба, я сам...

Лев Давидович статечно підвівся, проминув тамбур і пройшов до наступного вагона, де сиділи шифрувальники, працювали телеграфісти й телефоністи. Побачивши його, люди замовкли, почали підводитися. Троцький мах-

«Наказ № 1824 Революційної Військової Ради Республіки. 4 червня 1919 року, м. Харків.

Усім військовим комісарам та виконкомам Олександрівського, Маріупольського, Бердянського, Бахмутського, Павлоградського і Херсонського повітів.

На 15 червня виконком Гуляйполя разом із штабом бригади Махна намагається скликати радянський і повстанський з'їзд від повітів Олександрівського, Бердянського, Мелітопольського, Бахмутського і Павлоградського. Цей з'їзд цілком спрямований проти Радянської влади на Україні та проти організації Південного фронту, до [illegible] аду як входить брига[illegible]ахна. [illegible]льтатом з'їзду [illegible]же бути [illegible]льки новий бридкий заколот у дусі григ[illegible]р'ївського та відкриття

— Що з отаманом? Чому здає командування?

— Є наказ з Харкова: усі ми — поза законом.

— Дурниці, — сказала Соня впевнено. — Не може цього бути.

Самійло похмуро всміхнувся:

— І все ж факт лишається фактом. Батько йде зі своєї посади, але наші тримаються. Куриленків та інші полки.

— А ти? Що з тобою? Чому тут?

— Отаман прислав довірену людину й наказав повернутися у Волошки. Чекати його на хуторі.

На ганок вийшла Горпина Прокопівна. Постояла, спостерігаючи ідилічну сцену під вишнею, сказала:

— Обідати час. Я борщу наварила, є вареники з сиром.

— Смакота, — захоплено вигукнув Самійло, — нема смачнішої їжі, ніж варени-

Махно подався на ганок, хлопці лишилися в садочку. Горпина Прокопівна накрила їм стіл під вишнями, а отамана запросила до хати, посадила, як дорогого гостя, на чолі столу, поставила перед ним срібну, ще покійного чоловіка, чару, налила повну, й він спорожнив її, не поморщившись. Налив, не закушуючи, ще півчари, випив і тільки потому захрумкотів солоним огірком.

Дивлячись, як п'є горілку отаман, Соня подумала, що розповіді про його хворобу перебільшені, а може, вирішила зненацька, горілкою він заганяє її вглиб?

Самійло випив лише пів-

кишені га... папірець, ... нув Самійл... ви Всеук... повітових ... дить так: б... з'їзди скл... зась...

Самійло ... лі папірец... лася через ... читала:

«У перем... їнської Чер... приєднався ... чиків, що ... ми прапора... ма силами ... ній організ... ди, правиль... воної Армії ... протидіють ... працівників...

...ев САМБУК

...ЗАГНАНИЙ ЗВІР

...ЛЕТИ ТА ПАДІННЯ ОТАМАНА НЕСТОРА МАХНА

...денікінщину — ...зна рука.

... уявив, що ...чинити в краї... ...во й партизан... ... й селяни ма... ...ні в частини, ...ські, величезні ...тьна трудармія ...може відбуду... ...заводи й фаб... ...ти хліб. Так, ...на без жодно... ...емократію: на... ...вати накази, а ...уть тільки від ...найсильнішого. ...ного, а не ду... ...люції.

... машинально ...їв бутерброди. ...свій виступ на ...аїнського Цент... ...вчого Коміте... ...ів? Незаперечні ... мусять знати, ... українська ар... ...однієї спільної ...ми ресурсами й ...дуванням. Тре... ...падок загрози ...жна було кину... ...з півдня, а на ...на півдні ско... ...омоги півночі. ...нський режим ...народові право ...ння, проте це не ...від централіза... ...об українці ма... ...розвивати свою ...мати свої шко... ...ання, зовсім не ...ежовувати дій ...українських ди... ...Коли небезпека ...ському режи... ...них гарнізонах ... жовтий і п'я... ...адянські Росія,

лонею, зосереджуючись. Підвівся з крісла, сів за стіл. Ручка з улюбленим тонким пером швидко забігала по паперу. «Махновщина» — вивів угорі аркуша, писав, майже не зупиняючись, думки снувалися швидко. Нарешті, закінчуючи, уїдливо всміхнувся і написав: «Пошкреби махновця, знайдеш григор'ївця. А частіше за все й шкребти не треба: оскаженілий куркуль або дрібний спекулянт, який гарчить на комуністів, відверто визирає з них».

Натиснув на кнопку дзвінка, і ад'ютант з'явився одразу: Лев Давидович полюбляв, щоб його накази та розпорядження виконувалися негайно й точно.

Троцький подав ад'ютантові списані аркуші.

— До наступного номера газети, — наказав.

В одному з вагонів поїзда було обладнано друкарню, тут же містилася редакція газети «В пути», і голова РВР часто користувався цією трибуною для проголошення своїх ідей.

Ад'ютант затримався на порозі.

— Що у вас? — не підводячи голови запитав Троцький.

— Телеграма з фронту.

Троцький лише простягнув руку, і ад'ютант подав йому папірець. «Противник, зібравши великі сили проти правого флангу 9-ї дивізії,

нув рукою, дозволяючи працювати, схилився над списаним нерівним почерком папірцем.

«За повідомленням Південфронту з усього того, що повинен був дати Антонов за наказом Главкома, надійшло фактично два полки й ті небоєздатні. Обіцяні Подвойським мобілізовані робітники не прибувають. Тим часом Махно відкочується на захід і оголює фланг і тил XIII-ї армії, відкриваючи вільний шлях денікінцям; у напрямку на Міллєрове противник збирає сили, аби піти на з'єднання з повсталими козаками. Нам доводиться вдаватися до героїчних заходів аж до відправлення на південь масами командних курсів, що найближчим часом може позбавити Червону Армію червоних командирів, між тим Антонов і Подвойський відбуваються порожніми й хвалькуватими телеграмами, котрі лишаються без наслідків. Ленін».

Лев Давидович присів на табуретку тут же, поруч телефоніста. Стиснув скроні долонями.

Знову Махно. Клята народна стихія, анархо-куркульська розпуста, некерована партизанщина. Доки можна миритися з нею? Так, доки? Невже не зрозуміло: тільки виконуючи накази з центру, можна досягти певних успіхів. Махно— це гнійник, пошесть, болячка, якими б гаслами не прикривався. Більшовики не для того брали владу, щоб існували анархія, загальна розбещеність. Свободи, якої хочеться Махну та іншим отаманам, нема й не буде. Ніколи не буде. Це вам не хибно зрозуміла демократія, а Радянська влада, й ця влада має тверду й важку руку. Усе має бути регламентовано й виконуватися точно й негайно — ото вам і соціалізм. На відміну від буржуазної демократії.

Лев Давидович простягнув руку й нетерпляче клацнув пальцями.

— Олівець...

Ад'ютант поклав йому на

фронту білогвардійцям, перед якими бригада Махна невпинно відступає в силу нездатності, злочинності, та зрадництва своїх командирів.

1. Означений з'їзд забороняється і ні в якому разі не може бути допущений.

2. Усе робітничо-селянське населення має бути попереджене усно й негайно про те, що участь у з'їзді розглядатиметься як державна зрада щодо радянської республіки і радянського фронту.

3. Усі делегати на цей з'їзд мають бути негайно заарештовані і доставлен[illegible] у [illegible]ійськово-революційний [illegible] 14-ї, колишньої 2-[illegible].

4. Поширювачів відозв Махна та гуляйпільського виконкому заарештувати.

5. Цей наказ входить у силу по телеграфу і має бути широко розповсюджений на місцях, вивішений у всіх громадських місцях і вручений представникам повітових і сільських виконкомів, усім взагалі представникам повітових і сільських виконкомів, усім взагалі представникам Радянської влади, а також командирам і комісарам частин. Голова РВР республіки Троцький».

— Ну от, з цим покінчено, — втомлено мовив Лев Давидович і наказав: — Негайно передати телеграфом.

* * *

Соня подоїла корову й принесла повний кухоль свіжого молока Самійлові, який дрімав під вишнею. Прискочив уночі на тачанці, змарнілий і втомлений, не мав сил навіть впоратися з кіньми, їх розпрягли Соня з Горпиною Прокопівною, напоїли й насипали вівса, а Самійло, стягнувши лише чоботи, впав на лавку й одразу заснув.

Соня, тримаючи в долонях кухоль з теплим молоком, кахикнула, Самійло повернувся горілиць, посвітлішав обличчям, сів і жадібно випив молоко.

— Ну, що робитимемо, дружинонько? — запитав.

Соня стенула плечима. Та й що могла відповісти? Присіла поруч Самійла на кожух, запитала:

ки, а в мами до них завжди сметана густа, хоч ножем ріж! — Він підвівся, погладив долонею вишневий шерехатий стовбур, зненацька витягнув шию, прислухався. — Хтось іде... — позорив очима по дорозі, що огинала їхню садибу.

Тепер і Соня почула тупотіння копит і форкання коней. «Либонь, до Самійла, — подумала, — до кого ж іще у Волошках?». Зробилося шкода: настроїлася побути з чоловіком на самоті, пообідати, погомоніти, прийняти рішення непоспішливо, розважливо.

Під ворітьми зупинилася коляска, запряжена трійкою мишачої масті коней.

«Невже сам Махно?» — подумала Соня, хоч уже знала, що це він, точно — отаман, бо в кого ще така сіра трійка й коляска, оббита небесним сукном? А навколо коляски з десяток вершників: коні крутяться, здіймаючи куряву, хлопцям весело, регочуть, перемовляються голосно.

Махно легко зістрибнув з коляски, не торкнувшись сходинки. Був одягнений у шовкову червону сорочку й офіцерське галіфе, взутий у чоботи м'якої шкіри. Без кашкета — довге волосся куйовдить вітер, розсипає по плечах, й весь усміхнений, навіть веселий.

«Чого б це? — подумала Соня. — Здається, особливих підстав для веселощів не так уже й багато, якщо, звичайно, Самійло нічого не перебрехав...».

Отаман обійняв Самійла, поплескав його по плечі, ковзнув поглядом по Соні, запитав безжурно:

— Гостей прийматимете?

— Раді, — сказала Соня цілком щиро.

— А якщо раді, то врахуйте: ми ще не снідали.

склянки. Махно зиркнув на нього несхвально, та нічого не сказав. Їв жадібно, все підряд: ковбасу, холодець, шинку, сало й смажену картоплю. Особливо картоплю, видно, вона смакувала йому, бо посміхнувся Соні приязно й схвалив:

— Добре підсмажила, аж хрумкотить.

— Соня все вміє, — сказав Самійло, підвівши на неї потеплілий погляд. — Я за нею, як за кам'яною стіною.

Соня вдячно зиркнула на чоловіка: розумник, одразу поставив усі крапки над «і» — і її похвалив, і дав зрозуміти, що отаманова симпатія до Соні зовсім недоречна.

Махнові не треба було розжовувати підтекст мовленого. Налив собі ще чарку, потримав трохи в сухих довгих пальцях, сказав:

— За твою, Самійле, дружину.

Він також поставив крапку над «і», тепер останні хмари розвіялися над їхніми головами, принаймні Соні стало веселіше на душі, і вона з чистим серцем підсунула отаманові таріль з прозорим холодцем і блюдечко з червоним, заправленим буряками хроном.

— Значить так, — сказав Махно, — гадаю, нині нам тут не втриматися. Більшовики оголосили нас поза законом, воювати на два фронти ми не в змозі, у білих нова зброя з'явилася, танки. Антанта їм через море підкинула. Проти одного Денікіна, хоч і важко, а може, й вистояли б. Особливо, якщо народ підняти. Але ж Троцький заборонив наш з'їзд, і розмови з народом не вийшло. От, читай... — витягнув з

магаються ... владу в р... ни прикри... гаслами ... падку. По... гор'єва, ... чайний ба... попередже... армії і ... котрі й т... знають в... самперед ... давно вед... торську р... казів цен... раючись ... встановив... ширення ... ляйполі о... ських ел... йонний в... цей час ... стями Ма... полі окру... повітів о... повітових ... ня цього ... чайно ск... Донецько... нів Радян... вести до ... наслідків. ... навчих ... свій рішу... торській ... манів, ус... пропонує ... сарів зан... ку й заст... заходів ... ганізатор...

— Ну... головою ... дить, це... тори... Маріупо... вав? М... делегати...

— Ді... мості, — ... безжурн... засідала ... лянської ... про лік... ну. Вирі... кістськи... ти нас. ... рілюват...

Соня ... розповід... ляйполя... продзагі... у всіх, ...

...ман про Нестора Махна, уривок з якого пропо...о читачам «Голосу України», побудований в ос...ому на документах. Махно, без сумніву,— най...тніший селянський ватажок XX століття, його ...стоїть в одному ряду з такими всесвітньовідо...ими іменами, як Томас Мюнцер, Гільйом Каль, Оме... Пугачов. Однак аж до останнього часу радянсь...убліцисти й історики не знаходили для його ха...ристики кращих слів, ніж «бандит» або «кур...ський ватажок». Звичайно, постать Махна дуже ...ечлива, але треба віддати йому належне: він ...станку бився за селянську свободу, виступав про...сіх узурпаторів влади, вважаючи такими й біль...ків. Це, в результаті, й визначило його долю — ...о був розбитий, припинив боротьбу і у 1921 ро...ерейшов радянсько-румунський кордон. Останні ... доживав у Парижі, де й похований.

ГОЛОС України

...ший, чер-
незадоволе-
але одразу
вирішивши:
едбаха-ад'ю-
ужився йо-
справді пи-
революції».
кут столу,
бмірковую-

Революційної
еспубліки. 4
м. Харків.
комісарам
ександрівсь-
ого, Бердян-
ого, Павло-
нського по-

иконком Гу-
із штабом
намагається
й і повстан-
овітів Олек-
ердянського,
ахмутського
Цей з'їзд
проти Ра-
Україні та
Південного
як вхо-
ьта-
бутт... льки
олот у дусі
відкриття

ЗВІР

...СТОРА МАХНА

цизм, перед
на невпин-
у нездатнос-
зрадництва

д заборон-
разі не мо-
чо-селянське
попередже-
про те, що
лядатиметь-
рада щодо
ики і радян-

на цей з'їзд
заарешто-
військо-
14-ї,
відозв Мах-
ого виконко-

дить у силу
бути широ-
на місцях,
громадських
представни-
льських ви-
алі представ-
загалі сільських
алі пред-
ї влади, а
комісарам
республіки

им покінче-
мовив Лев
зав: — Не-
елеграфом.

корову й
кухоль сві-
йлові, який
Приско-
нці, змар-
не мав сил
з кіньми,
з Горпи-
напоїли й
а Самійло,
оботи, впав
заснув.
в долонях
молоком;
ло повер-
посвітлішав
адібно ви-

обитимемо,
запитав.
лечима. Та
вісти? При-
на кожух,

— Що з отаманом? Чому здає командування?

— Є наказ з Харкова: усі ми — поза законом.

— Дурниці, — сказала Соня впевнено. — Не може цього бути.

Самійло похмуро всміхнувся:

— І все ж факт лишається фактом. Батько йде зі своєї посади, але наші тримаються. Куриленків та інші полки.

— А ти? Що з тобою? Чому тут?

— Отаман прислав довірену людину й наказав повернутися у Волошки. Чекати його на хуторі.

На ганок вийшла Горпина Прокопівна. Постояла, спостерігаючи ідилічну сцену під вишнею, сказала:

— Обідати час. Я борщу наварила, є вареники з сиром.

— Смакота, — захоплено вигукнув Самійло, — нема смачнішої їжі, ніж варениіки, а в мами до них завжди сметана густа, хоч ножем ріж! — Він підвівся, погладив долонею вишневий шерехатий стовбур, зненацька витягнув шию, прислухався. — Хтось іде... — позирив очима по дорозі, що огинала їхню садибу.

Тепер і Соня почула тупотіння копит і форкання коней. «Либонь, до Самійла, — подумала, — до кого ж іще у Волошках?». Зробилося шкода: настроїлася побути з чоловіком на самоті, пообідати, погомоніти, прийняти рішення непоспішливо, розважливо.

Під ворітьми зупинилася коляска, запряжена трійкою мишачої масті коней.

«Невже сам Махно?» — подумала Соня, хоч уже знала, що це він, точно — отаман, бо в кого ще така сіра трійка й коляска, оббита небесним сукном? А навколо коляски з десяток вершників: коні крутяться, здіймаючи куряву, хлопцям весело, реготчуть, перемовляються голосно.

Махно легко зістрибнув з коляски, не торкнувшись сходинки. Був одягнений у шовкову червону сорочку й офіцерське галіфе, взутий у чоботи м'якої шкіри. Без кашкета — довге волосся куйовдить вітер, розсипає по плечах, й весь усміхнений, навіть веселий.

«Чого б це? — подумала Соня. — Здається, особливих підстав для веселощів не так уже й багато, якщо, звичайно, Самійло нічого не перебрехав...».

Отаман обійняв Самійла, поплескав його по плечі, ковзнув поглядом по Соні, запитав безжурно:

— Гостей прийматимете?

— Раді, — сказала Соня цілком щиро.

— А якщо раді, то врахуйте: ми ще не снідали.

Махно подався на ганок, хлопці лишилися в садочку. Горпина Прокопівна накрила їм стіл під вишнями, а отамана запросила до хати, посадила, як дорогого гостя, на чолі столу, поставила перед ним срібну, ще покійного чоловіка, чару, налила повну, й він спорожнив її, не поморщившись. Налив, не закушуючи, ще півчари, випив і тільки потому захрумкотів солоним огірком.

Дивлячись, як п'є горілку отаман, Соня подумала, що розповіді про його хворобу перебільшені, а може, вирішила зненацька, горілкою він заганяє її вглиб?

Самійло випив лише півсклянки. Махно зиркнув на нього несхвально, та нічого не сказав. Їв жадібно, все підряд: ковбасу, холодець, шинку, сало й смажену картоплю. Особливо картоплю, видно, вона смакувала йому, бо посміхнувся Соні приязно й схвалив:

— Добре підсмажила, аж хрумкотить.

— Соня все вміє, — сказав Самійло, підвівши на неї потеплілий погляд. — Я за нею, як за кам'яною стіною.

Соня вдячно зиркнула на чоловіка: розумник, одразу поставив усі крапки над «і» — і її похвалив, і дав зрозуміти, що отаманова симпатія до Соні зовсім недоречна.

Махнові не треба було розжовувати підтекст мовленого. Налив собі ще чарку, потримав трохи в сухих довгих пальцях, сказав:

— За тебе, Самійле, дружину.

Він також поставив крапку над «і», тепер останні хмари розвіялися над їхніми головами, принаймні Соні стало веселіше на душі, і вона з чистим серцем підсунула отаманові таріль з прозорим холодцем і блюдечко з червоним, заправленим бурякани хроном.

— Значить так, — сказав Махно, — гадаю, нині нам тут не втриматися. Більшовики оголосили нас поза законом, воювати на два фронти ми не в змозі, у білих нова зброя з'явилася, танки. Антанта їм через море підкинула. Проти одного Денікіна, хоч і важко, а може, й вистояли б. Особливо, якщо народ підняти. Але ж Троцький заборонив наш з'їзд, і розмови з народом не вийшло. От, читай... — витягнув з кишені галіфе пожмаканий папірець, роздратовано кинув Самійлові. — З постанови Всеукраїнського з'їзду повітових виконкомів. Виходить так: більшовикам можна з'їзди скликати, нам — зась...

Самійло розгладив на столі папірець, Соня перехилилася через його плече, прочитала:

«У переможному русі української Червоної Армії до неї приєднався цілий ряд отаманчиків, що прикрилися радянськими прапорами. Ці отамани всіма силами протидіють правильній організації Радянської влади, правильній організації Червоної Армії. Вони не тільки протидіють роботі політичних працівників в армії, вони намагаються також зміцнити свою владу в районах своїх дій. Вони прикриваються радянськими гаслами лише до зручного випадку. Повстання отамана Григор'єва, що виродилося в звичайний бандитизм, є суворим попередженням. У лавах нашої армії і нині є такі отамани, котрі й тепер лише умовно визнають владу Рад. До них насамперед належить Махно. Він давно веде свою дезорганізаторську роботу, не виконує наказів центральної влади. Спираючись на військову силу, він встановив у районі свого поширення свою владу. Він у Гуляйполі організував з куркульських елементів села свій районний виконавчий комітет. У цей час за одержаними відомостями Махно скликає у Гуляйполі окружний з'їзд кількох повітів опріч губернського та повітових виконкомів. Скликання цього з'їзду під час надзвичайно складного становища на Донецькому фронті опріч органів Радянської влади може привести до надзвичайно тяжких наслідків. З'їзд повітових виконавчих комітетів висловлює свій рішучий осуд дезорганізаторській роботі усіляких отаманів, усілякій махновщині і пропонує Раді Народних Комісарів закликати всіх до порядку й застосувати найрішучіших заходів проти всіляких дезорганізаторів».

— Ну й ну, — покрутив головою Самійло, — виходить, це ми — дезорганізатори... А хто Бердянськ і Маріуполь у біляків відбивав? Може, вельмишановні делегати харківського з'їзду?

— Дійшли до мене відомості, — сказав Махно якось безжурно, — що в Харкові засідала рада робітничо-селянської оборони. Спеціально про ліквідацію нашого району. Вирішили сформувати чекістський полк і кинути проти нас. Виловлювати й розстрілювати всіх підозрілих.

Соня згадала, як Самійло розповідав, що в район Гуляйполя прийшов з півночі продзагін — підмітали хліб у всіх, не лишаючи ані зернини, — і як Махно обеззброїв продзагонівців. Командира й комісара розстріляв, решту відпустив з богом. І як галасувала тоді червона преса, якими тільки словами не обзивала Махна. А тому як з гуски вода, передав: якщо з'являться ще раз, також розстріляє, не вагаючись, бо цього вимагають селяни, не куркулі, як волають газети, а всі селяни, навіть найбідніші.

Двері зарипіли, в отвір просунулася голова із скуйовдженим волоссям і джигунськими очима.

— Що? — коротко запитав Махно.

— Важливе діло, отамане.

— Заходь, Гавриле.

— Значить так, батьку, примчав хлопець з Пологів, туди надійшло повідомлення: за наказом червоного командування чека розстріляло Озерова, Михальова-Павленка, Бурбигу та ще когось.

— Що-що? — не зрозумів Махно. — Озерова? Розстріляли?

— Я ж кажу: у Пологах на телеграфі повідомлення. У бронепоїзді, де знаходився спільний штаб — наш і чотирнадцятої армії, розстріляні начальник і члени штабу.

— Озерова!.. — схопився отаман за голову. — Чудасія: якщо вже більшовики своїх почали стріляти. Кінець світові!

— Озеров був начальником штабу Повстанської армії, — пояснив Соні Самійло. — Більшовик, призначений самим Дибенком.

— Починається... — сумно сказав Махно. — Це справа рук Ворошилова. Так, саме його. Ворошилов командує чотирнадцятою... — раптом гнівно стукнув кулаком по столу, вигукнув: — Починається червоний терор, тепер проти нас тільки!

— Помиляєтесь, Несторе Івановичу, — сказала Соня, — він почався раніше. — Згадала розмову у ВУЧК, коли її інструктували перед від'їздом у Гуляйполе, настрій Гапочки й Глотова, слова, сказані ними, й повторила впевнено: — Точно, раніше, бо кому потрібна ваша вольниця? Харків хоче, аби Махно стояв струнко, а ви ще й свою думку маєте...

— Маю й матиму, — мовив Махно твердо. Примружився, подумав трохи й наказав: — Бери, жінко, ручку або олівець. Зараз ми з тобою один документ звагнимо. Папір знайдеться?

— Учителька ж вона, — нагадав Самійло.

Махно став біля вікна, схрестив руки на грудях, зовсім як полководець перед прийняттям рішення. Соня дістала звичайнісінький учнівський зошит, Самійло витягнув чорнильницю й перо. Соня звільнила від тарілок край столу, приготувалася.

— Пиши, — наказав Махно. — «Штаб 14-ї армії. Ворошилову, Харків. Голові Реввійськради Троцькому. Раднаркому Раковському. Москва. Леніну, Каменєву. Петроград, Зінов'єву». Написала?

Соня лише кивнула й Махно диктував далі:

— «У зв'язку з наказом РВР Республіки за № 1824 мною було надіслано до штабу 2-ї армії і голові Реввійськради Троцькому телеграму, де я просив звільнити мене від посади, яку займаю. Зараз я вдруге заявляю про це, причому вважаю себе зобов'язаним дати такі пояснення цій заяві».

Отаман зробив паузу, ковтнув холодного квасу, принесеного Горпиною Прокопівною.

— Пиши далі, — сказав:

«Незважаючи на те, що я разом з повстанцями вів безупинну боротьбу виключно з білогвардійськими бандами Денікіна, проповідуючи народові лише любов до свободи, до самодіяльності; незважаючи на глибоко товариську зустріч і прощання зі мною спочатку товариша Антонова, а потім товариша Каменєва, — уся офіційна радянська преса, а також партійна преса комуністів-більшовиків розповсюджувала про мене хибні відомості, недостойні революціонера, важкі та образливі для мене. Мене виставляли і бандитом, і спільником Григор'єва, і заколотником проти Радянської республіки і за поновлення капіталістичних порядків».

Соня вмокнула перо в чорнило. Махно запитав її:

— Встигаєш? Тоді пиши далі:

«У наказі Реввійськради № 1824 мене оголошено заколотником проти Радянської республіки, організатором бунту на зразок Григор'ївського, організатором антирадянського з'їзду в Гуляйпільському районі. Я вважаю невід'ємним, революцією завойованим правом робітників і селян самим влаштовувати як приватні, так і загальні справи свої. Тому заборона таких з'їздів центральною владою, оголошення їх незаконними є пряме порушення прав трудящих. І все ж таки є фактичною неправдою твердження Троцького, що я є організатором вищеназваного з'їзду. Я знаю про ставлення до мене центральної державної влади. Я абсолютно впевнений, що центральна державна влада вважає все повстанство у цілому невідповідним державному будівництву в тому аспекті, як це будівництво провадиться сучасною державною владою. Одночасно з цим центральна влада вважає повстанство пов'язаним зі мною. І вся недружелюбність, а часто-густо й ворожнеча центральної влади до повстанства переноситься на мене. Прикладом цього може бути названа стаття Троцького, де він висловлює багато особистого, ворожого мені».

— Правильно, — сказав Самійло, — чиста правда, і я на твоєму боці, отамане.

Махно підвів руку, зупиняючи його.

— Далі, — сказав. — «Зазначена мною ворожнеча, а останнім часом наступальна поведінка центральної влади до повстанства на моє глибоке переконання веде з фатальною неминучістю до створення особливого внутрішнього фронту, з обох боків якого будуть лише трудівники й революціонери. Я вважаю це найбільшим злочином перед трудовим народом і вважаю себе зобов'язаним зробити все для попередження цього зла. Як анархіст-революціонер я протягом 13 років боровся за ідеали соціальної революції і за ці ідеали я непохитно борюсь і нині».

Соня подумала, що для телеграми ці отаманові звіряння дещо задовгі, але нічого не сказала, продовжувала писати далі.

— «Найправильнішим заходом, — диктував Нестор Іванович, — для запобігання злочину державної влади проти народу я вважаю мою відставку. Гадаю, що після цього центральна державна влада не підозрюватиме мене, а також усе революційне селянство у протирадянському заколоті і серйозно по-революційному ставиться до повстанства на Україні, як до живого активного дітища масової селянської революції, а не як до ворожого табору, з яким дотепер підтримували двозначні підозріливі відносини, торгуючись через кожний патрон, а то й просто не даючи необхідного спорядження і зброї, завдяки чому повстанство часто мало величезні втрати в людях і у революційній території, які однак були б легко усунуті за іншого ставлення до нього центральної влади. Знову прошу звільнити мене від командування дивізією й прислати спеціальну особу, яка прийме від мене справи й звіти». — Отаман обтер піт з обличчя, скінчив: — Тепер підпис: «Батько Махно».

— Що робитимемо, отамане? — запитав Самійло.

— Треба здати дивізію. Ідемо до Олександрівська. Полки лишаються під старими командирами: Куриленком, Калашниковим, Дерменджі та Клейном. Аби ніхто не сказав, що Махно відкрив фронт Денікіну.

Альтернативні думки

Організував мале підприємство по розкраданню у великих розмірах.

* * *

Розбудив у собі звіра, але той виявився дресированим.

* * *

Ніяк не міг підробити гроші — увесь час виходили кращими за оригінал.

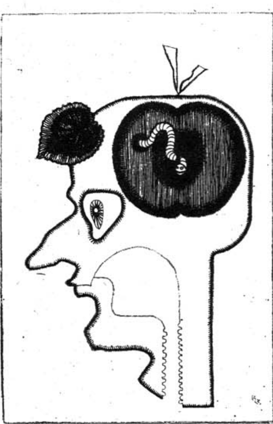
* * *

Декораціями еротичного театру були абсолютно голі полиці.

* * *

Одні горять на роботі, інші — гріють руки.

Вячеслав НАЛЬОТОВ.

Мал. Володимира **ВАСЬКОВЦЕВА.**

Наше уточнення

ХТО АВТОР «ПРОЕКТУ АВТОНОМІЇ»?

У минулому випуску нашої гумористично-сатиричної сторінки під рубрикою «Архів куреня» було вміщено незвичайний «Проект автономії». Прізвище автора цього документа ми не назвали, лише зазначили, що публікацію підготовлено Іваном Ребриком.

Це було зроблено навмисне. І малоочікуваний ефект: більшість з тих, хто прочитав «Проект автономії», лишилися переконаними, що належить він перу когось із сучасників.

Тепер можна, як-то кажуть, розкрити карти. Річ у тім, що написав цей блискучий сатиричний твір відомий український гуморист, ім'я якого нині, на жаль, незаслужено забуте — Марко Бараболя. Свого часу його охрестили «закарпатським Вишнею».

За своє коротке життя (1910—1945) Іван Федорович Рознійчук (а саме він виступав під псевдонімом Марка Бараболі) встиг створити чимало яскравих, неординарних високохудожніх творів гостросоціального звучання. Постать цього непересічного поета і прозаїка, гумориста і сатирика невіддільна від літературного та художнього життя Закарпаття першої половини XX століття.

А те, що його твори, хоч і відображають реалії 20—40-х років, проте і сьогодні здаються сучасними й актуальними, ще раз підтверджує відому тезу: справжня сатира не старіє.

ХУДРАДА «КУРЕНЯ».

Високим штилем

НЕМА НІЧОГО В НЬОГО ВІД САТРАПА

Його не мучать сумніви
бентежні.
Він супокійний — певен
у собі.
Йому незвичні окрики
пожежні.
Він майже непримітний
у юрбі.
І за столом у себе дуже
чемний,
Потисне руку, ввічливий
такий...
Він плану страж
Щоденний і недремний,
Показників собака вартовий.
Надійні й правильні у нього
мислі,
Наказ підпише й оком
не змигне.
Не в будці ж бо сидить —
в м'якому кріслі,
З паперу урожай, як кажуть,
жне.
Ніхто не дарував йому
корону,
Як не вручав, здається,
й батога.
Він все, як кажуть, робить
по закону,
Бо він, мовляв, параграфів
слуга.
У нього керівна рука —
не лапа,
Хоч дехто, може, й бовкне:
чинохап.
Нема нічого в нього від
сатрапа,
І в той же час —
закінчений сатрап!

Володимир КОЗАК.
Житомир.

Наші ноу-хау

ІДЕЇ НАВИНОС

Інститут у нас звичайний. Шістнадцять поверхів плюс підвал. НДІ промтехснабзбутпроект і щось там іще. Точно не пам'ятаю. Народу, зрозуміло, чимало. І всі, уявіть собі, думають, усі мислять. Хто — сидячи, хто — стоячи, хто — лежачи. Одні — в буфеті, другі — в курильні, треті — в кабінеті психологічного розвантаження. Все так тихо та мирно продовжувалося б, якби раптом на першому поверсі, поруч з роздягальнею не з'явилося оголошення: «Завтра о дев'ятій нуль-нуль у кімнаті № 386 видаватимуть дефіцитні ідеї». Уявляєте? Ось так зненацька! То жодної ідейки, а то раптом іди й бери. Та ще й дефіцитні. Тільки це ще півбіди. Мене дуже схвилював номер кімнати. Адже не хтось, а саме я за дверима з номером 386 сиджу. Не витримав. Побіг до шефа. Директора нашого.

— Як це,— запитую,— Германе Альфредовичу, розуміти? Чому саме в кімнаті № 386?

Він усе відразу зрозумів. Вийшов з-за свого столу й каже:

— Ти,— каже,— Арцибашенко, не хвилюйся. У нас хоча й шістнадцять поверхів і співробітників — хоч греблю гати, а от довірити цю справу нікому. На твоїй кандидатурі зупинилися. Та й ідеї не якісь там, а де-фі-цит-ні. Кумекаєш?

— Воно-то й так. Але можна було їх пустити через бухгалтерію. Видаватимуть зарплату, а до неї по ідеї.

— Усе можна,— погоджується.— Тільки їм зараз, дай боже, з купонами та компенсаціями розібратися! Так що, Арцибашенко, займися ідеями. Вони, між іншим, з учорашнього вечора в твоєму кабінеті стоять.

Повернувся я до себе, дивлюся, дійсно, цілий лантух ідей біля столу височіє. Як так, то так. Поляпав я по мішечку рукою, а ідеї аж дзвенять у ньому. Добряче набрякли. Сів. Потягнувся. Чую, в двері хтось стукає.

— Заходьте!

Увійшов чоловік. Міцненький такий, кругленький, весь у імпорті.

— Здрастуйте. Це у вас ідею можна одержати? Правильно?

— Правильно. Але лише з завтрашнього дня. О дев'ятій приходьте.

— Завтра я ніяк не можу. Завтра у мене весь день зайнятий. Може, зараз і дасте?

Відверто кажучи, шкода мені його стало.

— А ви в якому відділі працюєте? — запитую.

— Гастрономія,— пошепки відповідає.

— Яка ще гастрономія? — навіть розгубився я.— Нема в нас такого відділу. Інститут хоч і великий, а я особисто про такий вперше чую.

— І далі навряд чи почуєте. Бо я з «Універсаму», що навпроти.

— Та чого ж ви, дорогенький, мені голову крутите? Яке ви маєте відношення до наших суто наукових ідей? До того ж страшенно дефіцитних?

— Розумію, що ніякого,— погоджується.— Але у вас дефіцит, у мене дефіцит. Ну, там усяке-різне. Може, ми якось на спільному дефіцитному грунті з вами і теє?.. Домовимося?..

Запхнув він ідею до своєї імпортної кишені і пішов. Не встиг із гастрономією розрахуватися, як у двері відразу аж четверо сунуть.

— Так не піде,— кричу,— голубчики! Завтра! Зав-тра!

— Коли завтра, дорогий! Коли завтра! Я почесний донор! І до всього ще й багатодітний батько!

— Нічого проти багатодітності не маю. Тільки ідеї завезено для наукових співробітників. Аби вони прогрес уперед рухали.

— Ха! Наукових! Ха! Прогрес! У мене пільги! Ось довідка! Шестеро дітей! — обурюється почесний донор.

Куди дінатися? Довідку — підшив. Ідею — видав.

А з другого боку ще троє насідають. У одного клопотання з резолюцією Сергія Сергійовича якогось. Ще й штамп і печатка. У другого постанова загальних зборів міжрайбази, у третього — записочка від самого Владислава Хомича. Еге ж, від аж отого!

Підшив, підшив, підшив. І видав, видав, видав.

А за цим пішло.

Продпостачзбут, рибм'ясомолторг, автоколона, колективна заявка відразу на шістдесят вісім ідей аж звідти. Семен Семенович із столичного главку нарочного літаком прислав: двадцять вісім найкращих ідей тю-тю.

Дивлюся, мішечок наш уже майже порожній. Кінець ідеям приходить.

Схопив я швиденько першу-ліпшу ідейку і до шухляди столу запхав. Трубку зняв і Германові Альфредовичу телефоную.

— Чого тобі, Арцибашенко? — запитує шеф.

— Та тут от, Германе Альфредовичу, така ситуація вимальовується, що ідеям нашим дефіцитним майже гаплик. Закінчуються ідейки.

— Як закінчуються?

— Дуже просто,— і пояснив я йому ситуацію. Він помовчав, помовчав, а потім таким утомленим голосом каже:

— Погані діла, Арцибашенко. Ти, поки всі не роздав, відклади п'ять штук. Завтра до тебе з автосервісу хлопці заскочать. Та й мені хоч парочку занеси.

Заніс. Порожній мішок витрусив, згорнув і на нижню полицю шафи поклав.

Наступного дня о дев'ятій нуль-нуль до моєї кімнати вчений люд потягнувся.

— Давай,— кажуть,— Арцибашенко, дефіцитні ідеї. Бо надто туго без них. Працюється поганенько. Не рухається прогрес.

— Е-ех,— хитаю головою.— Жартів зовсім не розумієте. Невже вас зовсім і розіграти не можна? Самі подумайте, де таке бачено, аби народові ідеї роздавали? Розіграли ми вас, дуже вчені ви мої.

І, знаєте, повірили. Не відразу, але таки повірили. А порожній мішечок я ввечері у сміттєпровід кинув. Аби останнього доказу позбутися.

Ігор ЛАГОЗА.

Харків.

Мал. Сергія **ФЕДЬКА.**

Всьо чотко

САМОСТІЙНА КАПРИЗІВКА

Карла Карловича призначили міністром закордонних справ Капризівки. Сесія сільради одностайно затвердила указ голови, бо ліпшої кандидатури на цей дипломатичний пост, ніж він, чабан Дудник, не бачили.

Здоров'ям аж пашів, ні в кого кращого англійського костюма не було. Словом, односельчани суверенної й незалежної Капризівки благословили Карла Карловича на великі діла в ім'я процвітання держави.

Не встиг новоспечений дипломат обтертися у новому костюмі, як розгорівся міжнародний скандал. Дільничний без візи перетнув кордон Капризівки. Міліціонера затримали національна гвардія прямісінько на кордоні — біля розчахнутої верби на 37-му кілометрі путівця до райцентру. Спантеличений лейтенант взявся за кийка і «Черемху», та спритні і добре навчені у вуличних бійках хлопці скрутили порушника кордону, кинули в коляску мотоциклу і доставили прямісінько до Міністерства закордонних справ, яке розташувалося в клуні діда Ониська. Пристойнішого нічого не знайшлося, бо кращі апартаменти розхапали раніше опортфелені міністри.

Перед Карлом Карловичем дільничний спробував качати права, але його хутко втихомирили, нагадавши про статтю Кримінального кодексу Капризівки, згідно з якою за подібні порушення закону можна сісти в холодну... Та ще й з конфіскацією засобу, яким намагався злодійкувато втрутитися на незалежну територію.

— Мотоцикл казен-ний, — прохрипів лейтенант.

— Байка. Був ваш — стане наш, — відрубав міністр і розгорнув блокнот. — Настрочимо вашому начальникові ноту протесту — хай розбирається.

Дільничний спробував закликати до здорового глузду, спуститися на грішну землю і не літати в хмарах.

— Яка самостійність і незалежність? — здивувався він. — У вас часом не того? — І багатозначно покрутив пальцем біля скроні.

— А ображатимеш при «ісполненії» — намотаємо строк, — заявили браві гвардійці.

Лейтенант прикусив язика і повісив носа. В голову полізли всякі чорні думки. Мо, й справді відокремилась ця Капризівка? Учора цілий день ганяв браконьєрів по лісах, позавчора трусив самогонницю Варку. Не до газет і телевізора.

Дудник на ящику з-під мінералки старанно виводив ноту — документ державної ваги, в який вкладав усі свої граматичні знання. Вже дійшов до печатки і підпису, та завадив завершити справу дипкур'єр, який примчався з району на велосипеді і зосередив на своєму переляканому обличчі всі погляди:

— Нечипорука взяли у райцентрі в підземному переході. Агітував за підтримку і визнання нашої незалежності, роздавав листівки. За порушення громадського порядку й замели.

— Треба виручати, — рішуче заявили міністерські чиновники. — Виходимо на ООН. Прохатимемо посередництва.

— Ха-ах! — зареготав дільничний. — Як? Короткі руки. А за втручання у внутрішні справи сусідньої держави всиплять вашому агітаторові по саму зав'язку.

— Цією нотою тільки розсердимо районне керівництво, — запевнив Дудник.

— А що пропонуєш?

— Виходитимемо на районну міліцію й будемо обмінюватися полоненими.

— Як? — здивувалися гвардійці.

— Дуже просто. На кордоні, біля розчахнутої верби... І гадаю, район погодиться. Бо нашому агітаторові світить максимум 15 діб, а їх лейтенантові за нашими свіжими законами — п'ять років... Як надрукуємо про це у своїй «Незалежній газеті», то першими побіжать на переговори. Що не кажіть, а дипломатія таки сильна штука.

Володимир СУБОТА.

Харків.

Продовольчі страждання

ДЕЩО ПРО ПОПИТ

Ну, чого ви пристали з ножем до горла? Нащо ви мені тим закордоном душу ятрите? Ну, вірю, вірю, що там полиці продуктових магазинів вгинаються від ікри, горбуші, ковбас різних сортів, бананів. Знаю, що усього цього в наших торгових точках удень зі свічкою не знайдеш.

Хочете знати, чого цих товарів там бракує? От і неправда ваша. Я теж колись гадав, що ананас — фрукт не для нас. А коли пильненько придивився, принюхався, то по голові наче блискавкою кресануло: тих продуктів, якими за кордоном хоч греблю гати, тому немає в наших магазинах, що вони у нас не користуються попитом.

Ну, чого ви дивитеся на мене так, наче я й справді громом прибитий? Ну, де ви бачили, в якій крамниці, аби покупець брав за барки продавця за те, що той сховав від нього під прилавок баночку чорної ікри? Та за неї ніхто й не питає! Навіть робітничий контроль. Він про всяк випадок може зазирнути під прилавок, чи не приховані там для «потрібних людей» і знайомих макарони з борошна третього сорту, ікра кабачкова чи кілька в томаті. Ось ці продукти таки користуються у нас підвищеним попитом.

Відтак дозвольте запитати вас: навіщо завозити до магазину сервілат, ковбасу «Мисливську», чай вищого сорту і таке інше, якщо їх ніхто не братиме?

Хто це там називає «Волгу» дефіцитною машиною? Дозвольте з вами не погодитись, бо то, даруйте на слові, явна неправда. «Волга» у нас не користується попитом, бо то холодна машина. Придивіться уважно, у що зодягнені ті, що їздять у ній. Вірно: дублянки та хутряні шапки. Вони для них просто випускаються як спецодяг. Аби не мерзнути.

Словом, що ви мені не кажіть, як мене не переконуйте, а я твердо стоятиму на своєму: якщо немає чогось на полицях магазинів, значить, воно не користується попитом. І не треба кивати на закордон. Вони там, повірте мені, аби захарастити свої полиці товарами, від розмаїття яких у декого з наших несвідомих громадян очі розбігаються, працюють, як чорні воли. А нам така перспектива, як той казав, до стовапної електричної.

Та й навіщо вмиватися потом, як ті найдки не для наших шлунків? До них звикати треба. А як, скажіть мені, звикнути до чорної ікри, коли я її й на нюх не відаю? І для чого мені та холодна машина, якщо я прекрасно обходжуся «одинадцятим номером»? Навіщо мені той «спецодяг», коли я взимку, у найлютіший мороз без шкарпеток не змерзаю? Отож бо!..

Никанор ДУБИЦЬКИЙ.
Вінницька область.

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

Пародія

ВІД МАВКИ ДО МАВКИ

Почалося з того,
Що її очі
здавалися
Кольору квітневого
Неба.
Закінчилося тим,
що
квітневе небо
здається
кольору її очей.

Олександр БРИГИНЕЦЬ.
Вірш «Сюжет».

Почалося з того,
що очиці Мавки
здавалися кольору
небесних маків,
закохався неборака.

Закінчилося тим,
що
очі Мавки
здавалися кольору
судової лавки,
і кортіло гаркнути:
«Не гавкай»...

Опісля
очиська Мавки
здавалися кольору
лютої мавпи
ділили не небо —
бройлери.

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

Мал. Олега СМАЛЯ.

ПОНЕДІЛОК

12 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

16.00 Новини.
16.10 «Івасик-Телесик». Лялькова вистава.
17.00 Документальні телефільми.
17.35 Естрадний концерт.
18.00 Науково-популярний телефільм «Заповідник Матсалу».
18.30 Фільм-концерт.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Альфа і омега. Науково-пізнавальна програма.
20.15 «Франческа да Ріміні». Балет на музику П. Чайковського.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Концерт артистів української естради.
21.50 Все про кіно.
23.05 Вечірній вісник.
23.35 Нічний телезал. Художній телефільм «Покровські ворота».

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.00 Г. Ібсен. «Привиди». Прем'єра телевистави.
10.45 Марафон-15.
12.00 ТСН.
12.15 Контакт. Економічний огляд.
12.30 Футбольний огляд.
13.00 Народні казки і притчі різних країн.
13.05 П. Меріме. «Венера Іллська». Фільм-концерт.
15.00 ТСН.
15.15 «Лобо». Художній телефільм.
16.25 Мультфільм.
16.35 Концерт оркестру народних інструментів «Сибір».
17.20 Фільм — дітям. «Нахабеня».
18.15 Контакт. Економічний огляд.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 За законами ринку.
19.15 Г. Ібсен. «Привиди».
21.00 «Час».
21.40 Телевізійне знайомство. Г. Боровик.
22.50 Музичний прогноз.
23.20 ТСН.
23.35 Прем'єра художнього телефільму «Дикий пляж».
0.40 «Якось у Кусковім». Хореографічні мініатюри Л. Якобсона.
1.15 Г. Ібсен. «Привиди». Прем'єра телевистави.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.20 Із залів Державного музею образотворчих мистецтв ім. Пушкіна.
9.30 Діалог з комп'ютером.
10.15 «Якщо я покохаю...». Художній телефільм.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Каліф-лелека».
14.40 «Крила Вітчизни». Науково-популярний телефільм.

* * *

17.00—19.00 Програма Телебачення Росії.
19.00 Ранкова зоря.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск. *
20.15 Вечірня казка.
20.30 «Вертикаль». Прем'єра документального телефільму «Російська пісня».
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 Телебіржа інформує. *
22.10 Документальний телефільм «Следовать на Север может...» Доля Гната Хоткевича. «Укртелефільм». *
23.10 Концерт народного артиста СРСР А. Мокренка*.
23.45 Кінопубліцистика союзних республік.

ВІВТОРОК

13 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Фільм-концерт «Вірую».
9.50 «Серйозні жарти». Мультфільми.
10.35 Доброго вам здоров'я. Чи можна відпочивати у Криму?
11.05 Художній телефільм «З любов'ю і болем». 1, 2 серії.
16.00 Новини.
16.15 Для дітей. Веселка.
16.50 Музичний фільм «Через усі відстані».
17.40 Телефільм «Прекрасна далечінь...»
18.10 Говоримо українською.
18.30 Актуальна камера.
19.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Металург» — «Динамо» (Київ).
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Документальний телефільм.
21.30 Мультфільм.
21.40 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Ідеальний злочин».
23.15 Вечірній вісник.
23.45 Нічний телезал. Телеопера «Ноктюрн».

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.00 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Вишневий вир».
10.35 Мультфільми.
11.00 Дитяча година (з уроком німецької мови).
12.00 ТСН.
12.15 Актуальний репортаж.
12.30 Цей світ мій. Спогади про М. Булгакова.
14.15 Телемікст.
15.00 ТСН.
15.15 «За все заплачено». Художній телефільм. 1 серія.
16.35 «Дозвольте увійти». Мультфільм для дорослих.
16.40 Світ захоплених.
16.55 Фільм — дітям. «Таємниця, відома всім». 1 серія.
18.00 Наш сад.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.40 Політичні діалоги.
19.25 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Вишневий вир».
21.00 «Час».
21.40 Кінопанорама.
22.25 Кар'єра. Конкурс менеджерів.
0.15 Прем'єра документального телефільму «Одіссея Олександра Вертинського». Фільм І.
1.05 Фряновські стежинки. Із циклу «Охоронна грамота».
1.40 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Вишневий вир».

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Народні мелодії.
8.30 Г. Калау. «Кіт у чоботях». Вистава німецького драматичного театру.
9.30 «Музика мого міста». Фільм-концерт.
10.00 Мультфільми.
10.40 На біс. Кіноконцерт.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Секретний фарватер». 1 серія.
14.35 «Крила Вітчизни». Науково-популярний телефільм. Фільм 2. «Лицарі неба».
15.30 Ритмічна гімнастика.
17.00—18.10 Програма Телебачення Росії.
18.10 Виступає ансамбль «Лад».
18.25 Футбол. Чемпіонат СРСР. «Торпедо» — «Шахтар». У перерві — Парламентський вісник Росії.
20.20 На київській хвилі. Інформаційний випуск. *
20.35 Українські мелодії. *
20.45 Вечірня казка.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Скарбниця пам'яті. М. Зеров. *
22.30 У концертних залах України. Виступає Кубанський козачий хор — лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка.*

СЕРЕДА

14 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Концерт радянської пісні.
9.55 Все про кіно.
11.10 Художній телефільм «З любов'ю і болем». 3, 4 серії.
13.20 Жив у Києві художник. Теленарис.
16.00 Новини.
16.10 «Кукурік і К°». Розважальна передача для дітей.
17.10 Телефільм «Пенза — моя натхненниця».
17.30 Музичний фільм «Часи не вибирають».
18.00 Документальний фільм «Час сплачувати борги».
18.30 Моноопера «Чекання».
19.00 Актуальна камера.
19.30 З концертів II Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Металіст» — «Спартак» (Москва). 2 тайм.
21.45 Українська біржа повідомляє, пропонує, рекомендує.
22.00 Продовження концерту фестивалю «Червона рута».
23.20 Вечірній вісник.
23.50 Нічний телезал. Художній телефільм «Покровські ворота». 2 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.00 «Торпедоносці». Художній фільм.
10.30 Мультфільми.
11.00 Разом з чемпіонами.
11.15 Дитячий музичний клуб.
12.00 ТСН.
12.15 Актуальний репортаж.
12.30 Кінопанорама.
13.45 Ази кар'єри.
15.00 ТСН.
15.15 «За все заплачено». Художній телефільм 2 серія.
16.30 Мультфільми.
17.00 Фільм — дітям. «Таємниця, відома всім». 2 серія.
18.05 М. Таривердієв. «Сонети Шекспіра».
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 Планета.
19.25 «Торпедоносці». Художній фільм.
21.00 «Час».
21.40 Пряма розмова.
22.55 Літературно-художня програма «Слово».
0.35 Прем'єра документального телефільму «Одіссея Олександра Вертинського». Фільм 2.
1.35 «Торпедоносці». Художній фільм.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.20 Документальний фільм.
8.40 «Душа і пісня твоя». Н. Обухова. Фільм-концерт.
9.50 Світ грошей Адама Сміта.
10.25 «Весняна мелодія». Художній телефільм.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Секретний фарватер». 2 серія.
14.35 «Крила Вітчизни». Науково-популярний телефільм.
17.00—18.55 Програма Телебачення Росії.
18.55 Футбол. Чемпіонат СРСР.
19.45 На київській хвилі. Інформаційний випуск. *
20.45 Вечірня казка.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 Колаж.
21.45 Ілюзіон. «Викрадачі велосипедів». Художній фільм.
23.40 Українська симфонічна музика. М. Тутковський. Симфонія фа-мінор. *

ЧЕТВЕР

15 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Музичний телефільм «Композитор В. Гаврилін».
9.50 Мультфільм «Дім для Кузьки».
10.10 Фортепіанна музика.
10.50 Художній фільм «Ідеальний злочин».
12.25 Для дітей. Сім нот.
12.55 Херсонський калейдоскоп.
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. Веселка.
16.40 Музичний фільм «Давайте створимо оперу».
18.00 Українсько - американське співробітництво в галузі медицини. Репортаж з прес-конференції.
18.30 Молоді голоси.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Художня панорама. Дзвінка палітра А. І. Куїнджі.
19.55 ТБ-шанс. Музичний супутник.
20.40 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Концерт з творів К. Мясокова.
21.30 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — Новини.
23.45 Нічний телезал. Художній фільм «Комета».

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.00 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Чорний коридор».
10.20 До побачення, літо.
11.00 Дитяча година.
12.00 ТСН.
12.15 За зведеннями МВС.
12.30 «Одіссея Олександра Вертинського». Документальний телефільм. Фільм І.
14.15 Телемікст.
15.00 ТСН.
15.15 «За все заплачено». Художній телефільм. 3 серія.
16.35 Світ захоплених.
16.50 Майстри з краю пальм, гір і моря. Мистецтво Індії.
17.10 «Журавлик». Мультфільм.
17.20 Фільм — дітям.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 ...До шістнадцяти і старші.
19.30 Мультфільм.
19.40 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Чорний коридор».
21.00 «Час».
21.40 За зведеннями МВС.
21.55 «Служіння муз не терпить суєти».
23.10 Актуальний репортаж.
23.25 Міжнародний фестиваль-маскарад художньої самодіяльності в Гмундені (Австрія).
23.55 ТСН.
0.10 Прем'єра науково-популярного телефільму «Метаморфози живопису». 12 серія.
0.40 Й. Брамс. Сонати для віолончелі і фортепіано.
1.35 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Чорний коридор».

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.20 Мультфільм.
8.35 Із залів Державного музею образотворчих мистецтв ім. Пушкіна. Образи Відродження.
9.50 Ритмічна гімнастика.
10.20 «Однокашники». Художній телефільм. 1 серія.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Секретний фарватер». 3 серія.
14.40 Музика в ефірі.
15.10 Науково-популярний фільм.
17.00—19.00 Програма Телебачення Росії.
19.00 Театр і час. Портрет в інтер'єрі театру» *
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск. *
20.15 Український фольклорний ансамбль «Калина». *
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Екран українського кіно. Художній фільм «Григорій Сковорода».
23.15 «Серпень сорок шостого...»
23.45 Благодійний концерт.

П'ЯТНИЦЯ

16 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Музичний фільм «Триптих».
10.10 Для дітей. Художній фільм із субтитрами «Заяче серце».
11.25 Перлини душі народної.
12.25 Дзвони Чорнобиля. Засідання координаційного комітету, присвячене підсумкам телемарафону.
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. Сонячне коло.
16.40 Документальний телефільм «Діброва».
17.10 Музичний фільм «Співуча земля».
18.00 Телефільм «У пошуках теплого дому».
18.30 Спогад у стилі джазу.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Земле моя. Плавні на Дніпрі.
20.10 ТБ-шанс. Рейтинг відеокліпів.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Фільм-концерт «Висоти творчості».
21.40 Художній телефільм «За сімейними обставинами». 1 серія.
22.45 Вечірній вісник.
23.15 Нічний телезал. Концерт баяністів.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «Рубін має колір крові».
10.15 Міжнародний фестиваль-маскарад художньої самодіяльності в Гмундені (Австрія).
10.45 «Служіння муз не терпить суєти».
12.00 ТСН.
12.15 «Маппет-шоу». Ляльковий телефільм-концерт. 15 і 16 серії.
13.10 «Одіссея Олександра Вертинського». Документальний телефільм. Фільм 2.
15.00 ТСН.
15.15 «Поживемо — побачимо». Художній телефільм.
16.30 Музична скарбниця. Р. Шуман.
17.15 Фільм — дітям. «Не залишай...». 2 серія.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 Людина і закон.
19.30 Естрадний концерт.
19.50 Прем'єра художнього телефільму «Рубін має колір крові».
21.00 «Час».
21.40 «ВіД» представляє: «Поле чудес», Фестиваль «Чешме-91», «Ельдорадо». Музика-91.
0.40 «І жартома, і всерйоз». Кіноконцерт.
1.35 «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона». Художній телефільм «Двадцяте століття починається». 1 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.20 Мультфільми.
9.00 Музей на Делегатській. Російський костюм.
9.25 «Жива планета». Документальний фільм. 11 серія.
10.20 «Однокашники». Художній телефільм. 2 серія.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Секретний фарватер». 4 серія.
14.40 Браво, артисте Євгеній Леонов та інші...

* * *

17.00—18.30 Програма Телебачення Росії.
18.30 «Голос Азії». Міжнародний конкурс популярної музики і пісні.
20.00 На київській хвилі.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Ключ до світового ринку.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 Україна театральна. І. Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я». Вистава Закарпатського українського музично-драматичного театру.*
0.00 Музичний фільм «Відлуння»*.
0.15 Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА.

СУБОТА

17 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 На хвилі дружби.
8.30 Ритмічна гімнастика.
8.50 Новини.
9.05 Музичний фільм «Разом з І. Дунаєвським».
10.00 «Красуня Києва-91». Відеорепортаж.
10.35 Телекросворд.
11.35 Науково-популярний телефільм «Дорога через шість річок».
12.00 Мультфільм «Зачарований хлопчик».
12.45 Новини.
13.00 Художній фільм «Фотографія із жінкою та диким кабаном».
14.35 «Доброго вам здоров'я».
15.05 І. Кальман. «Королева чардашу». Вистава Одеського театру музичної комедії.
17.45 До 750-річчя Коломиї. На бистрині.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Музичний телеярмарок.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Видовий відеофільм «Символи Іспанії».
21.25 Реклама.
21.35 Художній телефільм «За сімейними обставинами». 2 серія.
22.40 Вечірній вісник.
23.10 Нічний телезал. Г. Квітка-Основ'яненко. «Сватання на Гончарівці». Вистава Запорізького українського драматичного театру.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 Концерт ансамблю «Російський сувенір».
6.50 Мультфільм.
7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Розважальна програма.
8.00 Наш сад.
8.30 ТСН.
8.45 Фільм-дітям. «Будь ласка, візьміть мене до себе».
9.45 Мультфільм.
10.05 «Бурда моден» пропонує...
10.35 Ранкова зоря.
11.35 Прем'єра документального фільму «Сьогоднішній світ Індонезії».
12.10 Концерт, присвячений пам'яті композитора М. Фрадкіна.
15.00 ТСН.
15.15 Фільми режисера М. Захарова. «Той самий Мюнхгаузен». 1 і 2 серії.
17.20 До Міжнародного телемарафону. «Солдати XX століття проти війни». Нарис.
17.35 Прем'єра мультфільму «Бджола Майя». 10 серія.
18.00 Міжнародна панорама.
18.45 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Батьки». 1 і 2 серії.
21.00 «Час».
21.40 «Щасливий випадок».
22.40 Прем'єра кіноконцерту «Ох, або Старовинний кіноводевіль».
23.30 ТСН.
23.45 Фестиваль «Сан-Вінсент-91».
0.50 «Не любо — не слухай».
1.55 «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона». Художній телефільм.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.15 Грає духовий оркестр РРФСР.
8.35 Мультфільм.
8.45 Людина. Земля. Всесвіт.
9.30 Відеоканал «Співдружність».
12.00 Програма Телебачення Росії.
14.00 Російська мова.
14.30 Мультфільм.
14.45 Р. Уїльямс. «Татуйована троянда». Фільм-вистава.
16.45 Спорт для всіх.
17.00—19.00 Програма Телебачення Росії.
19.00 Педагогіка для всіх.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск. *
20.15 Вечірня казка.
20.30 Концерт Черкаського українського народного хору.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Київська панорама. *
22.45 Концерт групи «Дзвін». *
23.15 «У кожного своє пекло». Художній фільм.

НЕДІЛЯ

18 СЕРПНЯ

ПРОГРАМА УТ—1

7.50 Музичний фільм «Хореографічні новели».
9.00 Новини.
9.15 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
10.15 Художній телефільм «Міф». 1, 2 серії.
12.25 Телефільм «Лікарю, зробіть мене гарною».
12.45 Новини.
13.00 Для дітей. Канал «Д».
14.30 Село і люди.
15.15 Ви нам писали. Музична передача за листами глядачів.
16.00 Служба солдатська.
17.00 В країні Мультляндії.
18.00 «Фемтек: про вас і для вас». Медико-освітній фільм.
18.15 Телеспортарена.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Сьогодні — День Повітряного флоту СРСР. Прем'єра документального фільму «Крилата Україна», «Київнаукфільм».
20.30 Українська біржа повідомляє, пропонує, рекомендує.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Телефільм «Портрет коханої жінки».
21.40 ТБ-шанс. Музична шоу-програма.
23.25 Вечірній вісник.
23.55 Нічний телезал. Художній фільм «Дикун».

ПРОГРАМА ЦТ—1

8.00 Ритмічна гімнастика.
8.30 ТСН.
8.45 Тираж «Спортлото».
9.00 З ранку раненько.
10.00 На службі Вітчизні.
11.00 Ранкова розважальна програма.
11.30 Клуб мандрівників.
13.00 «Небесний тихохід». Художній фільм.
14.15 Маленький концерт.
14.30 Здоров'я.
15.00 ТСН.
15.15 «Веді».
15.45 Хвилини поезії.
15.50 Нове покоління вибирає.
17.05 Сільська година.
18.05 Народні казки і притчі різних країн.
18.10 «Уолт Дісней представляє...»
19.00 К. Вебер. Увертюра до опери «Оберон».
19.10 Сімейний екран. «Нічний екіпаж». Художній фільм. Вперше.
21.00 «Час».
21.40 Футбольний огляд.
22.10 «Неділя». Музична програма вихідного дня.
23.20 Співає В. Леонтьєв.
23.55 ТСН.
0.10 Козаче свято в підмосковному селищі.
0.50 П'єр Карден — 40 років у моді.
2.05 Оперета, оперета. «Любов і фантазія».

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.15 До Дня Повітряного флоту СРСР. Документальний телефільм «На зліт».
8.45 Концерт бурятського ансамблю пісні і танцю «Байкал».
9.30 Відеоканал «Співдружність».
12.00—14.00 Програма Телебачення Росії.
14.00 Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера Ю. Безпалова. «Ти зійди, сонце краснеє».
14.50 «Обличчя на мішені». Художній телефільм. 1 і 2 серії.
17.05—18.35 Програма Телебачення Росії.
18.35 Відеофільм-вистава «Чорна Пантера та Білий Ведмідь». «Укртелефільм».
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск. *
20.15 Документальний телефільм «Жити на семи октавах». *
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 Колаж.
21.45—22.25 Програма Телебачення Росії.
22.25 Науково-популярний фільм «Таємниці Байкальського хребта». *
23.15 «Продюсери». Художній фільм. (США).

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Перший заступник головного редактора Анатолій Горлов.
Чергові редактори — Леонід Бровченко, Олексій Євсіков.
Автори макета — Анатолій Миронничев, Євген Українець.
Випусковий — Олексій Бондаренко.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська.
Верстальники: Ольга Яценко, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Наталія Познак, Віктор Процун, Валентина Чичирко.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151541